

Η ΜΕΛΙΣΣΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Γ'. κατὰ ΜΑΡΤΙΟΝ.

Περὶ συνεταιρισμοῦ.

Συνεταιρισμὸς τῶν πρώτων ἐν τῷ κόσμῳ ἀνθρώπων—τῶν Ἀργοναυτῶν—τῶν κατὰ τῆς Τρωάδος—τῶν Ἀμφικτυόνων—τῶν σταυροφόρων—τῶν Ἀγγλων πρὸς κατάκτησιν τῶν Ἰνδιῶν—τῶν Ἀυστριακῶν τοῦ Λόυδ'—τῶν Ἑλλήνων πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἀνεξαρτησίας—τῆς φιλελευθευτικῆς ἐταιρίας—πρὸς ἀνέγερσιν γυμνασίου ἐν Καλάμαις—πρὸς ἀνέγερσιν τῆς Χρυσοσπηλαιολίσεως—Κατεπέγουσα ἀνάγκη τοῦ συνεταιρισμοῦ πρὸς αὔξησιν τῶν προϊόντων τῆς Ἀνατολῆς—διατὶ δὲν προώδευσε τὸ ἵπποφορβεῖον, διατὶ δὲν ἀκμάζει ἡ γεωργικὴ σχολή, καὶ διατὶ κατεστράφη τὸ ζαχαροποιεῖον—σχέδιον συστάσεως ἐταιρίας πρὸς βελτίωσιν τῆς ἠθικῆς, καὶ ἐνίσχυσιν τῆς γεωργίας, τῆς κτηνοτροφίας καὶ τῆς δενδροφυτείας.

Ἐν τῶν μεγαλειτέρων ἐλατηρίων, δι' ὧν προάγεται ἡ ἐνίστε καὶ βλάπτεται ἡ ἀνθρωπότης εἶναι ἀναντιρρήτως καὶ ὁ συνεταιρισμὸς, τούτεστιν ἡ σύμπραξις πολλῶν ἀτόμων πρὸς ἐκτέλεσιν ἐπιχειρήσεώς τινος, τὴν ὁποίαν δὲν δύναται νὰ ἐκτελέσῃ ἐν μόνον ἀτομον. Καὶ ἂν μὲν ὁ συνεταιρισμὸς γείνη πρὸς τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος, τότε οὐδεμίᾳ ἴσως ἐν τῷ κόσμῳ μεμονωμένη ἐπιχείρησις δύναται νὰ προξενήσῃ εἰς αὐτὴν τοσαῦτα εὐεργετήματα, ὅσα ὁ συνεταιρισμὸς· διότι ἡ σύμπραξις τῶν πολλῶν εἶναι ἀναντιρρήτως πολὺ ἰσχυροτέρα τῆς προσπαθείας

τοῦ ἐνός, ὅσον δὴ ποτε μεγάλη και ἀν ᾗναι αὐτῇ ἀν δὲ ὁ συνεταιρισμός γείνη πρὸς βλάβην τῆς ἀνθρωπότητος, τότε ἢ ἐκ τοῦ συνεταιρισμοῦ τούτου βλάβη ἐξαρτᾶται πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀτόμων τῆς πρὸς τὸ κακὸν συμπράξεως· δεύτερον δὲ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀτόμων, καθ' ὧν γίνεται ὁ συνεταιρισμός, και τρίτον ἐκ τῆς ποιότητος τῶν συνεταιρισθέντων πρὸς τε τὴν βλάβην και πρὸς τὴν ἀπόκρουσιν ταύτης ἢ πρὸς τὴν ἀμυναν· καθ' εὐτυχίαν ὁμως τῆς ἀνθρωπότητος ὁ πρὸς βλάβην αὐτῆς συνεταιρισμός οὐδέποτε εὐδοκίμει· οἱ δὲ συνεταιριζόμενοι πρὸς τὸ κακὸν κακῶν κακῶς ἀπώλυνται, ἐκπλύνοντες πάντοτε τ' ἀνομήματά των δι' ἐπονειδίστου θανάτου ἐπὶ τῆς λαιμητόμου, ἢ τῆς ἀγχόνης.

Ὁ δὲ πρὸς τὸ καλὸν συνεταιρισμός, καιτοι τεραστίαν λαβῶν ἀνάπτειν κατὰ τοὺς δύο τελευταίους αἰῶνας, φρονοῦμεν ὁμως ὅτι δὲν ἦτο ἀγνωστος και παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Και πρῶτον παρατηροῦμεν, ὅτι φυσικώτατον ἦτον ἀμέσως ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν υἱῶν τοῦ Ἀδάμ και τῆς Ἑῤας, ὅπου εἰς ἐξ αὐτῶν ἀπήντησε π. χ. λίθον ὀγκώδη, φράσοντα τὴν πορείαν αὐτοῦ, ν' ἀπαιτήσῃ τὴν βοήθειαν τοῦ ἀδελφοῦ του ἢ τοῦ ὁμοίου του, ἵνα ἄρῳσιν ἀπὸ κοινοῦ τὸ πρόσκομμα· και ἰδοὺ ἢ πρώτη ἰδέα τοῦ συνεταιρισμοῦ. Φυσικώτατον ἦτο ἐπίσης, ὅπου δὲν εἶδοντο εἰς μόνος νὰ καταβάλλῃ θηρίον ἢ νὰ ἐκριζώσῃ δένδρον, ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀπὸ κοινοῦ συνδρομὴν ἢ βοήθειαν και ἄλλων, ἵνα ἐκτελέσωσιν ὁμοῦ τὸ ποδοῦμενον ἐπὶ ἀναλόγῳ ὠφελείᾳ ἐκ τῆς ἐπιτυχίας. Ὁ πρὸς τὸ καλὸν λοιπὸν συνεταιρισμός χρονολογεῖται ἴσως ἀμέσως ἀπὸ τῆς πρώτης πολυπλασιάσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους· βραδύτερον δὲ ἀπαντῶμεν τὸν συνεταιρισμὸν και εἰς μεγάλας και γιγαντιαίας τῶ ὄντι ἐπιχειρήσεις.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς συστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐρμηίσθη, ὅτι εἰς τὴν Κολχίδα ὑπῆρχε χρυσόμαλλόν τι δέρας (τομάριον), ὑπὸ τεραστίου τινὸς δράκοντος φυλασσόμενον· τὸ νὰ ταξειδεύσῃ δὲ τις τότε μόνος του ἢ μόνον διὰ τῶν ἰδίων του ἐξόδων και δυνάμεων εἰς τὴν Κολχίδα ἦτο ἴσως θαῦμα μεγαλύτερον τοῦ νὰ ταξειδεύσῃ τις σήμερον εἰς τὴν Σελήνην ἢ εἰς τὸν Ἥλιον. Ὅ,τι λοιπὸν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ πράξῃ εἰς, ἐπραξαν οἱ συνεταιρισθέντες μετ' ὁν Ἰάσωνα Ἀργοναῦται· κατεσκευάσαν ἀπὸ κοινοῦ πλοῖον κατάλληλον, διῆλθον δι' αὐτοῦ τὰς ἀείποτε κατὰ τὴν μυθολογίαν συγκρουόμενας, και τούτου ἕνεκα συμπληγάδας ὀνομασθείσας πέτρας, ἔφθασαν εἰς τὴν Κολχίδα, ἀπε-

καίμασαν διὰ φαρμάκων ἢ ἴσως και ἐφόνευσαν κατὰ συμβουλήν τῆς Μηδείας τὸν φυλάσσοντα τὸ χρυσόμαλλον δέρας δράκοντα, και ἐπανῆλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα νικηταί και τροπαιοῦχοι, φέροντες μετ' ἑαυτῶν οὐ μόνον τὸ μυθολογούμενον χρυσόμαλλον δέρας, ἀλλὰ και αὐτὴν τὴν προδότριαν Μηδείαν.

Και τοῦτο μὲν εἶναι τὸ μυθολογούμενον περὶ τοῦ συνεταιρισμοῦ τοῦ Ἰάσωνος και τῶν Ἀργοναυτῶν· τὸ πιθανώτερον ὁμως εἶναι, ὅτι ἐν Κολχίδι ἢ ἐγίνωσκον τέχνην τινὰ πολύτιμον, τὴν ὁποίαν ἐφύλαττον μυστικὴν, ἢ ὑπῆρχεν ἐκεῖ ἐπικερδέστατόν τι ἐμπόριον, τὸ ὁποῖον εἰς οὐδένα ξένον ἐπετρέπετο νὰ μετέλθῃ. Οἱ δὲ Ἕλληνες, θέλοντες νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τούτων, συνεταιρίσθησαν ὑπὸ τὸν Ἰάσωνα, διέβησαν διὰ τοῦ καταστένου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διῆλθον τὸ πρὸς τὴν Μαύρην θάλασσαν ἐτι στενότερον ἄκρον αὐτοῦ, εἰς ὁ ἐναυάγουν ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον τὰ πλοῖα, ἕνεκα τῆς περὶ τὰ ναυτικὰ τότε ἀπειρίας οὐχ ἦττον ἢ ἕνεκα τῆς στενότητος τοῦ μέρους και τοῦ ἀποτόμου τῶν πετρῶν, τὰς ὁποίας δι' αὐτὸ τοῦτο ἐθεώρουν ὡς ἀείποτε συγκρουόμενας, ἀπῆλθον εἰς τὴν Κολχίδα, και, μὴ δυνηθέντες νὰ μάθωσιν ἐκεῖ τὴν πολύτιμον τέχνην ἢ νὰ λάβωσιν τὴν ἀδειαν νὰ μετέλθωσιν ἐκεῖ τὸ ἐπικερδέστατον ἐμπόριον, κατώρθωσαν νὰ φέρωσιν εἰς τὰ νερά των τὴν γινώσκουσαν αὐτὰ Μηδείαν, θυγατέρα τοῦ Βασιλέως τῆς Κολχίδος Αἰήτου, και μετ' αὐτῆς, ἐρασθείσης τοῦ ἀρχηγῶ των, ἐπανῆλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα, συνεπιφέροντες τὴν τε λείαν (τέχνην ἢ κέρδη ἐκ τοῦ ἐμπορίου) και τὴν ἐρωμένην τοῦ Ἰάσωνος· τοῦτο δὲ εἶναι κατὰ τοσοῦτον πιθανώτερον, καθ' ὅσον ἡ Μηδεία ἐμυθολογεῖτο ὡς γυνὴ πολυπειρος, εὐφυῆς και τολμηρωτάτη· ἐθεωρεῖτο μάλιστα και ὡς μάγισσα.

Ὡς εἶδός τι συνεταιρισμοῦ ἤθελε θεωρήσει τις ἴσως και τὴν εἰς τὴν Τρωάδα τῶν Ἑλλήνων ἐκστρατείαν, ἥτις ἐγένετο οὐχὶ βεβαίως πρὸς ἐκμάθησιν τέχνης τινὸς και ὠφέλειαν τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλὰ πρὸς ἰκανοποίησιν τῆς προσβληθείσης τιμῆς τοῦ ἑλληνος Βασιλέως Μενελάου, οὗτινος τὴν ἐπίζηλον σύζυγον Ἑλένην, τὴν διὰ κλήρου παραχωρηθείσαν αὐτῷ ὑφ' ὄλων τῶν λοιπῶν ἀντιζήλων αὐτῆς ἐραστῶν, Βασιλέων τῆς Ἑλλάδος, ἐπὶ ἐγγυήσει μάλιστα τοῦ νὰ προστατεύσωσιν ἀπαντες ἀπὸ κοινοῦ τὸν διὰ κλήρου λαχόντα ὡς σύζυγον, ἔκλεψεν, ὡς γνωστὸν, ὁ Τρωαδίτης Ἀλέξανδρος Πάρης, υἱὸς τοῦ Βασιλέως τῆς Τρωάδος Πριάμου.

Ὡς εἶδός τι συνεταιρισμοῦ ἤθελε θεωρήσει τις ὁμοίως και τὸ

Ἀμφικτυονικὸν συνέδριον, εἰς ὃ συνεδέθησαν πρὸς κοινὴν ἄμυναν οὐχὶ μόνον ἅπαντα τὰ τότε ἐν Ἑλλάδι Κράτη καὶ ἅπασαι αἱ πολιτεῖαι, ἀλλὰ, τρόπον τινά, καὶ ἅπαντες οἱ Ἕλληνες.

Εἶδος συνεταιρισμοῦ ἦτο βραδύτερον καὶ ἅπασαι αἱ εἰς τοὺς ἁγίους τόπους ἐστρατεῖαι τῶν σταυροφόρων, καθ' ἃς ἅπαντες οὗτοι συνεδέθησαν πρὸς ἀλλήλους, ὑπεσχέθησαν ἀμοιβαίαν συνδρομὴν καὶ σύμπραξιν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἁγίων τόπων ἀπὸ τῶν Τούρκων, καὶ ἀποκατάστασιν αὐτῶν εἰς χριστιανικὸν Κράτος, ἀνεξάρτητον.

Διὰ τοῦ συνεταιρισμοῦ τῆς ἐταιρίας τῶν Ἰνδιῶν, κατέκτησε καὶ ἡ Ἀγγλία τὰ ἄπειρα ἑκατομύρια τῶν Ἰνδιῶν, καὶ οὐκ ὀλίγους βασιλικούς καὶ αὐτοκρατορικούς θρόνους αὐτῶν, τοὺς ὁποίους ἡ ἐκρήμνισαν ἔπειτα καθ' ὀλοκληρίαν οἱ συνεταιρισθέντες ἔμποροι Ἀγγλοὶ, ἢ, κατὰ τὰ συμφέροντά των, κατέστησαν ὑποτελεῖς φόρου. Εἰς τὸν συνεταιρισμὸν ὀφείλει ἐπίσης τὸ Ἀγγλικὸν ἔθνος οὐχὶ μόνον τὸ μέγεθος τῆς πολιτικῆς του βαρύτητος, ἀλλὰ πρὸς τούτοις καὶ τὰ τεράστια πλούτη, ἅτινα σήμερον εἶναι συσσωρευμένα ἐν Ἀγγλίᾳ, ἢ καὶ αὐτὴν πρὸς τούτοις τὴν θλασσοκρατορίαν.

Εἰς τὸν συνεταιρισμὸν τῆς ἐταιρίας τοῦ Λούδ ὀφείλει ὁμοίως καὶ ἡ Αὐστρία τὴν ἀνάκτησιν τῆς ἰσχύος της ἀπὸ τῆς ἐκπτώσεως, ἣν εἶχον πάθει τὰ τε οικονομικά της, καὶ τὸ ναυτικὸν της κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος.

Εἰς τὸν συνεταιρισμὸν τέλος τῆς φιλικῆς ἐταιρίας ὀφείλει καὶ ἡ Ἑλλάς τὴν πρωτοβουλίαν τοῦλάχιστον τῆς ἀνεξαρτησίας της.

Ἡθέλαμεν δὲ πληρώσει τόμους ὀλοκληρούς, εἰὰν ἠθέλαμεν ἐπιχειρήσει νὰ περιγράψωμεν ἐνταῦθα τὰ ἄπειρα εὐεργετήματα, ὅσα παρέσχεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ὁ συνεταιρισμὸς πολλῶν ἀνθρώπων, κύριον σκοπὸν ἐχόντων τὸ πράττειν τὸ καλὸν εἰς ἄλλους ἢ καὶ αὐτὸ τὸ κερδίζειν ἀνευ παρανόμου ἢ ἀνηθικοῦ βλάβης τρίτων. Ἀλλὰ περὶ τούτου δὲν πρόκειται ἐνταῦθα, διότι ἠθέλει εἶσθαι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ἠθέλαμεν ἀποδείξει ὅτι τὸ φῶς π. χ. εἶναι καλλίτερον τοῦ σκότους, ἢ ὅτι τὸ ζῆν ἐντίμως εἶναι καλλίτερον τοῦ ἀποθνήσκειν αἰσχροῦς καὶ ἀτίμως.

Ὅσῳ δὲ εὐάριθμα καὶ ἂν ἦναι κατ' ἀρχὰς τὰ συνεταιριζόμενα ἄτομα, ὅσῳ μικρὰ καὶ ἂν ἦναι τὰ μέσα, τὰ ὅποια θὰ δύναν-

ται νὰ διαθέτῳ, συνεταιριζόμενα, οὔτε ν' ἀποθαρβύνωνται πρέπει, οὔτε νὰ ὀπισθοδρομῶσιν ἀρκεῖ μόνον ὁ σκοπὸς των νὰ ἦναι τίμιος καὶ ἱερός, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἐργασθῶσι μὲ εὐλικρίνειαν, καὶ πάντοτε σχεδὸν εὐδοκίμοισιν, ἐνίοτε μάλιστα, καὶ οἱ ἀπὸ συμκρῶν ὀρμώμενοι καὶ οἱ λίαν εὐάριθμοι ὄντες, δύνανται νὰ διαπράξωσι τεράστια.

Τίς ποτε ἠθέλε πιστεύσει κατὰ τὸ 1814 ὅτι τέσσαρες νέοι ὁ Σκουφᾶς, ὁ Τσιακάλωφ, ὁ Ἀναγνωστόπουλος καὶ ὁ Ξάνθης, ἄποροι καὶ ἀποτυχόντες μάλιστα εἰς τὰς πρώτας ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις των, ἠθέλον πραγματοποιήσει ἐν τῷ διαστήματι ἑπτὰ μόνον ἐτῶν τὴν γιγαντιαίαν τῷ ὄντι ἐπιχείρησιν των; ἀλλ' ὅμως ἡ σύγχρονος Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις εἶναι ἡ τρανωτέρα ἀπόδειξις τοῦ ἰσχυρισμοῦ μας. Τίς ποτε ἠθέλε πιστεύσει ὅτι ἓνας Κοκῶνης, συνεταιριζόμενος τὸ πρῶτον μετὰ τῶν μακαριτῶν Ἰακώβου Ρίζου, Γ. Αἰνιάνου, Γενναδίου καὶ τινῶν ἄλλων ἐκ τῶν ζώντων ἠθέλε δώσει ἐν Ἀθήναις τοσαύτην ᾠθῆσιν εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ γυναικείου φύλου, ὥστε σήμερον αἱ ἐν Ἀθήναις ἐκπαιδευθεῖσαι διδασκάλισσαι νὰ διδάσκωσι τὸ θῆλυ φύλον καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολὴν, ν' ἀπέρχονται μάλιστα καὶ εἰς τὴν Δύσιν; ἀλλ' ὅμως τὸ Ἀρσάκειον Παρθεναγωγεῖον καὶ τὰ κατὰ πᾶσαν σχεδὸν τὴν Ἀνατολὴν ἐκπαιδευτήρια τοῦ γυναικείου φύλου, τὰ διευθυνόμενα ὑπὸ διδασκαλισσῶν, ἐκπαιδευθεισῶν τῇ ἐπιμελείᾳ καὶ ἐνεκα τῆς συστάσεως τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς ἐταιρίας, εἶναι ἡ διασαλπιστικωτάτη ἀπόδειξις τοῦ ὅτι ὅσον εὐάριθμα καὶ ἂν ἦναι τὰ κατὰ πρῶτον συνεταιριζόμενα μέλη, ὅσον ὀλίγα καὶ ἂν δύναται νὰ διαθέτῳ κατ' ἀρχὰς μέσα, ὅταν ὁ σκοπὸς των ἦναι ἱερός, δὲν πρέπει οὔτε ν' ἀποθαρβύνωνται οὔτε νὰ ὀπισθοδρομῶσι.

Τρανωτάτην ἀπόδειξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ μας τούτου παρέχει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας καὶ ἡ δημαρχία Σύρου, ἣτις σήμερον ἔχει τὰ λαμπρότερα καὶ ἐπικειρδέστατα δημοτικὰ καταστήματα μόνον καὶ μόνον, διότι συνεταιρίσθησαν πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον εὐλικρινῶς καὶ ἀφιλοκερδῶς οἱ ἐκεῖ δημόται, καὶ οὕτω ἐκ τοῦ μὴ ὄντος σχεδὸν ἐπλασαν τεραστίους πόρους τοῦ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς πέτρας καὶ ἐπὶ τοῦ ἀγόνου βράχου ἐγκατασταθέντος δήμου των.

Τρανήν ἀπόδειξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ μας τούτου μᾶς παρέχουσι καὶ αἱ Καλάμαι, αἵτινες σήμερον ἔχουσι τὸ καλλίτερον ἴσως ἐν τῷ Κράτει γυμνάσιον μόνον καὶ μόνον, διότι τρεῖς ἔμποροι οἱ

Κύριοι Θεόδωρος Μαρκόπουλος, Σπυρίδων Αλεξανδράκης και Π. Σκλαβέας, έντρεπόμενοι να βλέπωσι τὸ γυμνάσιον τῆς πόλεως των συνεχῶς μετατοπιζόμενον κατὰ τὰς ὁρέξεις τῶν Νομαρχῶν καὶ τῶν Δημάρχων, κατὰ τὴν ἰσχύιν τῶν Βουλευτῶν καὶ κατὰ τὰ συμφέροντα τῶν προστατευομένων ὑπὸ τούτων πολιτῶν, έντρεπόμενοι, λέγομεν, να βλέπωσι μαθητὰς καὶ διδασκάλους, μετατοπιζομένους ὡς σκηνίτας οἱ τρεῖς οὗτοι έντιμοὶ ἔμποροι, συνεταιρίσθησαν πρὸς ἀλλήλους, καὶ άνευ ἰσως τῆς ἐλαχίστης ζημίας των ἐπροίκισαν τὴν πατρίδα των με έν ὥραϊον γυμνάσιον.

Τρανὴν ἀπόδειξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ μας ἐλπίζομεν να φέρωσιν ὅσον οὔπω καὶ οἱ ἐπίτροποι τῆς έν τῇ πρωτεύουσῃ ἐκκλησίας τῆς Χρυσοσπηλαιοσίσης, οἵτινες, καίτοι μικροτάτους πόρους ἔχοντες, συνεταιρισθέντες ὁμως εἰλικρινῶς, εἴμεθα πεπεισμένοι, ὅτι τῇ βοήθειᾳ τῶν χριστιανῶν, θὰ μᾶς προικίσωσιν ὅσον οὔπω με ἓνα λαμπρότατον καὶ περικαλέστατον ναόν.

Ἄχ! τί δὲν ἐδύνατο καὶ τί δὲν δύναται τις να πράξῃ έν Ἑλλάδι ἢ καὶ καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολὴν διὰ τοῦ συνεταιρισμοῦ; Καὶ ὑπάρχει πλοῦτος μεγαλειότερος ἢ κέρδη ἀφθονώτερα τῆς διὰ συνεταιρισμοῦ ἐκμεταλλεύσεως τῶν παντοίων ἱαματικῶν ὑδάτων τῆς Ἑλλάδος; Καὶ δύνανται ποτε να συγκριθῶσι τὰ τῶν πλουσιῶν ἡμῶν ὁμογενῶν έν τῇ ἀλλοδαπῇ κέρδη, με τὰ κέρδη ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἤθελον ἀπολαύσει εἰς τὴν Ἀνατολὴν, εἰς τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς των, πλησίον τῶν γονέων, πλησίον τῶν συγγενῶν, καὶ πλησίον τῶν φίλων των, εἴαν συνεταιρίζοντο καὶ ἐπεχειρίζον π. χ. οἱ μὲν τὴν συστηματικὴν βαμβακοφυτεῖαν κατὰ τὰς εὐρωπαικὰς πεδιάδας τῆς Ἡλίδος, Φθιώτιδος καὶ Λεβαδίας· οἱ δὲ, τὴν οἰνοποιαν πανταχοῦ σχεδὸν τῆς Ἀνατολῆς· ἄλλοι, τὴν ἐξόρυξιν γαιανθράκων ἐκ τῶν πλουσιωτάτων ἀνθρακωρυχείων τῆς Ἑλλάδος· ἄλλοι, τὴν ἀποξήρανσιν τῆς Κωπαίδος καὶ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν ὑδάτων αὐτῆς εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Ἀττικῆς· ἄλλοι, τὴν κτηνοτροφίαν κατὰ τὸν εὐρωπαϊκὸν τρόπον· ἄλλοι, τὴν δενδροφυτεῖαν καὶ μεταξοποιαν εἰς τὸ ἐπιδεκτικώτατον πρὸς τοῦτο κλίμα τῆς Ἑλλάδος· ἄλλοι, τὴν ἐκμετάλλευσιν διαφόρων πολιτῶν ὄρυκτῶν· ἄλλοι, τὴν τελειοποίησιν διαφόρων ἐκ φύσεως καλῶν ὄντων προϊόντων τῆς Ἀνατολῆς, καὶ δύνανται, λέγομεν, να συγκριθῶσι τὰ ἐκ τοιούτων ἐπιχειρήσεων κέρδη με τὰ κέρδη ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σήμερον ἔχουσιν οὗτοι, ἔμπορευόμενοι εἰς τὴν Εὐρώπην μόνον τὰ ὑπάρ-

χοντα προϊόντα τῆς Ἀνατολῆς; ἀλλὰ τὰ κέρδη ταῦτα εἶναι ἔτοιμα, έν ᾧ τὰ προτεινόμενα πρέπει να δημιουργηθῶσι· μάλιστα ἀποκρινόμεθα, πλὴν τὰ ἤδη ὑπάρχοντα ἔτοιμα κέρδη μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐλαττοῦνται, καὶ πιθανὸν βραδύτερον να ἐκλείψωσι· πρῶτον μὲν διότι ὁσημέραι αὐξάνει ὁ ἀριθμὸς τῶν συναγωνιστῶν, δεύτερον δὲ διότι με τὸ ἐπικρατοῦν ἤδη σύστημα έν τῇ Ἀνατολῇ ὅσω αὐξάνει ὁ ἀριθμὸς τῶν κερδοσκοπῶν, τόσω ἐλαττοῦται ἡ ποσότης τῶν ἐμπορευσιμῶν εἰδῶν. Έν ᾧ, εἴαν συνεταιρίζοντο τινὲς τῶν πλουσιῶν ὁμογενῶν, καὶ ἐπεχειρίζον ἔμπορείαν κυρίως πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν προϊόντων τῆς Ἀνατολῆς, τότε καὶ οὗτοι ἤθελον κερδίσει μὐθῶδη ἴσως καὶ ἀνυπολόγιστα κέρδη, καὶ τὸ διὰ τῶν Ἀνατολικῶν προϊόντων έν τῇ Δύσει ἔμποριον, ἤθελε διατρεῖσθαι πάντοτε ἀκαμαῖον.

Ἄλλως τε οὔτε εὐσυνείδητον εἶναι οὔτε ἠθικὸν να προσπαθῆ τις να ὠφελῆται καὶ να συσσωρεύῃ πλοῦτον, κερδίζων αἰωνίως μόνον ἐκ τῶν ὑπαρχόντων προϊόντων τοῦ δυστυχοῦς Ἀνατολίτου, καὶ έν ᾧ δύναται διὰ τοῦ ἐκ τούτων κερδηθέντος πλοῦτου καὶ να συντελέσῃ τεραστίως εἰς τὴν αὐξήσιν τῶν προϊόντων τούτων καὶ πλείοτερα πάντοτε να κερδίξῃ, να μὴ θέλῃ να πράττῃ τοῦτο, ἀλλὰ να ἐπάσχοι τὸν περισσεύοντα πλοῦτόν του πάντοτε πρὸς βελτίωσιν τῆς Δύσεως καὶ εἰς ἐπιχειρήσεις, μικρὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κέρδη ἀποφερούσας. Ποῖα τῶν έν τῇ Δύσει συνεταιρικῶν ἐπιχειρήσεων παρέσχεν εἰς τὰ χρηματικὰ κεφάλαια τῶν συνταίρων τῶσαῦτα κέρδη, ὅσα παρέσχε καὶ πάντοτε θὰ παρέχῃ ἡ ἔθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος; Κατεξανίστανται, καὶ δικαίως τινες τῶν έν τῇ Δύσει ἀποκατεστημένων ὁμογενῶν, κατὰ τῶν έν τῇ Ἀνατολῇ διαμενόντων ἀδελφῶν αὐτῶν, λέγοντες, ὅτι εἶναι ἀνάγωγοι, ὅτι εἶναι ταραχοποιοὶ, ὅτι ἅπαντες ζητοῦσιν ὑπαλληλικὰς ὑπηρεσίας, καὶ ὅτι οἱ μὴ ἔχοντες τοιαύτας αἰωνίως ἀντιπολιτεύονται τὰς Κυβερνήσεις. Δὲν ἀρνούμεθα ὅτι τὰ πλεῖστα τούτων εἶναι κατὰ δυστυχίαν ἀληθῆ, καὶ πρῶτοι ἡμεῖς βάλομεν τὸν λίθον κατ' ἐκείνων ἐκ τῶν έν τῇ Ἀνατολῇ διαμενόντων, οἵτινες ἀμελοῦσι τὰ ἴδια αὐτῶν ἔργα, καὶ ἀντιπολιτεύονται χάριν ὑπαλληλικῶν ὑπηρεσιῶν. Ἀλλὰ μόνον οὗτοι ἄρ' γε εἶναι ἔνοχοι τῆς τοιαύτης καταστάσεως τῶν πραγμάτων έν τῇ Ἀνατολῇ καὶ ἰδίως έν Ἑλλάδι; ὦ δώσατε δι' ἐπιχειρήσεων έντιμον πόρον ζωῆς εἰς τοὺς έν τῇ Ἀνατολῇ διαμένοντας σεις οἱ έν τῇ Δύσει πλουτοῦντες ἐκ τούτων Ἀνατολίται, καὶ τότε σὰς ὑποσχόμεθα, ὅτι αἱ έν τῇ Ἀνατολῇ Κυβερνήσεις θὰ εὐρεθῶσιν εἰς τὴν μεγαλειέταν ἀμυχα-

νίαν πρὸς εἴρεσιν ὑπαλλήλων· ἐφ' ὅσον ὅμως σεῖς ἐπασχολεῖτε τα κεφάλαιά σας ἐν τῇ Δύσει, δὲν ἔχετε πολὺ δίκαιον νὰ ἐλέγχηται τοὺς ἐν τῇ Ἀνατολῇ διαμένοντας ἀδελφούς σας διὰ τὰς ἐλλείψεις των, διότι ἔχουσι καὶ οὗτοι τὸ ἀνμφισβήτητον δικαίωμα νὰ φροντίσωσι περὶ τῆς διατηρήσεώς των δι' ὑπαλληλικῶν θέσεων οὐχ ἥττον ἢ διὰ πάσης ἄλλης ἐπασχολήσεως.

Ἄς μὴ λησμονήσωσι δὲ οἱ ἐν τῇ Δύσει ὁμογενεῖς, ὅτι ὅσον δὴ ποτε πλοῦτον καὶ ἂν κερδίσωσιν ἐκεῖ, ὅσα δὴ ποτε εὐεργετήματα καὶ ἂν κάμωσι, ὅσην δὴ ποτε διὰ τοῦ πλούτου των πολιτικὴν σημασίαν καὶ ἂν ἀποκτήσωσιν, οὐδέποτε θὰ ἐξισωθῶσι πρὸς τοὺς μυρίους καλλιτέρους ἢ καὶ ὁμοίους τούτων ὑπάρχοντας ἐκεῖ ἰθαγενεῖς, ἀλλὰ πάντοτε θὰ θεωρῶνται ξένοι, καὶ αἰετοτε θὰ ἔχωσι τὰ δευτερεία καὶ τριτεία· οὔτε τὰ τέκνα τοῦ Ῥάλλη, τοῦ Ῥοδοκανάκη, ἢ τοῦ Σπάρταλη, θὰ ἐξισωθῶσι ποτὲ μὲ τὰ τέκνα τοῦ Πήλ, τοῦ Ῥώσελ ἢ τοῦ Παλμερστῶνος· οὔτε τὰ τέκνα τοῦ Σίνα, μὲ τὰ τέκνα τοῦ Ἔστερχάζη· οὔτε τὰ τέκνα τοῦ Βερναρδάκη μὲ τὰ τέκνα τοῦ Γκορτσακῶφ ἢ τοῦ Νεσελρῶδ, ὅσα δὴ ποτε πλοῦτη καὶ ἂν ἤθελον κληρονομήσει τὰ ἐξ Ἀνατολικῆς καταγωγῆς τέκνα, ὅσην δὴ ποτε παιδείαν καὶ ἂν μάθωσι καὶ ὅσην δὴ ποτε ἰκανότητα καὶ ἂν ἀναπτύξωσι· ἐν ᾧ ἐν τῇ Ἀνατολῇ τὰ τέκνα ταῦτα θὰ δύνανται εὐκόλως ν' ἀντιμετρῶνται πρὸς τὰ τέκνα τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τῆς λοιπῆς Εὐρώπης. Τοῦ γενικοῦ τούτου κανόνος μίαν μόνον ἡμεῖς τοῦλάχιστον ἐξαίρεσιν γινώσκομεν τὴν τοῦ μακαρίτου Κυβερνήτου, τὸν ὁποῖον υἱοθέτησεν, οὕτως εἰπεῖν, ἢ ὁμόθησκος Ῥωσσία. Ἀλλ' ἡ ἐξαίρεσις αὕτη εἶναι μοναδικὴ καὶ ἐγένετο μόνον ὑπὲρ τοῦ Κυβερνήτου καὶ μόνον ἐν Ῥωσσία, ὅπου καὶ ἄλλων πατρίδων τέκνα υἱοθετήθησαν ἄλλοτε· ἐν δὲ τῇ Ἀνατολῇ ὁ Ἀνατολίτης σμικρὸν τι ἂν ὑπερέχη τῶν ἄλλων εἴτε κατὰ τὴν ἀρετὴν, εἴτε κατὰ τὴν διάνοιαν, εἴτε κατὰ τὸν πλοῦτον, πανταχοῦ καὶ πάντοτε θὰ ἦναι ὁ πρῶτιστος· ὀλιγίστους θὰ ἔχει ἐπὶ τοῦ παρόντος τοὺς ἀνταγωνιστάς μεταξὺ ὁμογενῶν του, καὶ οὐδένα σχεδὸν ἐκ τῶν ἰθαγενῶν, διότι καθὼς τοὺς Ἀνατολίτας δὲν ἀναγνωρίζουσιν ὡς ἴδια αὐτῶν προϊόντα οὔτε ἡ ὁμίχλη τοῦ Λονδίνου, οὔτε τὰ πάγη τῆς Πετροπόλεως, οὕτω καὶ τοὺς λεγομένους Φράγγους ἢ Εὐρωπαϊούς δὲν θ' ἀναγνωρίζωσιν ὡς προϊόντα των οὔτε τὸ ὠραῖον κλίμα τῆς Ἀνατολῆς, οὔτε ὁ αἶθριος οὐρανὸς αὐτῆς, οὔτε ὁ ἡμερος ἀήρ τῆς, οὔτε ἡ διαύγεια τῆς ἀτμοσφαιρας τῆς.

Ἄλλ' ἐν τῇ Ἀνατολῇ δὲν ὑπάρχουν θέατρα, δὲν ὑπάρχουν

διασκεδάσεις, δὲν ὑπάρχει βίος ἄνετος, δὲν ὑπάρχει ἀσφάλεια, ἐνιαχοῦ δὲν ὑπῆρχον ἄχρι τοῦδε, ἴσως δὲν ὑπάρχουν καὶ σήμερον ἐπι οὔτε νόμοι. Μάλιστα ἅπαντα ταῦτα ἢ εἶναι σπάνια ἢ ἐλλείπουσιν ἀπὸ τῆς Ἀνατολῆς, διότι δυστυχῶς ὁ Ἀνατολίτης ἐγκατελείφθη (ἄχ' σπαράσσεται ἡ καρδιά μας καὶ νὰ τὸ ἐνθυμῶμεν) καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ὁμοθησκῶν καὶ ὁμογενῶν του εἰς τὴν τύχην του. Ἀλλὰ ποῖα θέατρα, ποῖα διασκεδάσεις, ποῖος βίος ἄνετος, ποῖα ἀσφάλεια, ποῖοι νόμοι ὑπῆρχον ἐν ταῖς Ἰνδίας, πρὸ τῆς κατακτήσεως αὐτῶν ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς ἐταιρίας; Ἄπαντα ὅμως ταῦτα ἐγένοντο ὡς διὰ μαγείας, ἅμα ἐγκατασταθέντων ἐκεῖ τῶν συνεταιρισθέντων Ἀγγλων· ἢ πῶς θέλετε, Κύριοι θαύπλοτοι Ἀνατολίται, ὅσοι ἐντρυφάτε ἐν τῇ Δύσει, νὰ ὑπάρξωσιν ἢ νὰ γείνωσιν ἅπαντα ταῦτα ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ὅταν σεῖς μὲν τὰ κεφάλαιά σας ἐπασχολεῖτε πρὸς κατασκευὴν σιδηροδρόμων τῆς Δύσεως, ὁ δὲ δυστυχῆς Ἀνατολίτης, ὁ ὁμογενῆς σας, ὁ ὁμόθησκός σας, ὁ συγγενῆς σας ἢ ὁ ἀδελφός σας ἀναγκάζεται νὰ μεταφέρῃ τὸ βαμβάκιόν του καὶ τὰ λοιπὰ προϊόντα του ἢ ἐπὶ ὤμων ὄνων ἢ ἐπὶ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὤμων εἰς δέκα καὶ εἰκοσιν ὥρων ἀπόττασιν, ἵνα τὰ πωλήσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ κερδίσητε δι' αὐτῶν τὰ πλοῦτη ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἔπειτα ἐπασχολεῖτε πρὸς ὠφέλειαν τῆς Δύσεως;

Καὶ δὲν στεροῦνται μὲν πατριωτισμοῦ καὶ οἱ Ἀνατολίται, τούναντίον μάλιστα εἶναι σχεδὸν ἀδύνατον ἢ τοῦλάχιστον λίαν σπάνιον νὰ εὕρη τις τὸν πατριωτισμὸν τῶν Ζωσιμάδων, τοῦ Στουρνάρη καὶ πολλῶν ἄλλων ἐκ τῶν ζώντων Ἀνατολιτῶν εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἄλλων ἐθνῶν. Ἀλλὰ δυστυχῶς πολλοὶ τῶν Ἀνατολιτῶν δὲν γνωρίζουσι τὸν τρόπον, ἵνα μεταχειρισθῶσι μόνον ἐπὶ καταλλήλῃ ὠφελείᾳ τῆς πατρίδος τὸν πατριωτισμὸν των, καὶ τούτου ἕνεκα πολλοὶ μὲν δαπανῶνται εἰς μάτην, ἄλλοι δὲ, καὶ ἐναντίον τῆς ἀγαθῆς των προαιρέσεως, πρὸς βλάβην τῆς πατρίδος. Καὶ δὲν γνωρίζομεν ἄχρι τῆς σήμερον τοῦλάχιστον βλάβην τῆς πατρίδος μεγαλειτέραν, τῆς γενομένης ἐπὶ τῶν Κριμαϊκῶν ἕνεκα τοῦ ὑπερέτρου πατριωτισμοῦ τῶν Ἑλλήνων. Ἄπειρα ἑκατομμύρια προσέφερον οὗτοι τότε. Ἄλλως δὲ κατὰ πόσον ἄρα γε ὠφελοῦσι σήμερον τὴν πατρίδα αἱ λαμπραὶ π. χ. Ἀκαδημαῖαι, ὅταν στερώμεθα καὶ τῶν στοιχειοδεστέρων διδασκτικῶν συγγραμμάτων, στερώμεθα δρόμιον, στερώμεθα ἀνατροφῆς, καὶ πνιγώμεθα ἐν τοῖς ποταμοῖς;

Θέλετε λοιπὸν ἔμποροι τῶν Ἀνατολικῶν προϊόντων νὰ διαιω-

νισθῶσι τὰ ἀπὸ τούτων κέρδη σας; θέλετε ἀείποτε μὲν ν' αὐξάνωσι καὶ νὰ πολυπλασιαζῶνται, οὐδέποτε δὲ νὰ ἐλαττωθῶσιν ἢ καὶ νὰ ἐκλείψωσιν, ὅπως κίνδυνος εἶναι νὰ γείνη τοῦτο μετ' οὐ πολὺ; θέλετε νὰ γείνη ἡ Ἀνατολὴ τάχιστα ἄλλος ἐπίγειος παράδεισος; θέλετε νὰ λυθῇ ἀναιμωτὶ καὶ αὐτὸ τὸ ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἐπασχολοῦν τὴν Δύσιν Ἀνατολικὸν ζήτημα; ἂν θέλετε ὅλα ταῦτα, συνεταιρισθῆτε ὅσον τάχιστα πρὸς αὐξήσειν τῶν προϊόντων τῆς Ἀνατολῆς, ἢ καὶ τεχνητὴν βελτίωσιν αὐτῶν, ἐκ φύσεως ἀρίστων ὄντων· συνεταιρισθῆτε πρὸς ἐκμετάλλευσιν τῶν λοιπῶν πάντη ἀνεκμεταλλεύτων ὄντων προϊόντων αὐτῆς, καὶ τότε θὰ πεισθῆτε, ὅτι ὁ πλοῦτος δὲν εὐρίσκειται μόνον εἰς τὰ χρυσορυχεῖα τῆς Αὐστραλίας ἢ τῆς Καλλιφρονίας, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῶν ὄφθελμῶν σας, εἰς τὴν γῆν τῆς γεννήσεώς σας, εἰς τὴν ἐστὶαν ἄλλοτε τῶν φώτων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Οἱ δὲ νόμοι, ἡ ἀσφάλεια καὶ ὁ ἀνετος βίος τῆς Δύσεως δὲν κατέβησαν ἐξ οὐρανοῦ. Ἄνθρωποι ἐδημιούργησαν ταῦτα καὶ ἐν τῇ Δύσει, μιμούμενοι μάλιστα κατὰ πολλὰ τοὺς προγόνους μας Ἀνατολίτας. Ἴνα δὲ πεισθῆτε περὶ τούτου, κατ' ἀξιοπιστοτάτην διαβεβαίωσιν σας διαβεβαίουμεν καὶ ἡμεῖς, ὅτι καὶ σήμερον ἐτι σώζονται ἔχνη ἀμαξιώτων ὁδῶν καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Παρνασσῷ, ἐν Κύθνῳ καὶ ἀλλαχοῦ, ἀλλ' ἀπ' αὐτῶν ἤδη δυστυχῶς μόνον ἄγριαι αἴγες καὶ δορκάδες διέρχονται. Τὰ δὲ ἀνευρεθέντα ἤδη εὐτυχῶς θέατρα τοῦ Ἡρώδου καὶ τοῦ Βάκχου μαρτυροῦσι τρανώτατα περὶ τοῦ ἀνέτου βίου, τὸν ὅποιον ἄλλοτε διῆγον οἱ πρόγονοί μας Ἀνατολίται ἐν τῇ Ἀνατολῇ.

Καὶ γεωργοῦ; ἢ κτηνοτρόφους θέλετε νὰ κάμετε τοὺς ἐμπορευομένους τὰ ἀνατολικά προϊόντα; Ἄπαγε τῆς βλασφημίας, γνωρίζομεν κάλλιστα τὸ ἀβροδιαίτον πολλῶν ἐκ τῶν ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσι τῆς Εὐρώπης ἐμπορευομένων ὁμογενῶν, καὶ σεβόμεθα αὐτὸ ὑπερμέτρως. Ἄλλ' εἰς τὸν αἰῶνα, καθ' ὃν ζῶμεν, οὔτε ἡ γεωργία συνίσταται εἰς τὸ νὰ σκάπητις μετ' τὴν σάπαν, οὔτε ἡ κτηνοτροφία εἰς τὸ νὰ βόσκη ποιμνία καὶ μάλιστα αἴγας. Γνωρίζομεν ὅμως ἐπίσης ὅτι παρὰ νὰ πολιορκηθῆτις τις αἰωνίως ὑπὸ τῆς ὀμίχλης; ἢ νὰ κλείηται μετ' διπλᾶ καὶ τριπλᾶ παραθυρόφυλλα, ἵνα μὴ ξεπαγῶσῃ, ἐργαζόμενος εἰς τὸ γραφεῖόν του ὡς ἔμπορος τῶν ὑπαρχόντων ἤδη Ἀνατολικῶν προϊόντων, εἶναι μυριάκις προτιμότερον νὰ ἐργάζηται ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ νὰ διευθῆν ἐκ τοῦ γραφείου του τὰς πρὸς παραγωγὴν προϊόντων ἐπιχειρήσεις του· διότι ἐν μὲν τῇ Δύσει, ἂν κουρασθῇ μόνον εἰς τὸ θέατρον δύναται τις νὰ καταφύγη, ἢ καὶ εἰς κατα-

γώγιόν τι διαφθορᾶς ἢ καὶ ἀνεπανορθώτου καταστροφῆς τῆς υἰείας καὶ τῆς περιουσίας του, ἐὰν ἦναι ἄγαμος, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ θὰ τὸν παρακολουθῶσιν ἡ ὀμίχλη καὶ τὸ ψῦχος, ὥσπερ αἱ σκιαὶ τὰ σώματα· ἐν δὲ τῇ Ἀνατολῇ πᾶσαν οἶαν δὴ ποτε κούρασιν διασκεδάξει ἡ φύσις μετ' τὸ γλυκύτερον κλίμα τῆς, μετ' τὸν ἀνεφελον οὐρανὸν τῆς καὶ μετ' τὸν ἡμερον ἀέρα τῆς. Ἀλλὰ τὰ κέρδη; Κέρδη, ἐπαναλαμβάνομεν, εἶναι ἀσυγκρίτως πλεοῦστερα ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Ἀλλὰ διὰ τί δὲν εὐδοκίμησε τὸ ζαχαροποιεῖον ἐν τῇ Φθιώτιδι, καὶ τὸ ἵπποφορβεῖον ἐν Ναυπλίᾳ; διατί δὲν ἀμαξίζει ἡ γεωργικὴ σχολή, καίτοι ὑπὸ ἀξίου καθηγητοῦ ἤδη διουκουμένη; Τὰ δύο τελευταῖα ταῦτα δὲν εὐδοκίμησαν, διότι διευθύνοντο ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Πανταχοῦ δὲ τοῦ κόσμου ἀπεδείχθη ἤδη ὅτι οὐδεμίᾳ τοιαύτῃ ἐπιχειρήσει εὐδοκίμει, ὅταν διευθύνηται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Ὅταν δὲ ἡ Κυβέρνησις ἐχρῆ τὰ πλεονεκτήματα τῶν ἄχρι τοῦδε Κυβερνήσεων τῆς Ἑλλάδος, τότε πᾶσα τοιαύτη ἐπιχειρήσις καταστρέφεται· εἰς τὰς χεῖρας τοιαύτης Κυβερνήσεως. Ἀλλὰ τὸ ζαχαροποιεῖον; Ἰ, τοῦτο κρύπτει τῷ ὄντι μυστήριόν τι, τὸ ὅποιον καιρὸς εἶναι ἤδη ν' ἀποκαλύψωμεν. Γινώσκομεν δὲ μετ' λεπτομέρειαν τὰ ἐπὶ τῆς συστάσεως αὐτοῦ καὶ τὰ μετὰ ταῦτα διατρέξαντα, διότι ἐχρηματίσαμεν μετ' τὴν ἐπιστήμην μας ἐπὶ ἐν ἔτος ὑπάλληλοι τοῦ καταστήματος τούτου.

Τὸ κατάστημα τοῦτο εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς συνεστήθη οὐχὶ ἵνα εὐδοκίμησῃ, ἀλλὰ πρὸς ἄλλον τινὰ πολιτικὸν ἕως σκοπόν.

Ἰδρυταὶ αὐτοῦ ὑπῆρξαν Βέλγος τις Ρομπερτὸς καὶ Γάλλος Βιλεροά. Οὗτοι ἤλθον ἐν Ἑλλάδι, φέροντες μόνον μίαν ἀπόμαχον γινομένην ἐν ἄλλῳ καταστήματι μηχανὴν, ἀγορασθεῖσαν καὶ ταύτην ὡς καινουργῆ μὲν (καινούργιαν), ἀλλὰ διὰ μετοχῶν τοῦ μέλλοντος νὰ συστηθῇ ζαχαροποιεῖον. Ἐφερον ὅμως πρὸς τούτοις οἱ Γάλλοι καθιδρυταὶ καὶ ἕτερον τι παντοδύναμον ἐφοδίων, τὴν σύστασιν δηλαδή τοῦ τότε πρέσβους τῆς Ἑλλάδος ἐν Γαλλίᾳ Κωλέτου εἰς τε τὴν Κυβέρνησιν τῆς Ἑλλάδος, καὶ εἰς τοὺς μακαρίτας Ἀδὰμ Δούκαν καὶ Σοφιανόπουλον.

Οἱ Κύριοι καθιδρυταὶ καὶ διευθνταὶ, ἅμα λαβόντες παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὴν ἀδειαν καὶ τὴν παραχώρησιν γαιῶν, ἐσύστησαν γραφεῖον ἐν Ἀθήναις, γραφεῖον ἐν Θήβαις, γραφεῖον ἐν Λεβαδίᾳ, γραφεῖον ἐν Λαμῖᾳ, γραφεῖον ἐν Πειραιεῖ, γραφεῖον ἕως καὶ ἐν Σμύρῃ καὶ γραφεῖον ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ὡς γραφεῖα δὲ ἐνοικίασαν τὰς λαμπροτέρας ἐν ταῖς πόλεσι ταύ-

ταῖς οἰκίαις ἐν τοῖς γραφείοις τούτοις ἤρχισεν ἡ πώλησις τῶν μετοχῶν, γενομένη πάντοτε τῇ μεσιτείᾳ τοῦ μακαρίτου Ἀδάμ Δούκα καὶ τῶν πρακτόρων του· ἅμα ἐγκατασταθέντων τῶν γραφείων καὶ πωληθειῶν τῶν μετοχῶν, οἱ μὲν διευθύνται ἠγόρασαν καὶ δύο γολέτας, ἵνα μεταφέρωσι τὸ πρὸς πώλησιν ζάχαρι εἰς τὰς ἀγορὰς τῆς Ἀνατολῆς· δὲν ἠμέλησαν δὲ ν' ἀγοράσωσι συνάμα καὶ δύο ὠραιότατα πλοίαρια πρὸς ἄλιειαν καὶ διατκέδασιν τῶν κυρίων μετόχων!! ὁ δὲ μεσίτης καὶ προμηθευτὴς μακαρίτης Ἀδάμ Δούκας ἐπροθυμοποιήθη ἀμέσως νὰ συμφωνήσῃ καὶ προπληρώσῃ τὴν προμήθειαν ἀπέριων ἑκατομμυρίων κανταρίων καυσόξυλων πρὸς κατασκευὴν τῆς Ζαχαρέως. Πρὶν δὲ τεθῆ ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ καταστήματος οἱ Κύριοι διευθύνται μετεπέμψαντο ἐκ Γαλλίας καὶ ἅπαν τὸ προσωπικόν, μὴ ἀμελήσαντες νὰ μεταφέρωσιν ἐκεῖθεν καὶ αὐτὸν τὸν παῖδα, ὅστις ἔμελλε νὰ κινή τὸν φυσηρὸν ἀσκὸν τοῦ χαλκῆως, τοῦ μέλλοντος νὰ ἐπισκευάζῃ τὰς τυχὸν φθειρομένας μηχανάς. Ἐπὶ δὲ τῶν ἐγκαινίων τοῦ καταστήματος, τί δὲν ἐγένετο, ἵνα εὐχαριστηθῶσιν οἱ Ἕλληνες μέτοχοι; Τοὺς μὲν ἐκ τοῦ καταστήματος πυροβολισμοὺς τότε πιστεύομεν ὅτι ἤκουσαν καὶ οἱ τὰς Ἀθήνας οἰκοῦντες μέτοχοι· ὁ δὲ καμπανίτης ἑτερόχθων οἶνος καὶ ὁ Βορδιγγάλιος ἐπὶ τρεῖς ὀλοκλήρους ἡμέρας ἐμονομάχουν μὲ τὸν αὐτόχθονα ῥιτινίτην καὶ παρ' ὀλίγον νὰ τὸν καταβάλλουν, ἂν δὲν ἤρχετο εἰς ἐπικουρίαν του ὁ παρακείμενος ποταμὸς Μέλαις. Πόσα βραβεῖα δὲν ἔδωκαν τότε οἱ Κύριοι διευθύνται καὶ εἰς τραγωδιστάς, καὶ εἰς αὐλητάς, καὶ εἰς χορευτάς καὶ εἰς σκοπευτάς;

Μετὰ τὴν ἐγκαινίαν ἤρχετο ἡ ἐργασία, ἀλλὰ τότε τὰ ἐκ τῆς πώλησεως ὄλων τῶν μετοχῶν χρήματα (δύο περίπου ἑκατομμύρια νομίζομεν) εὐρέθησαν κατηναλωμένα εἰς τοιαύτας προπαρασκευαστικὰς ἐργασίας. Συστάσει ὅμως τοῦ Κωλέτου ἦλθεν εἰς ἐπικουρίαν ἡ Κυβέρνησις, ἀλλὰ τότε τὰ ἐκ ταύτης δοθέντα χρήματα ὁμοιάζον τὰς βανίδας τοῦ ὕδατος, μὲ τὰς ὁποίας θέλει τις νὰ κατασβύσῃ μεγάλην πυρκαϊάν· μόλις πρὸς ἐξάμηνον σίτισιν τοῦ Κυρίου διευθυντοῦ καὶ διατήρησιν τῶν γραφείων αὐτοῦ καὶ τῶν ἀλιευτικῶν πλοίων του καὶ τῶν τῆς ἵππασίας ἵππων του ἤρχεσαν. Βραδύτερον ἦλθεν ἐξ Ἀγγλίας Ἄγγλος τις, ὁ Κύριος Μπόνερ, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ ἐν περίπου ἑκατομμύριον φράγγων, ἵνα ἐπασχολήσῃ ταῦτα εἰς τὴν Ἀνατολήν. Οἱ μὲν διευθύνται δὲν ἐβράδυναν νὰ μάθωσι τοῦτο διὰ τῶν πρακτόρων των. Ὁ δὲ ἀγαθὸς Μπόνερ, ἐμπιστευθεὶς, ἀνέλαβεν εὐσ-

νειδήτως τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς καὶ τὴν ἐκ ταύτης προμήθειαν τῆς πρώτης ὕλης· ἀλλ' ἡ διαφορὰ ἦτο τόσον πολὺ προκεχωρημένη τότε, ὥστε μετὰ ἐξ μῆνας ὁ εὐπιστος Μπόνερ, ἐπανεληθὼν ἐκ τινος περιουσίας του εἰς τὴν Ἀνατολήν, δὲν ἐτόλμησε νὰ ἐξέλθῃ τοῦ πλοίου εἰς Πειραιᾶ, ἵνα μὴ φυλακισθῆ ἐκ τῶν πιστωτῶν τῆς ἐπιχειρήσεώς του. Ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του, ἐνθουμούμενος μόνον, ὅτι ἐν Ἑλλάδι ἐγένετο θῦμα τῆς εὐπιστίας του· τὴν εὐπιστίαν του ὅμως ταύτην εὐτυχῶς δὲν ἐξεμεταλλεύθησαν Ἕλληνες, ἀλλὰ Εὐρωπαῖοι, ἐξ ὧν τινες κατέχουσι καὶ ὑψηλὰς μάλιστα θέσεις. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἀπελθόντων τῶν διευθυντῶν εἰς τὴν Εὐρώπην, ἐπωλήθη τὸ ὑλικὸν τοῦ καταστήματος διὰ δημοπρασίας οὐχὶ ὑπὸ τῶν μετόχων, διότι οὗτοι ἀναμένουσιν ἔτι νὰ λάβωσι τὰ ὑπὸ τῶν μακαρίτων Ἀδάμ Δούκα καὶ Σοφριανοπούλου ὑποσχεθέντα διακόσια τοῖς ἑκατόν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν χορηγησάντων πίστωσιν εἰς τὸ κατάστημα πρὸς ἄεργον διατροφὴν τοῦ προσωπικοῦ αὐτοῦ. Ἐμακρογορήσαμεν ὑπὲρ τὸ δέον, ἀλλ' ἦτο ἀναγκαῖον νὰ δικαιωθῆ ἡ Ἑλλάς, πολλάκις κατηγορηθεῖσα, ὅτι οὐδὲν παράγει, καὶ ἅπαντας τοὺς ἐπιχειρήσαντας νὰ πράξωσι τι ἐν αὐτῇ καταστρέφει. Ἡ Ἑλλάς οὐδὲν παράγει; Τὰ παράγοντα τὸ ζάχαρι λευκογούλια (betraves), ὅταν ἐν Γαλλίᾳ ζυγίζωσι κατὰ μέσον ὄρον ἀνὰ μίαν ὁκτὸν ἑκάστον, λογίζονται ἀριστα· ἡμεῖς δὲ ἐν τῇ ἐν Φθιώτιδι Ζαχαροποιεῖᾳ ἐζυγίσσαμεν μὲ τὰς ἰδίας ἡμῶν χεῖρας λευκογούλιον ἑνδεκα ὁκάδων, ἂν καλῶς ἐνθουμούμεθα· ὁ δὲ μακαρίτης Ζήσης Σκουμπουρδῆς, ὡς μᾶς ἐβεβαίωσε κατ' αὐτὰς ὁ ἀξιότιμος Κύριος Δ. Αἰνιάν παρήγαγε πολλὰ λευκογούλια, ζυγίζοντα ἀνὰ ἑπτὰ ὁκάδας ἑκάστον· ἡ Ἑλλάς δὲν παράγει; οὐδένα τόπον γινώσκομεν παραγωγικώτερον τῆς Ἑλλάδος κατὰ τε τὴν γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὴν δενδροφυτείαν· δυνάμεθα δὲ μετὰ πεποιθήσεως νὰ εἴπωμεν καὶ νὰ διαβεβαίωσωμεν, ὅτι οὐδένα λαὸν γινώσκομεν νοσημονέστερον τοῦ Ἑλληνικοῦ, ἵνα ἐφαρμόσῃ τὸ διδασθὲν, καὶ οὐδένα ἴσως εὐαγωγότερον καὶ τιμιώτερον ἰδίως εἰς τὰς γεωργικὰς του καὶ κτηνοτροφικὰς συναλλαγὰς καὶ δοσοληφίας. Ταῦτα δὲ πάντα δὲν εἶναι ἀπλᾶι θεωρίαι οὔτε μῦθοι. Καίτοι δὲ οὔτε τὸν οικονομολόγον ἐπαγγελόμενοι, οὔτε ἄλλην τινὰ ἀξίωσιν ἔχοντες, ὑπ' εὐθύνην μας ὅμως καὶ πάντῃ ἀφιλοκερδῶς δυνάμεθα νὰ καταδείξωμεν τοὺς παντοειδεῖς πόρους, ἀφ' ὧν δύναται τις νὰ κερδίσῃ μυθώδη πλοῦτη ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἐὰν διὰ τοῦ συνεταιρισμοῦ καὶ ἄλλων ἐπασχολήσῃ τὰ κεφάλαιά του ἐν γένει μὲν εἰς τὴν αὐξήσειν τῶν προϊόντων αὐτῆς, ἐν μέρει δὲ

καὶ εἰς τὴν βελτίωσιν αὐτῶν, ἢ εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν ἄλλων, πάντῃ ἀνεκμεταλλεύτων ἢ καὶ ἀγνώστων ἔτι ἐν τῇ ἐμπορείᾳ προϊόντων. Μετ' ἀμέτρου δὲ εὐχαριστήσεως ἀναγγέλλομεν, ὅτι ἐγένετο ἤδη ἐναρξίς τοιούτων ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων. Ὁ ἀξιότιμος ἔμπορος Κ. Ἐμμ. Μηταράκης πρὸ καιροῦ ἀπεχειρήθησεν τὴν γεγρακυῖαν Δύσιν καὶ κατέστη ἐν Αθήναις, μετερχόμενος ἐμπορίου ἰδίως πρὸς αὐξήσιν τῶν προϊόντων καὶ βελτίωσιν αὐτῶν ἢ καὶ ἐκμετάλλευσιν ἀγνώστων. Μετ' ἀνεκράστον δὲ ἀγαλλιᾶσεως ἠκούσαμεν ὅτι εὐδοκίμει, καὶ ἤθελεν εὐδοκίμησει πλειότερον, ἂν μὴ τῷ παρενεβάλλοντο προσκόμματα ὑπὸ τῶν ἀχρι τοῦδε Κυβερνήσεων. Ἄπαντα δὲ τὰ πάσης φύσεως προσκόμματα πιστεύομεν ἀδιστακτῶς ὅτι ὁ συνεταιρισμὸς πολλῶν δύναται εὐκόλως νὰ ὑπερικήσῃ. Πιστεύομεν δ' ἐπίσης ἀδιστακτῶς, ὅτι οὔτε οἱ ἀξιότιμοι Κύριοι Μελᾶς καὶ Μαντζαβίνος μετημελήθησαν, διότι ἐγκατέλειπον τὴν Δύσιν καὶ ἐπασχολοῦσιν ἐν τῇ Ἀνατολῇ τὰ τε χρηματικὰ κεφάλαιά των καὶ τὴν ἰκανότητά των εἰς τοιαύτης φύσεως ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις. Ἀλλὰ τί δὲν ἐδύνατο ἀρὰ γε νὰ πράξωσιν οὗτοι ἢ ἄλλοι, ἐὰν συνεταιρίζοντο καὶ μὲ ἄλλους πρὸς αὐξήσιν τῶν προϊόντων τῆς Ἀνατολῆς, ἢ πρὸς βελτίωσιν τῆς ποιότητος αὐτῶν, ἢ καὶ πρὸς ἐκμετάλλευσιν ἄλλων, πάντῃ ἀνεκμεταλλεύτων; Δέκα μόνον τοιοῦτοι ἐὰν συνεταιρίζοντο πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, πιστεύομεν ἀδιστακτῶς, ὅτι τάχιστα ἤθελον μεταβάλλει τὴν Ἀνατολὴν εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας.

Φρονοῦμεν δὲ ἐν πεποιθήσει, ὅτι μύριαι τοιαῦται ἐπιχειρήσεις θὰ γείνωσιν ὅσον οὕτω ὑπὸ τῶν εὐπορούντων ἐμπόρων Ἀνατολιτῶν. Ἐὰν δὲ παρ' ἐλπίδα θραδύνωσιν οὗτοι, τότε κίνδυνος εἶναι νὰ περιέλθῃ ἡ Ἀνατολὴ εἰς χεῖρας ἄλλων· ἐναρξίς τις μάλιστα ἐγένετο πρὸς τοῦτο· οἱ σιδηρόδρομοι τῆς Σμύρνης ἔφυγον, νομίζομεν, ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν Ἀνατολιτῶν, καὶ περιήλθον εἰς χεῖρας τῶν Ἄγγλων. Προσέξατε Ἀνατολιταὶ μὴ φύγουν ἀπὸ τῶν χειρῶν σας καὶ αἱ εὐφροτάτα πεδιάδες τῆς Θεσσαλίας, καὶ αἱ ὑπερτεροῦσαι τὴν εὐφορίαν τῆς Αἰγύπτου πεδιάδες τῆς Ἀργολίδος, τῆς Ἠλίδος, τῆς Κορινθίας, τῆς Βοιωτίας καὶ τῆς Φθιώτιδος ἐν αὐταῖς ὑπάρχει παντωλός. Εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ τὸν μυριθῶσιν οἱ Φράγγοι, οἱ ὅποιοι δὲν εἶναι κουτοὶ, ὥσπερ τινὲς τοὺς νομίζουσι. Τότε δὲ σεις Ἀνατολιταὶ θὰ κάθησθε μακρὰν τοῦ Παραδείσου, μετροῦντες καὶ ἀναμετροῦντες τὰ φόντα σας καὶ περιμένοντες νὰ σᾶς ἐλεήσωσιν οἱ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐπιχειρηματῆαι Φράγγοι μὲ ψυχία τινὰ ἢ

περισεύματα τῶν ἐπιχειρήσεών των· ἀλλὰ μέχρις ὅτου γίνωσι ταῦτα, τουτέστι μέχρις ὅτου ἔλθωσι κεφάλαια ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ γείνωσι δι' αὐτῶν ἐναρξίς γιγαντιαίων ἐπιχειρήσεων, ἀναγκαῖον εἶναι καὶ ἡμεῖς οἱ ζῶντες ἐν τῇ Ἀνατολῇ Ἀνατολιταὶ νὰ μὴ μείνωμεν μὲ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας, ἀλλὰ νὰ συνεταιρισθῶμεν πρὸ πάντων πρὸς βελτίωσιν τῆς ἠθικῆς μας καὶ ἐνίσχυσιν τῆς γεωργίας μας, τῆς κτηνοτροφίας μας, καὶ τῆς δενδροφυτείας μας· διότι ναὶ μὲν τὰ ἤθη ἡμῶν εἶναι ἐκ φύσεως ἡμερώτατα, ἀλλὰ δυστυχῶς εἶναι πάντῃ ἀκαλλιεργήτα, καὶ οὔτε ἦτο δυνατόν νὰ καλλιεργηθῶσι ταῦτα ἐνωρίτερον, ἢδη μόλις ἀνακτωμένων ἡμῶν βίον πολιτικὸν καὶ διὰ τῶσιν αἰῶνων δουλείας, σκότους, καὶ βαρβαρότητος διελθόντων.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἡμεῖς προτείνομεν ἐκ τοῦ προχείρου τὰ ἑξῆς.

Ἐκαστος οἷας δὴ ποτε θρησκείας καὶ ἐθνότητος καὶ ἂν ἦναι, οὐδέποτε ὅμως ὑποστὰς ποινὴν τινὰ οἷαν δὴ ποτε διὰ πᾶσαν οἷαν δὴ ποτε ἀτιμωτικὴν πράξιν, αἰσθανόμενος τὴν ἀνάγκην τῆς συστάσεως τοιαύτης ἐταιρίας, καὶ δυνάμενος νὰ διαθέτῃ κατ' ἔτος πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τοῦλάχιστον δραχμὰς δώδεκα, νὰ κλείσῃ εἰς φάκελλον δεκάδραχμον χαρτονόμισμα καὶ νὰ πέμψῃ αὐτὸ ὡς παρακαταθήκην εἰς τὴν ἐθνικὴν τράπεζαν μὲ τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν ἀπρὸς τὴν ἐθνικὴν τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος εἰς Ἀθήνας *συνδρομὴ πρὸς σύστασιν τῆς Ἀνατολικῆς ἐταιρίας* ὑπὸ (τὸ ὄνομα τοῦ πέμποντος).

Συλλεγέντων δὲ τριακοσίων τοιούτων δεκαδράχμων ἐπιστολῶν, ὁ Κύριος Διοικητὴς τῆς Τραπεζῆς νὰ συγκαλέσῃ εἰς συνέλευσιν τοὺς ἐν Αθήναις διαμένοντας, ἵνα καταρτίσωσι τὴν ἐταιρίαν· ἐν περιπτώσει δὲ δημοσίας ἀποποιήσεως τοῦ Κυρίου Διοικητοῦ τῆς Τραπεζῆς, δεχόμεθα καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ γραφεῖόν μας μόνον τὰς εἰδοποιητηρίους ἐπιστολάς τῶν θελόντων νὰ μετάσχωσι τῆς ἐταιρίας· ὑποσχόμεθα δὲ νὰ συγκαλέσωμεν διὰ τῶν ἐφημερίδων συνέλευσιν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ τὴν παραλαβὴν τριακοσίων τοιούτων εἰδοποιητηρίων ἐπιστολῶν.

Κύριος σκοπὸς τῆς συστάσεως τῆς ἐταιρίας ταύτης πρέπει νὰ ἦναι ὡς εἴπομεν, ἡ βελτίωσις τῆς ἠθικῆς καὶ ἡ ἐνίσχυσις τῆς προόδου εἰς τὴν γεωργίαν, εἰς τὴν κτηνοτροφίαν καὶ εἰς τὴν δενδροφυτεῖαν. Πρὸ πάσης ἄλλης πράξεως οἱ συνεταιριζό-

μενοι, πρέπει άμέσως νά ζητήσουν παρά τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τὴν άδειαν τῆς συστάσεως τοιαύτης εταιρίας, καὶ νά παρακαλέσωσι τὴν Αὐτοῦ Ἑλληνικὴν Μεγαλειότητα νά κηρυχθῆ προστάτης αὐτῆς. Τούτων δὲ γενομένων, νά προβῶσιν οἱ συνελευσόμενοι εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ κανονισμοῦ.

Ὡς προχειρότατον δὲ σχέδιον κανονισμοῦ ἡμεῖς προτείνομεν τὸ ἑξῆς.

1. Συσταίνεται ἐν Ἀθήναις εταιρία ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν

Ἡ ἐν Ἀθήναις Ἀνατολικῆ εταιρία.

2. Σκοπὸς τῆς εταιρίας ταύτης εἶναι ἡ βελτίωσις τῆς ἠθικῆς καὶ ἡ ἐνίσχυσις τῆς προόδου εἰς τὴν γεωργίαν, εἰς τὴν κτηνοτροφίαν (1) καὶ εἰς τὴν δεινδροφυτεῖαν.

3. Πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ πρώτου σκοποῦ ἕκαστος μὲν ἑταῖρος ὀφείλει οὐδέποτε νά συναλλάσσῃται ἐν γνώσει μὲ πάντα οἷον δὴ ποτε ὑποστάντα ἀτιμοτικὴν τινα ποινήν· ἡ δὲ εταιρία ὀφείλει νά ἐπαινῆ δημοσίᾳ, ἀναλόγως δὲ τῆς εὐπορίας τῆς καὶ ν' ἀμείβῃ διὰ μεταλλοσῆμου χρυσοῦ, ἀργυροῦ ἢ χαλκοῦ ἢ καὶ διὰ χρημάτων πᾶσαν οἶαν δὴ ποτε ἐξοχον καὶ ἐναρτέον πράξιν, κηρύττουσα συνάμα καὶ τὸν πράξαντα αὐτὴν μέλος ἐπίτιμον, ἐὰν ἔχῃ καὶ τὰ λοιπὰ προσόντα, καὶ ἐὰν δὲν ἦναι ἤδη ἢ δὲν θέλῃ νά γείνη τακτικὸν αὐτῆς μέλος. Τὰς τοιαύτας δὲ ἐναρτέους πράξεις ἡ εταιρία θά μαθάνῃ διὰ τῶν κατὰ τόπους πρακτόρων τῆς καὶ θ' ἀμείβῃ οἴκοθεν ἢ τῇ συστάσει προσώπων, εὐεργετηθέντων διὰ τῆς ἐξασκήσεως τῶν ἐναρτέων τούτων πράξεων, οὐδέποτε δὲ τῇ αἰτήσει τῶν πρακτόρων.

4. Πρὸς ἐπιτυχίαν δὲ τοῦ δευτέρου σκοποῦ ἡ εταιρία προσωρινῶς θέλει κατασκευάσει μεταλλόσημα χρυσοῦ, ἀργυροῦ καὶ χαλκοῦ, φέροντα ἐξ ἑνὸς μὲν τὴν προτομὴν τῆς Αὐτοῦ Ἑλληνικῆς Μεγαλειότητος, ἐὰν εὐαρεστηθῆ νά δώσῃ τὴν πρὸς τοῦτο συγκατάθεσιν τῆς, τούναντίον δὲ στέφανον δάφνης καὶ περικεῖ ἑνὸς

(1) Διὰ τῆς λέξεως κτηνοτροφία ἡ εταιρία πρέπει νά ἐννοῇ τὸ ἡμερον εἶδος αὐτῆς κατὰ τὸν εὐρωπαϊκὸν τρόπον, καὶ τοῦτο μόνον πρέπει νά προστατεύῃ· τὴν δὲ διὰ τῶν ἡμιαγρίων αἰγῶν κτηνοτροφίαν οὐχὶ μόνον δὲν πρέπει νά προστατεύῃ, ἀλλὰ καὶ νά συντελῇ εἰς τὴν παντελῆ ἐξάλειψιν αὐτῆς.

τούτων τὰ γράμματα εἴ ἐν Ἀθήναις Ἀνατολικῆ εταιρία» ἐξ ἄλλου δὲ «βραβεῖον ἀρετῆς τῆ . . . (τὸ ὄνομα τοῦ λαμβάνοντος)» ἐν δὲ τῷ συνοδεύοντι τὸ μεταλλόσημον τοῦτο διπλωματι θά γείνηται μνεία καὶ περὶ τοῦ εἶδους τῆς ἀρετῆς ἢ τῆς προόδου, ἐνεκα τῶν ὁποίων ἠξιώθη τοῦ βραβεῖου ὁ λαμβάνων αὐτό.

5. Καὶ τὰ μὲν χρυσοῦ μεταλλόσημα, τρία μόνον κατ' ἔτος, θά δίδωνται εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἤθελαν ἀποδείξει δι' ἐπισήμων ἐγγράφων, ὅτι συνετέλεσαν πλείοτερον παντὸς ἄλλου εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας, ἢ τῆς κτηνοτροφίας ἢ τῆς δεινδροφυτείας κατὰ τὴν Ἀνατολήν· ὥστε ἐν ἐκάστῳ τῶν κλάδων τούτων θά δίδεται κατ' ἔτος ἐν χρυσοῦν μεταλλόσημον.

6. Οἱ νομίσαντες ὅτι ἐγένοντο ἄξιοι τοιοῦτου γέρατος δύνανται νά πέμπωσιν εἰς τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τῆς εταιρίας τὰς ἐπισήμους ἀποδείξεις των μέχρι τῆς 18 Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους· τὴν δὲ 18 Ὀκτωβρίου θ' ἀνακηρύσσῃται δημοσίᾳ τὸ ὄνομα τοῦ βραβευθέντος, καὶ θά πέμπῃται εἰς αὐτὸν παραχρημα, δαπάνῃ τῆς εταιρίας, τὸ τε χρυσοῦν μεταλλόσημον καὶ τὸ συνοδεῦον αὐτὸ δίπλωμα.

7. Ἀργυροῦ δὲ μεταλλόσημα, φέροντα τὰ αὐτὰ σύμβολα καὶ γράμματα, θά δίδωνται ὑπὸ τῆς εταιρίας κατ' ἔτος τριπλάσια τοῦ ἀριθμοῦ τῶν νομῶν, ὅσους ἤθελεν ἔχει τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος, ὥστε ἐν ἐκάστῳ νομῷ θά βραβεύωνται δι' ἑνὸς τούτων εἰς μὲν γεωργός, εἰς δὲ κτηνοτρόφος καὶ εἰς δεινδροφυτευτής, τουτέστι θά βραβεύηται ἐκεῖνος, ὅστις δι' ἐπισήμων ἐγγράφων ἤθελεν ἀποδείξει, ὅτι ἐν τῷ νομῷ συνετέλεσε πλείοτερον παντὸς ἄλλου εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ἢ τῆς γεωργίας, ἢ τῆς κτηνοτροφίας ἢ τῆς δεινδροφυτείας· ἀλλὰ καὶ οὗτος θά πέμπῃ ἐγκαίρως τὰς ἐγγράφους ἀποδείξεις του εἰς τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τῆς εταιρίας, καὶ θά λαμβάνῃ τὸ ἀργυροῦν μεταλλόσημον καὶ τὸ συνοδεῦον αὐτὸ δίπλωμα τὴν 18 Ὀκτωβρίου.

8. Χαλκῶ δὲ μεταλλόσημα, φέροντα τὰ αὐτὰ μὲν γράμματα, ἀλλ' ὡς σύμβολον μόνον στέφανον δάφνης, θά δίδωνται κατ' ἔτος τριπλάσια τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐπαρχιῶν, ὅσας ἤθελεν ἔχει τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος, ὥστε ἐν ἐκάστῃ ἐπαρχίᾳ θά βραβεύωνται κατ' ἔτος διὰ τοῦ χαλκοῦ μεταλλοσῆμου τρεῖς· εἰς μὲν ὑπὲρ τῆς γεωργίας, εἰς δὲ ὑπὲρ τῆς κτηνοτροφίας καὶ εἰς τρίτος ὑπὲρ τῆς

δενδροφυτείας· θὰ βραβεύηται δὲ ἐκεῖνος, ὅστις δι' ἐπισήμων ἐγγράφων ἤθελεν ἀποδείξει, ὅτι ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, ἢ ἐν τῇ ἐκλογικῇ περιφερείᾳ, συντέλεσε πλείοτερον παντὸς ἄλλου εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ἢ τῆς γεωργίας, ἢ τῆς κτηνοτροφίας ἢ τῆς δενδροφυτείας.

9. Πᾶσαι αἱ ἐγγραφὸι ἀποδείξεις πρέπει νὰ φέρωσι τὴν μαρτυρίαν τοῦλάχιστον τεσσάρων ἐντίμων πολιτῶν, καὶ ἐνὸς ἱερέως ἢ παρέδρου· καὶ αἱ μὲν ἀφορῶσαι τὰς ἐπαρχίας πρέπει νὰ φέρωσι πρὸς τούτοις καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ δημάρχου, ἢ ἐν ἐλλείψει τούτου, ἐνὸς εἰρηνοδίκου, ἢ ἐνὸς συμβολαιογράφου, αἵτινες πρέπει νὰ ἐπικυρῶσι καὶ τὴν ὑπογραφὴν τῶν μαρτύρων. Αἱ δὲ ἀφορῶσαι τοὺς νομοὺς, πρέπει ἀφεύκτως νὰ φέρωσι καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Νομάρχου καὶ τὴν παρ' αὐτοῦ ἐπικυρῶσιν τῶν ὑπογραφῶν τῶν λοιπῶν μαρτύρων· ἢ δὲ ἑταιρία πέποιθεν, ὅτι καὶ ἡ Κυβέρνησις θὰ δώσῃ περὶ τούτου ὁδηγίαν καὶ διατάγαν εἰς τοὺς Νομάρχας. Αἱ ἀφορῶσαι τέλος τὸ χρυσοῦν μεταλλοσημον ἀποδείξεις πρέπει νὰ φέρωσι πρὸς τούτοις καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ κατὰ τὴν χώραν τῆς Ἀνατολῆς, ἢ θὰ ἐγένετο ἡ πρόεδρος, νομάρχου ἢ διοικητοῦ, τοῦ κατὰ τὴν χώραν ταύτην ἀρχιερέως ἢ θρησκευτικοῦ ἀρχηγοῦ, καὶ τοῦ κατὰ τὴν χώραν οἰκονομικοῦ ἐφόρου, ἢ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν. Τούτων δὲ αἱ μαρτυρίαι, ἂν δὲν ᾖναι δυνατόν νὰ βεβαιώσωσιν ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως τὴν πρόοδον, ἀναγκαῖον ὅμως καθίσταται νὰ βεβαιώσωσι τὸ ἀξιόπιστον τῶν μαρτύρων.

10. Αἱ μὲν ἀποδείξεις εἶναι δεκταὶ καὶ εἰς ἀπλοῦν χάρτην, ἢ πρὸς ἐγγραφὴν ὅμως αὐτῶν καὶ πρὸς ἐπικυρῶσιν δαπάνη εἶναι εἰς θῆρος τοῦ συναγωνιζομένου.

11. Πλὴν τῶν μεταλλοσημῶν ἡ ἑταιρία ἀναλόγως τῶν πόρων τῆς θὰ παρέχῃ ὡς δῶρον ἢ ὡς βραβεῖον κατ' ἔτος καὶ ὅσα δύναται νὰ διαθέτῃ κατὰλληλὰ πρὸς τὸν σκοπὸν ἐκάστου ἐργαλείου, ἢ σπορᾶν ἢ καὶ εἶδη ἐκ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ τελειοτέρων· θὰ παρέχῃ δὲ ταῦτα κατὰ προτίμησιν μὲν εἰς τοὺς προσεγγισάντας ἢ ἀξιῶθῶσι τοῦ μεταλλοσημοῦ· κατὰ πᾶμψηφον δὲ ἀπόφασιν τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου καὶ εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην τούτων ὡς δάνεια ἢ ὡς βραβεῖα. Ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης περιπτώσεως τὰ δάνεια πρέπει νὰ ἐπιστρέφωσιν ἀτοκα μὲν καὶ ἄνευ ἐνοικίου, ἀλλὰ σῶα καὶ ἐν καλῇ καταστάσει μετὰ παρέλευσιν τῆς ἀνάγκης· ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας τὰ βραβεῖα θὰ συνοδεύωνται καὶ ὑπὸ καταλλήλου ἐπιστολῆς τῆς ἑταιρίας.

12. Τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τῆς ἑταιρίας κατ' ἐγγραφὸν

αἴτησιν τριῶν τοῦλάχιστον συναιτέρων ὀφείλει νὰ καταβάλλῃ καὶ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἠθικὴν ἰσχὺν παρὰ ταῖς Κυβερνήσεις πρὸς ἄρσιν τῶν τυχόν ὑπαρχόντων κυβερνητικῶν ἢ ἄλλων ἐγχωρίων προσκομμάτων εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας, τῆς κτηνοτροφίας καὶ τῆς δενδροφυτείας.

13. Ὁ λαμβάνων τὸ χρυσοῦν μεταλλοσημον δὲν δύναται κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος νὰ λάβῃ καὶ τὸ ἀργυροῦν, ἐπίσης καὶ ὁ λαμβάνων τούτα δὲν δύναται νὰ λάβῃ καὶ τὸ χαλκοῦν.

Καὶ ταῦτα μὲν πρέπει νὰ πράττῃ ἡ ἑταιρία πρὸς αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς· περιττὸν δὲ εἶναι νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἐνὸς προέδου, τῆς Κορινθιακῆς σταγίδος, δὲν πρέπει ν' αὐξήσῃ ἡ παραγωγή, πρὶν καταβληθῇ ἡ δέουσα προσπάθεια πρὸς αὐξήσιν τῆς καταναλώσεως· πρὸς βελτίωσιν δὲ τῆς ποιότητος πρέπει νὰ πράττῃ τὰ ἑξῆς.

14. Νὰ προσφέρῃ κατ' ἔτος τρία μὲν χρυσᾶ (ἐν μὲν ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως τῶν γεωργικῶν προϊόντων, ἐν δὲ ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως τῶν κτηνοτροφικῶν, καὶ ἐν τρίτον ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως τῶν δενδροφυτικῶν προϊόντων) μεταλλοσημᾶ εἰς πάντα ὄραον δὴ ποτε θρησκευματός ἢ ἐθνότητος Ἀνατολίτην, ὅστις ἤθελε πέμψῃ εἰς τὴν ἑταιρίαν δείγμα καλλιτέρας ποιότητος ἐνὸς ἐκ τῶν προϊόντων τῶν μνημοθευθέντων κλάδων.

Καὶ τὰ μὲν μὴ φθειρόμενα δείγματα δύναται τις νὰ πέμπῃ εἰς τὴν ἑταιρίαν ἐν παντὶ χρόνῳ· τὰ δὲ φθειρόμενα ἢ μὴ διατηρούμενα πρέπει νὰ παρουσιάζωνται ἐν καιρῷ καταλλήλῳ· τὸ δὲ διοικητικὸν συμβούλιον θὰ λαμβάνῃ σημειώσεις καὶ θ' ἀποπέμψῃ τὰ βραβεῖα δημοσίᾳ κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς ἑταιρίας πανηγύριον, τὴν 18 Ὀκτωβρίου.

15. Νὰ προσφέρῃ ἐπίσης κατ' ἔτος τριπλάσιον ἀριθμὸν τοῦ τῶν νομῶν τοῦ ἑλληνικοῦ Κράτους ἀργυρῶν μεταλλοσημῶν, ἵνα βραβεύωνται δι' ἐνὸς τούτων ἐν ἐκάστῳ νομῷ εἰς μὲν διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν προϊόντων τῆς γεωργίας, εἰς δὲ ἕτερος διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν προϊόντων τῆς κτηνοτροφίας, καὶ εἰς τρίτος διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν προϊόντων τῆς δενδροφυτείας. Τὰ δείγματα τῶν προϊόντων τούτων νὰ πέμπωνται εἰς τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τῆς ἑταιρίας, ὡσπερ καὶ ἀνωτέρω ἐρρήθη.

16. Νὰ προσφέρῃ ἐπίσης κατ' ἔτος τριπλάσιον ἀριθμὸν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ ἑλληνικοῦ Κράτους χαλκῶν μεταλλοσημῶν, ἵνα βραβεύηται δι' ἐνὸς τούτων ἐν ἐκάστῃ ἐπαρχίᾳ εἰς

μὲν διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν προϊόντων τῆς γεωργίας, εἰς δὲ διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν προϊόντων τῆς κτηνοτροφίας, καὶ εἰς τρίτος διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν προϊόντων τῆς δενδροφυτείας. Τὰ δείγματα τῶν προϊόντων τούτων θὰ πέμπωνται εἰς τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τῆς ἐταιρίας, ὡσπερ καὶ ἀνωτέρω ἐρρήθη.

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἡ ἐταιρία θ' ἀπονέμη κατ' ἔτος μόνον ὑπὲρ τῆς γεωργίας τῆς κτηνοτροφίας καὶ τῆς δενδροφυτείας ἕξ μὲν χρυσᾶ μεταλλόσημα· ἕξαπλάσιον ἀριθμὸν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν νομῶν τοῦ ἑλληνικοῦ Κράτους, ἀργυρᾶ· καὶ ἕξαπλάσιον ἀριθμὸν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ ἑλλην. Κράτους, χαλκᾶ· ὑπὲρ δὲ τῆς βελτιώσεως τῆς ἡθικῆς, ὅσα νομίσει ἀναγκαῖα, καὶ ὅσα οἱ πόροι τῆς ἤθελον τῆς τὸ ἐπιτρέψει· ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει τὰ μὲν χρυσᾶ, νομιζόμεν, οὐδέποτε πρέπει νὰ ἦναι πλείοτερα τῶν δέκα κατ' ἔτος· τὰ δὲ ἀργυρᾶ, οὐδέποτε πλείοτερα τῶν ἑκατῶν καὶ τὰ χαλκᾶ, οὐδέποτε πλείοτερα τῶν πεντακοσίων κατ' ἔτος.

17. Τὰ πρὸς βελτίωσιν τῆς ἡθικῆς μεταλλόσημα θὰ παρέχονται ἀδιακρίτως εἰς παντὸς θρησκευματος, πάσης ἐθνότητος, παντὸς φύλου, πάσης κοινωνικῆς τάξεως καὶ παντὸς ἐπαγγέλματος ἀνθρώπων· δι' αὐτῶν θὰ βραβεύηται ἡ ἀρετὴ, ὅπου δὴ ποτε καὶ ἂν ἤθελεν εὔρει αὐτὴν ἡ ἐταιρία.

Διοικητικὸν συμβούλιον.

18. Ἡ ἐταιρία θὰ διοικῆται ὑφ' ἐνὸς δωδεκαμελοῦς συμβουλίου, ἐνὸς προέδρου, ἐνὸς γενικοῦ γραμματέως καὶ ἐνὸς ταμίας. Τὸν πρόεδρον, τὸν γενικὸν γραμματέα, καὶ τὸν ταμίαν κωλυμένους θ' ἀντικατασταίνωσιν εἰς τῶν τριῶν ἀντιπροέδρων, οἵτινες θὰ ἐκλέγωνται μὲν ἐπὶ τῶν ἀρχαιρειῶν, ἀλλὰ θὰ συνεδριάζωσι μόνον, ὅταν θὰ ἀντικατασταίνωσιν ἓνα τῶν ἐλλειπόντων.

19. Τὰ μέλη τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου διαιροῦνται εἰς τέσσαρας κατηγορίας· οἷον τρία μὲν μέλη αὐτοῦ θὰ ἐκλέγωνται κατ' ἔτος, ἵνα φροντίζωσι μόνον πρὸς βελτίωσιν τῆς ἡθικῆς· τρία δὲ ἕτερα, πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ βελτίωσιν τῆς γεωργίας· τρία ἕτερα, πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ βελτίωσιν τῆς κτηνοτροφίας· καὶ ἕτερα τρία, πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ βελτίωσιν τῆς δενδροφυτείας.

20. Ὁ πρόεδρος θὰ προσδρεύῃ εἰς τὰς κατὰ μῆνα τακτικὰς

καὶ εἰς τὰς κατ' αἴτησιν δέκα μελῶν τῆς ἐταιρίας ἐκτάκτους συνεδριάσεις τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου, καὶ θὰ ὑπογράφη πᾶσαν τὴν ἀλληλογραφίαν.

21. Ὁ ταμίας θὰ εἰσπράττῃ διὰ διπλωτύπων ἀποδείξεων πᾶσας τὰς συνδρομὰς καὶ προσφορὰς καὶ ἅπαντα τὰ δῶρα καὶ θὰ ἐξαργυρῶνῃ τὰ εἰς λογαριασμὸν τῆς ἐταιρίας ἐντάλματα.

22. Ὁ δὲ γραμματεὺς θὰ διατηρῇ πᾶσαν τὴν ἀλληλογραφίαν τῆς ἐταιρίας, καὶ τὰ πρακτικὰ· θὰ δέχεται πᾶσαν τὴν ἀνταπόκρισιν, καὶ θὰ διανέμη τὰ εἰς ἕκαστον τμήμα ἀνήκοντα ἔγγραφα· ἕκαστον δὲ τμήμα θὰ μεταβιβάσῃ τὰς πράξεις του εἰς τὸν γενικὸν γραμματέα καὶ οὗτος θὰ τὰς ἐκτελῇ ἐν ὀνόματι τῆς ἐταιρίας καὶ σὺν τῇ ὑπογραφῇ τοῦ προέδρου.

23. Τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ τὴν πρώτην Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους θὰ συγκαλῆ τὸ διοικητικὸν συμβούλιον γενικὴν συνέλευσιν τῶν μελῶν τῆς ἐταιρίας· ἐν τῇ συνέλευσει αὐτῇ θὰ ἐκλέγωνται πρὸς τούτους ἀνὰ τρία μέλη εἰς ἕκαστον τμήμα, ἵνα σχηματίσωσι τὸ ἐν ἐκάστῳ τμήματι κριτήριον τῶν ἐλλαοδικῶν, οἵτινες ἀποφασίζουσι ὀριστικῶς περὶ τῆς ἀπονομῆς τῶν μεταλλοσήμων.

24. Ἐν περιπτώσει ἰσοψηφίας τῶν ἕξ μελῶν ἐκάστου κριτηρίου προσκαλεῖται παρ' αὐτοῦ εἰς ἰδιαιτέραν συνεδρίασιν καὶ ὁ πρόεδρος τῆς ἐταιρίας, καὶ οὕτω, προστιθεμένης καὶ τῆς ψήφου τοῦ προέδρου, θὰ καταρτίζεται ἡ πλειοψηφία.

25. Ἐκάστου κριτηρίου ἡ κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον σχηματισθεῖσα γνώμη εἶναι ὑποχρεωτικὴ εἰς τὴν ὀλομέλειαν τῆς ἐταιρίας· τὰ δὲ πρόσθετα αὐτὰ μέλη θὰ ἐξελέγχωσι καὶ τοὺς λογαριασμοὺς ἢ τὴν διαχείρησιν τοῦ παρελθόντος ἔτους, καὶ θὰ ὑποβάλλωσιν ἐκθεσιν εἰς τὴν ἐταιρίαν.

26. Κατὰ τὴν 18 Ὀκτωβρίου ἐκάστου ἔτους συγκαλεῖται ἕτερα γενικὴ συνέλευσις, καθ' ἣν ἀπονέμονται τὰ βραβεῖα καὶ γίνονται αἱ ἀρχαιρεῖαι πρὸς ἀνανέωσιν τοῦ διοικητοῦ συμβουλίου τῆς ἐταιρίας.

27. Μέλος τῆς ἐταιρίας γίνεται πᾶς, ὅστις συμπληρωμένον ἔχων τὸ δέκατον ὄγδοον ἔτος δὲν ὑπέστη ποτὲ ποινὴν ἕνεκα ἀτιμωτικῆς πράξεως, καὶ ὑπόσχεται δι' ἐγγράφου αἰτήσεώς του εἰς τὴν ἐταιρίαν, ὅτι οὐδέποτε θέλει συναλλαγεῖ ἐν γνώσει μὲ πάντα οἷόν δὴ ποτε ὑποστάντα ποινὴν ἕνεκα ἀτιμωτικῆς πράξεως. Τὴν αἴτησιν πέμπει εἰς τὸν γραμματέα, οὗτος δὲ κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν ὑποβάλλει εἰς τὸ διοικητικὸν

συμβούλιον τῆς ἐταιρίας, καὶ τοῦτο ἀποφασίζει τὴν παραδοχὴν ἢ τὴν ἀπόρριψιν κατὰ πλειονοψηρίαν· γενομένης τῆς παραδοχῆς, ἐγγράφεται τὸ ὄνομα τοῦ συνεταίρου ἐν τῷ μητρώῳ καὶ πέμπεται εἰς αὐτὸν τὸ δίπλωμα. Ἐπὶ τῆς παραλαβῆς δὲ τούτου προσφέρει εἰς τὸ ταμεῖον τῆς ἐταιρίας ὁ συνεταίρος ὅ,τι προαιρεῖται.

28. Πᾶς ὅστις ἤθελε προσφέρει εἰς τὴν ἐταιρίαν εἴτε ἅπαξ ποσὸν μείζον τῶν χιλίων δραχμῶν, εἴτε κατ' ἔτος καὶ ἐπὶ δεκαπενταετίαν ποσὸν μείζον τῶν ἑκατὸν δραχμῶν, ὀνομάζεται βοηθὸς τῆς ἐταιρίας, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐγγράφεται εἰς ἰδιαίτερον μητρώον.

29. Πᾶς ὅστις ἤθελε προσφέρει εἰς τὴν ἐταιρίαν εἴτε ἅπαξ ποσὸν μείζον τῶν δέκα χιλιάδων δραχμῶν, εἴτε κατ' ἔτος καὶ ἐπὶ δεκαπενταετίαν ποσὸν μείζον τῶν χιλίων δραχμῶν, ὀνομάζεται εὐεργέτης τῆς ἐταιρίας, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐγγράφεται εἰς τὸ μητρώον τῶν εὐεργετῶν.

30. Μετὰ δεκαετίαν ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῆς ἡ ἐταιρία θέλει ἀνεγείρει εἰς ἐπιραγέστατόν τι μέρος τῆς πόλεως Ἀθηναίων στήλην τετραγώνον, φέρουσαν ἐπ' αὐτῆς καὶ κατὰλληλον ἀνδριάντα. Ἐπὶ μὲν τὴν πρὸς ἀνατολὰς ἐπιφανείαν τῆς στήλης θέλουσιν ἐγκολαφθῆ μεγάλοις καὶ χρυσοῖς γράμμασι τὰ ὀνόματα τῶν εὐεργετῶν τῆς ἐταιρίας· ἐπὶ δὲ τὴν πρὸς δυσμὰς θέλουσιν ἐγκολαφθῆ μεγάλοις καὶ ἐρυθροῖς γράμμασι τὰ ὀνόματα τῶν βοηθῶν· ἐπὶ τὴν πρὸς ἀρκτον θέλουσιν ἐγκολαφθῆ μεσαίοις καὶ κυανοῖς γράμμασι τὰ ὀνόματα τῶν ἀξιωθέντων τοῦ χρυσοῦ μεταλλοσήμου· καὶ ἐπὶ τὴν πρὸς μεσημβρίαν θέλουσιν ἐγκολαφθῆ μικροῖς καὶ πρασίνοις γράμμασι τὰ ὀνόματα τῶν ἀξιωθέντων τοῦ ἀργυροῦ μεταλλοσήμου· κατὰ δὲ τὴν θάσιν πασῶν τῶν ἐπιφανειῶν θέλουσιν ἐγκολαφθῆ μικροῖς γράμμασιν ἅπαντα τὰ ὀνόματα τῶν ἀξιωθέντων τοῦ χαλκοῦ παρασήμου.

31. Μετὰ τὴν ἀνέγερσιν τῆς στήλης ὅσοι τῶν βραβευθέντων εὐαρεστοῦνται, δύναται γὰρ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν ἐταιρίαν τὰ μεταλλήσημα, διότι τότε ὡς αἰώνιον τεκμήριον τῆς βραβεύσεως αὐτῶν θέλει χρησιμεύει ἡ στήλη. Ὅσοι δὲ ἐπιθυμοῦσι νὰ τὰ διατηρήσωσιν εἰς τὰς οἰκογενείας των, ἵνα χρησιμεύωσι καὶ εἰς τὰ τέκνα ὡς ἐλατήρια πρὸς μίμησιν τῶν ἀρετῶν τῶν γονέων των, δύναται καὶ νὰ τὰ διατηρήσωσι, προσφέροντες εἰς τὴν

ἐταιρίαν μόνον τὸ ἀντίτιμον τῆς μεταλλικῆς ἀξίας τοῦ μεταλλοσήμου καὶ τοῦτο κατὰ τὴν ἰδίαν ἐκάστου προαίρεσιν.

32. Κατὰ πᾶσαν δὲ δεκαετίαν θέλει ἀνεγείρεσθαι καὶ ὁμοία στήλη, ἐν ἧ ἢ ἐγκολαπτόνται ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῶν εὐεργετῶν, τῶν βοηθῶν, καὶ τῶν ἀριστευόντων.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐγράψαμεν ἐκ τοῦ προχείρου, ἵνα χρησιμεύσωσι μόνον ὡς βάσις πρὸς σύνταξιν τοῦ κανονισμοῦ τῆς ἐταιρίας· ἀπέχομεν δὲ πολὺ τοῦ νὰ θεωρῶμεν αὐτὰ ὡς τέλεια ἢ καὶ ὡς τὰ καλλίτερα· τοῦναντίον μάλιστα παρακαλοῦμεν τοὺς συναδέλφους δημοσιογράφους ἢ καὶ πάντα πολίτην, καὶ ἰδίως τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διαμένοντας νὰ ἐπιληρωθῶσι σπουδαίως τῆς ὑποθέσεως ταύτης καὶ νὰ μᾶς φωτίσωσι μὲ τὰς παρατηρήσεις των, ἵνα συζητηθῇ καὶ δημοσιᾶ ὁ ὀργανισμὸς τῆς ἐταιρίας· πρὸ τῆς καταρτίσεως αὐτῆς. Ταύτης δὲ τὴν σύστασιν θεωροῦμεν ἀναγκαιοτάτην διότι, ἐάν μὲν μείνῃ ἡ Ἀνατολή, ὅπως ἔχει σήμερον, αἰωνίως θὰ φθισῆ καὶ ἀείποτε θὰ παρέχει περιπλοκάς εἰς ἅπαντα τὸν κόσμον. Ἄν δὲ τοῦναντίον δοθῇ ὠθησῆ τις πρὸς βελτίωσιν τῆς ἠθικῆς καὶ αὐξῆσιν τῆς εὐημερίας, τότε ἡ Ἀνατολή, δυναμένη νὰ διαθρέψῃ δεκαπλάσιον τοῦ σήμερον ὑπάρχοντος πληθυσμοῦ αὐτῆς, καὶ αὐτὴ μὲν θὰ εὐδαιμονήσῃ ἀφ' ἑαυτῆς, καὶ εἰς τὴν Δύσιν θὰ παρέξῃ ἀνυπολόγιστα εὐεργετήματα, προσελκίουσα ἢ ἀπορροφῶσα, οὕτως εἰπεῖν, τὸν πλεονάζοντα ἐκεῖ καὶ δυσπραγοῦντα πληθυσμὸν, καὶ καθιστῶσα αὐτὸν εὐδαίμονα ἐν τοῖς κόλποις τῆς.

Ἀθήναι, λιμὴν θαλάσσιος.

ὑπὸ πάντων ὁμολογεῖται τὸ λάθος τοῦ νὰ μετατεθῇ ἡ πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου εἰς Ἀθήνας. Οἱ Βαυαροὶ, οἰκοῦντες χώραν μεσόγειον, δὲν ἐδύνατο νὰ ἐννοῶσι τὰ μεγάλα πλεονεκτήματα κατοικίας παραλίου νομίσαντες δὲ, ὅτι διὰ τοῦ κλεινοῦ τῶν Ἀθηναίων ὀνόματος ἤθελον καταστήσει τὴν Πρωτεύουσαν τῆς Ἑλληνικῆς Βασιλείας λαμπροτέραν, ἠδίκησαν τὴν τε ἐπιστήμην καὶ τοὺς σημερινοὺς Ἀθηναίους, διότι, τοῦ μὲν ἐδάφους καλυπθέντος ἤδη ὑπὸ οἰκοδομῶν, ἔμειναν, ὡς ἦσαν, κεκρυμμένοι εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς ἄπειροι θησαυροὶ ἀρχαίων

ἀριστουργημάτων· οἱ δὲ νέοι Ἀθηναῖοι, μακρὰν ὄντες τῆς θαλάσσης, ἔχουσι πολυδάπανον τὴν τε συγκοινωνίαν των μὲ τὰ λοιπὰ τοῦ Βασιλείου μέρη καὶ τὴν προσπόρισιν τῶν ἀναγκαίων τοῦ βίου. Ἐὰν ἡ νέα πρωτεύουσα ἐκτίζητο εἰς τὸν Ἴσθμὸν ἢ εἰς τὸν Πειραιᾶ, ἤθελεν ἔχει ὅλας τὰς ἐκ τῆς θαλασσοπλοίας εὐκολίας· τὸ δὲ ἔδαφος τῶν Ἀθηνῶν ἤθελε μείνει ἐλεύθερον δι' ἀνασκαφάς.

Ἀλλὰ τὰ γενόμενα οὐκ ἀπογίνονται· αἱ Ἀθῆναι εἶναι Πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, καὶ καθὼ τοιαύτη, εἶναι τὸ κέντρον, πρὸς ὃ, ὡς ἐκ περιφερείας, τείνουσιν ὅλα τοῦ Κράτους τὰ μέρη· ἐν τούτοις ὅλη ἡ Ἐπτάνησος, ἡ Πελοπόννησος, αἱ Κυκλάδες καὶ αἱ Σποράδες νῆσοι, ἡ Εὐβοία, τ' ἀνατολικά καὶ δυτικά παράλια τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ ὅλαι αἱ μετὰ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀνατολῆς πολιτικαὶ καὶ ἐμπορικαὶ σχέσεις διαμεῖδονται διὰ τοῦ Πειραιῶς, ἀπέχοντος τῶν Ἀθηνῶν ἑπτὰ χιλιόμετρα.

Καὶ ἐνόσω μὲν ὁ πληθυσμὸς τῶν Ἀθηνῶν ἦτο μικρὸν, αἱ ἀνάγκαι αὐτοῦ εὐκόλως οἰκονομοῦντο· τὸ μὲν διὰ τῶν προϊόντων τῆς Ἀττικῆς, τὸ δὲ καὶ διὰ τινος ἐξωθεν εἰσαγωγῆς· ἀλλ' ἡ πρόδοξος τοῦ πληθυσμοῦ ἀφ' ἑνὸς καὶ ἡ μετὰ τῆς μεταπολιτευσιν τοῦ 1843 ἰδίως αὐξήσεις τῶν σχέσεων τῆς Πρωτεύουσας μετὰ τῶν ἐπαρχιῶν κατέστησαν ἐπαισθητὰ τὸ τε δαπανηρὸν τοῦ βίου καὶ τὴν διὰ τοῦ Πειραιῶς συγκοινωνίαν, διότι ἡ σημερινὴ γεωργία καὶ κτηνοτροφία τῆς Ἀττικῆς δὲν δύνανται νὰ θρέψωσι τοὺς κατοίκους τῆς Πρωτεύουσας· πρὸς θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν τούτων ἐπροτάθησαν διάφορα μέσα. Οἱ μὲν ἐπρότειναν τὴν κατασκευὴν ἰπποσιδροδρόμου ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Πειραιᾶ, δυναμένου εἰς εὐτελεῖς τιμὰς νὰ μεταβιβάξῃ τοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ μετακομίσῃ τὰ πράγματα· οἱ δὲ ἰσχυρίσθησαν, ὅτι πρέπει νὰ ἀρκεσθῶμεν εἰς τὰ ὑπάρχοντα μέσα τῶν ἐν χρῆσει ἀμαξῶν καὶ λεωφορείων· καὶ ἄλλοι, τὴν κατασκευὴν σιδηροδρόμου, ὅπερ καὶ ἐγένετο δεκτόν· ἀλλὰ μολονότι παρῆλθον ἔκτοτε ἀρκετὰ ἔτη ἀπὸ τῆς παραχωρήσεως τῆς ἐργολαβίας ταύτης, καὶ οὐδ' ἐναρξίν βλέπομεν τῶν ἐργασιῶν τῆς κατασκευῆς αὐτοῦ, καὶ ὡς ἐκ τούτου δικαιούμεθα ν' ἀμφιβάλωμεν περὶ τῆς πραγματοποιησεώς του. Διὰ τοῦτο ὅμως δὲν δυσαρεστούμεθα, φρονούντες ἐν πεποιθήσει, ὅτι δι' αὐτοῦ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἰκανοποιηθῶσι κατ' εὐχὴν αἱ ἀνάγκαι τῆς Πρωτεύουσας· πρέπει καθ' ἡμᾶς νὰ τεθῇ εἰς ἐνέργειαν ἄλλο μέσον συγκοινωνίας· τοῦ

μέσου δὲ τούτου θέλομεν περιγράψῃ κατωτέρω τὰ πλεονεκτήματα.

Ἄς ἐξετάσωμεν κατὰ πρῶτον ποῖαι καὶ πόσαι αἱ ἀνάγκαι τῶν Ἀθηνῶν, πῶς ἐνεργεῖται ἡ μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς συγκοινωνία, καὶ ἂν αὕτη θέλῃ βελτιωθῇ διὰ τοῦ σιδηροδρόμου. Μετὰ ταῦτα θέλομεν ἔλθει εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ παρ' ἡμῶν προτεινομένου μέσου.

Ἡ συγκοινωνία προτίθεται τὴν μετακόμισιν ἀ. ἀνθρώπων καὶ β'. πραγμάτων παντὸς εἶδους.

Α'.

Μετακόμισις ἀνθρώπων.

Ἐχουσιν ἀνάγκην νὰ καταβαίνωσιν εἰς Πειραιᾶ καὶ ν' ἀναβαίνωσιν ἐκεῖθεν πολλάκις τοῦ ἔτους οἱ Βουλευταὶ, οἱ Γερουσιασταὶ, οἱ πολυπληθεῖς μαθηταὶ, οἱ διὰ θέσεις, δίκας καὶ ἐμπορίαν ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν εἰς Ἀθήνας ἐρχόμενοι, οἱ διοριζόμενοι καὶ παύομενοι ὑπάλληλοι, οἱ χάριν περιηγήσεως ἐπισκεπτόμενοι τὰς Ἀθήνας, οἱ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ φέροντες ἐνταῦθα πρὸς πώλησιν τροφίμα παντὸς εἶδους καὶ ἐμπορεύματα, οἱ συνοδεύοντες ἢ ἀναμένοντες συγγενεῖς ἢ φίλους ἐρχομένους ἢ ἀπερχομένους, καὶ τέλος ὀλόκληρος σχεδὸν ὁ πληθυσμὸς τῶν Ἀθηνῶν, ἀναβοκαταβαίνων ἅπαξ τοῦλάχιστον τῆς ἡμέρας καθ' ὅλον τὸ θέρος χάριν τῶν λουτρῶν καὶ πρὸς τούτοις αὐτοὶ οἱ κάταικοι τοῦ Πειραιῶς.

Καὶ οἱ μὲν εἰς τὰς ἐπαρχίας ἐξ Ἀθηνῶν ἀπερχόμενοι ὑποβάλλονται εἰς τὰς ἐξῆς δαπάνας.

α) Δι' ἄμαξαν κατὰ μὲν τὴν ἀστυνομικὴν διατίμησιν 3 1/2 δραχμᾶς, συνήθως ὅμως δραχ. 5—8 ἐνίοτε καὶ 10 ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Πειραιᾶ.

β) Διὰ τὸ ἀκάτιον, ὅπερ ἐκ τῆς ἀκτῆς μεταφέρει αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ ἀτμοκινήτου δρ. 3—5 ἐνίοτε καὶ περιπλέον· συνήθως δὲ προστίθεται καὶ τις πληρωμὴ εἰς ἀχθοφόρους, οἵτινες αὐθόρμητοι, ἀρπάζοντες ἐκ τῆς ἀμάξης, μετακομίζουσιν εἰς τὸ ἀκάτιον τὰ πράγματα τῶν ταξειδιωτῶν.

γ) Πολλοὶ καταβαίνουσιν εἰς Πειραιᾶ κατὰ τὴν ἐν τῷ δρομολογίῳ τοῦ ἀτμοκινήτου ὀρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν, ἀλλὰ

πολλάκις, και μάλιστα τὸν χειμῶνα, τὰ ἀτμοκίνητα φθάνουσι μετὰ πολλὰς ὥρας ἢ και ἡμέρας, ὥστε ἀναγκάζονται οἱ ταξειδιῶται νὰ ἐνοικιάζωσι δωμάτια εἰς ξενοδοχεῖον, ὑποβαλλόμενοι οὕτως εἰς νέαν δαπάνην 3—5 δραχμῶν καθ' ἑκάστην τὴν φορολογίαν ταύτην τελοῦσι και ὅσοι, ἐν ἀποφύγῳ τὴν ἐνόχλησιν τῆς προίως, καταβαίνουσιν ἀφ' ἑσπέρας εἰς Πειραιᾶ.

Ἐάν ἀθροίσωμεν τὰ ἐξοδα ταῦτα, θέλομεν εὑρεῖ ποσὸν ἀρκούντως μεγάλον, χωρὶς νὰ προσθέσωμεν τὰς ἡμεραργίας, τὰς σπεριγράπτους ἐνοχλήσεις ἐκ τῶν λειβούχων (βαρκαρίδων), συχνὰ δὲ και τὰς ἀπωλείας τῶν πραγμάτων· ὅστις ἐταξείδευεν ἐνθυμείται καλῶς πόσον αἱ διακεκομμένα αὐταὶ μεταβιβάσεις καθιστῶσι τὸ ταξειδίον πολυδάπανον και ὀχληρότατον· και

δ') Ὅσοι καταβαίνουσιν εἰς Πειραιᾶ χάριν τῶν λουτρῶν κατὰ μὲν τὴν ἀστυνομικὴν διατίμησιν πληρόνουσι δραχμὰς 7 διὰ τὴν ἄμαξαν, συνήθως ὅμως ἄνω τοῦ ποσοῦ τούτου· ὅλαι αἱ ἀνωτέρω δαπάναι δύνανται νὰ ὑπολογισθῶσιν εἰς ἓν ἑκατομύριον δραχμῶν κατ' ἔτος.

B'.

Μετακόμισις πραγμάτων.

Ἐπειδὴ, ὡς εἶπαμεν ἤδη, τὰ προϊόντα τῆς Ἀττικῆς δὲν δύνανται νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων τῆς Πρωτευούσης, προμηθεύονται οὗτοι διὰ θαλάσσης ἐκ τε τῶν ἐπιπρυγῶν τοῦ βασιλείου και ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ σιτηρᾶ, ζῶα, προϊόντα τῆς κτηνοτροφίας, ὀπώρας, ξυλείαν, καυσόξυλα, ἀνθρακας και ὅλα τὰ εὐρωπαϊκὰ ἐμπορεύματα· ὅλα δὲ ταῦτα, μετακομιζόμενα ἐκ Πειραιῶς εἰς Ἀθήνας, ἐπιβαρύνονται μὲ τὰ ἐξοδα τῆς μετακομίσεως· πολλὰ δὲ εἶδη και μὲ τὸ κέρδος τῶν μεταπρατῶν, ὥστε πολλῶν ταιούτων ἢ τιμῆ ἐν Ἀθήναις εἶναι πολὺ ἀνωτέρα τῆς ἐν Πειραιεῖ· καθόσον κυβερνῆται πλοιαρίων, ἀγοράζοντες εἰς τὰς νήσους και εἰς τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου και τῆς Στερεᾶς ἐδάδιμα κλπ. τὰ μετακομιζῶσιν εἰς τὸν Πειραιᾶ, τὰ πωλῶσιν ἐντὸς τῶν ἀρασμένων πλοίων των. Ἐκ τῶν Ἀθηνῶν δὲ καταβαίνοντες οἱ μεταπραταί, ἀγοράζωσιν αὐτὰ και τὰ μεταπωλῶσιν ἐν τῇ Πρωτευούσῃ εἰς τιμὰς διπλασίας.

Οἱ δὲ φέροντες ἐκ τῆς Εὐρώπης ἐμπορεύματα προσθέτουσιν εἰς τὰς τιμὰς αὐτῶν, ὄχι μόνον τὰ πολλαπλὰ ἐξοδα τῶν διαφόρων μετακομίσεων, ἀλλὰ και τὰ τῶν ἡμεραργιῶν των, διότι

διὰ τὴν παραλαβὴν τῶν πραγματειῶν των, μεταβαίνουσι πολλάκις εἰς τὸν Πειραιᾶ, ἐμποδιζόμενοι οὕτως ἀπὸ τὰ ἔργα των.

Δὲν θέλομεν εἶσθαι μακρὰν τῆς ἀληθείας, ἐάν ὑπολογίσωμεν εἰς ἕτερον ἑκατομύριον τὰ μετακομιστικὰ και τὰ πρόσθετα κέρδη τῶν ἐμπόρων και τῶν μεταπρατῶν.

Ἀπὸ τὰς ἐνοχλήσεις και τὰς πολλαπλὰς δαπάναις, τὰς ὁποίας ἀνωτέρω ἀπαριθμήσαμεν, θέλουσιν ἄρα γε ἀπαλλαγθῆ οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου; τοῦτο ἐρχόμεθα νὰ ἐξετάσωμεν.

Εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ταξειδεύει τις ταχύτερα, ἀλλὰ, τὸ πλενέκτημα τοῦτο εἶναι μέγα ἐπὶ ἐκτάσεων μεγάλων οὐχὶ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν μικρῶν· διὰ τῶν σήμερον ἐν χρήσει παρ' ἡμῖν ἄμαξων διανύει τις τὴν μεταξύ τῶν δύο πόλεων ἀπόστασιν εἰς ἡμισίαν ὥραν· διὰ τοῦ σιδηροδρόμου θέλει διανύει αὐτὴν εἰς 10 λεπτά ἴσως· ἀλλ', ἐάν προσθέσωμεν τὸν χρόνον, ὃν θέλει δαπανῆσει ὁ ταξειδιώτης διὰ νὰ λάβῃ τὸ εἰσιτήριο, νὰ παρασταθῇ εἰς τὸ ζύγισμα τῶν πραγμάτων του, εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ γραμματίου τῆς παραδόσεως αὐτῶν και τῆς πληρωμῆς τοῦ τυχόν ὑπεβάλλοντος βάρους, πρὸς δὲ και τὸν χρόνον, καθ' ὃν ὀφείλει νὰ περιμείνῃ ἐντὸς τοῦ πολυφορείου (wagon) τοῦ σιδηροδρόμου μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς ἀναχωρήσεως, τὴν χρονοτριβὴν εἰς τὴν ἀπόδασιν και εἰς τὴν παραλαβὴν τῶν πραγμάτων του, θέλομεν εὑρεῖ, ὅτι οὐδεμίαν θέλει ὑπάρχει διαφορὰ ὡς πρὸς τὴν ταχύτητα· ὅταν δὲ λάβωμεν ἀφ' ἐνὸς ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ πληρωμὴ τῶν θέσεων τοῦ σιδηροδρόμου δὲν θέλει εἶσθαι εὐθυστοτέρα τῶν σημερινῶν ἄμαξων, οὔτε διὰ τοὺς ἀνθρώπου, οὔτε διὰ τὰ πράγματα, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι ὁ μὲν σιδηροδρομος θέλει ἔχει ὀρισμένας τινας ἀναχωρήσεις καθ' ἡμέραν, ἐν ᾧ σήμερον κατὰ πᾶσαν στιγμὴν εὐρίσκει τις ἄμαξαν, ἀναχωροῦσαν διὰ τὸν Πειραιᾶ και τὴν ἀνάπαλιν, ἀμφιβάλλομεν ἐν πρέπῃ νὰ ἀναγνωρίσωμεν ὑπεροχὴν εἰς τὸν ἐν λόγῳ σιδηροδρόμον.

Ἡ δὲ μετακόμισις τῶν πραγμάτων και τῶν πραγματειῶν ἢ διὰ τοῦ σιδηροδρόμου τοῦτου ἐνεργηθησομένη, θέλει ἀποθῆ δαπανηρωτέρα και ὀχληρωτέρα τῆς σημερινῆς, καθόσον ἐκ τοῦ τελωνείου Πειραιῶς ἢ ἐκ τῶν ἐκείσε ἀποθηκῶν τῶν ἐμπόρων θέλει εἶσθαι ἀνάγκη φορτηγῶν ἄμαξων, αἰτινες νὰ μετακομίσωσι τὰ ἐμπορεύματα εἰς τὴν ἀποθήκην τοῦ σιδηροδρόμου, ὅπου θέλουσι ζυγισθῆ ταῦτα ἢ μετρηθῆ διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν κο-

μιστρων· φθάνοντα δὲ εἰς τὴν ἐνταῦθα ἀποβάθραν, πάλιν διὰ φορτηγῶν ἀμαξῶν θέλουσι μετακομισθῆ εἰς τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα· ἀμφιβάλλομεν δὲ, ἂν ἐμπόρευμα παραδοθὲν εἰς τὴν ἐν Πειραιεὶ ἀποβάθραν, θέλει ποτὲ φθάσει αὐθημερόν εἰς Ἀθήνας, συνήθως θέλουσι φθάνει μετὰ πολλὰς ἡμέρας· ἐνῶ, ἐὰν ἐξακολουθήσῃ τὸν δρόμον τῆς ἢ φορτηγὸς ἀμαξία, θέλει φθάσει ταχύτερον εἰς Ἀθήνας, παρ' ὅσος χρόνος θέλει παρέλθει· ἕως οὗ φθάσῃ ἡ σειρά τῆς, ἵνα παραδώσῃ τὸ ἐμπόρευμα εἰς τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ σιδηροδρόμου, οἵτινες θέλουσι τὸ ζυγίσει ἢ τὸ μετρήσει διὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ γραμματίου τῆς παραδόσεως καὶ τῆς πληρωμῆς τῶν κομιστρων. Ἐπίσης δὲ χρόνος θέλει ἀπολεσθῆ διὰ τὴν ἐνταῦθα παραλαβὴν τοῦ ἐμπορεύματος, διότι πρῶτον μὲν θέλει ἀναζητηθῆ τοῦτο εἰς τὰς ἀποθήκας τοῦ σιδηροδρόμου, καὶ μετὰ ταῦτα θέλουσιν ἐκπληρωθῆ ὅλαι αἱ λεπτολόγοι διατυπώσεις πρὸς παραλαβὴν αὐτοῦ. Ἐὰν τώρα ὑπολογίσωμεν τὰ κόμιστρα ἀμάξιας ἐκ τοῦ τελωνείου ἢ ἐκ τῶν ἀποθηκῶν εἰς τὸ ἐν Πειραιεὶ γραφεῖον τοῦ σιδηροδρόμου, τὰ τοῦ σιδηροδρόμου καὶ τὰ ἀπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις ἀποβάθρας αὐτοῦ εἰς τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα, θέλομεν ἔχει ποσὸν πολὺ ἀνώτερον τοῦ σήμερον ἐξοδευομένου διὰ τὴν αὐτὴν μετακόμισιν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται, ὅτι ὁ σιδηροδρόμος τοῦ Πειραιῶς οὐδεμίαν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ βελτίωσιν εἰς τὴν συγκοινωνίαν τῆς Πρωτευούσης. Λέγοντες δὲ τοῦτο, δὲν κηρυττόμεθα ἀπολύτως κατὰ τῶν σιδηροδρόμων, ἀπαγε τῆς βλαστημίας! ἀλλὰ κατὰ τοῦ μικροσκοπικοῦ τούτου σιδηροδρόμου, ὅστις, ἐν ᾧ θέλει ὑπαγάγει τὸν κόσμον εἰς ὅλας τὰς ὀχληρὰς διατυπώσεις καὶ τοὺς κινδύνους τῶν μεγάλων σιδηροδρόμων, οὐδόλως θέλει συντελέσει εἰς τὴν εὐπραγίαν τῶν κατοίκων τῆς Πρωτευούσης, μὴ δυνάμενος ν' ἀπαλλάξῃ αὐτοὺς τῶν ἐνοχλήσεων καὶ τῶν διαφορῶν δαπανῶν, εἰς τὰς ὁποίας ὑποβάλλουσιν αὐτοὺς σήμερον αἱ ἀμαξίαι, τὰ ἐν Πειραιεὶ ξενοδοχεῖα, οἱ ἀχθοφόροι καὶ οἱ βαρκάρηδες, οἵτινες δικαίως δύνανται νὰ ὀνομασθῶσιν ἢ μάλιστα τῶν ταξειδευόντων νομιζόμεν μάλιστα, ὅτι οἱ ταξειδιῶται θέλουσι προτιμᾶ τὰς συνήθεις ἀμάξιας, καὶ οἱ ἔμποροι τὰς φορτηγὰς καὶ θέλουσιν ἀποφεύγει τὸν σιδηροδρόμον ὡς δαπανηρότερον καὶ ὀχληρότερον· ταῦτα καλῶς γινώσκοντες οἱ ἐν Εὐρώπῃ ἐπιχειρηματῆται, ἀποφεύγουσι ν' ἀναλάβωσι τὴν κατασκευὴν τοῦ ἐν λόγῳ σιδηροδρόμου.

Ἀποδειχθέντος τοῦ σιδηροδρόμου ἀνεπαρκούς, ἄς ἐξετάσωμεν

τὸ παρ' ἡμῶν προτεινόμενον μέσον τῆς συγκοινωνίας, ὅπερ ἐστὶν ἡ κατασκευὴ πλευστῆς διώρυγος εἴτε ἐκ τοῦ Πειραιῶς εἴτε ἐκ τοῦ Φαλήρου πρὸς τὸ κατάστημα τοῦ ἀερόφωτος ἢ τὴν πρῶην πλατεῖαν τοῦ Λουδοβίκου ἢ εἰς ἄλλην καταλληλοτέραν θέσιν, π. χ. διώρυξ ἀρχομένη ἐκ τῆς Φαληρικῆς ἀκτῆς καὶ διὰ τῆς κοίτης τοῦ Ἰλισσοῦ φθάνουσα μέχρι τῶν στηλῶν τοῦ Ὀλυμπίου Διός.

Περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς κατασκευῆς τοιαύτης διώρυγος κρίνομεν περιττόν νὰ διαλάβωμεν, ὡς ἀναμφισβητήτου, μετὰ τὴν κατασκευὴν μάλιστα τοσοῦτων διωρύγων ἐν τῇ Εὐρώπῃ, μετὰ τὴν πλησιάζουσαν τομὴν τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ καὶ τὰς προτεινομένας τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Παναμᾶ καὶ τοῦ τῆς Κορίνθου· τὸ ζήτημα ἐλύθη καὶ δὲν ἐπιδέχεται συζήτησιν. Ἀλλὰ θέλομεν ἐξετάσει α) κατὰ πόσον θέλει συντελέσει εἰς τὴν γενικὴν εὐπραγίαν διώρυξ, καθιστώσα τὰς Ἀθήνας λιμένα θαλάσσιον, καὶ β) πόση ἢ πιθανὴ δαπάνη τῆς κατασκευῆς αὐτῆς.

Α'.

Ἐὰν κατασκευασθῇ ἡ ἐν λόγῳ διώρυξ, τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα ἐκ τῆς θαλάσσης θέλουσιν εἰσπλεῖ δι' αὐτῆς εἰς τὸν λιμένα τῶν Ἀθηνῶν καὶ θέλουσιν ἀποβιβάσει τὰς πραγματείας ἀμέσως εἰς τὴν ξηρὰν, ὅθεν θέλουσι μετακομίζεσθαι εἰς τὰ καταστήματα ἢ τὰς ἀποθήκας τῶν ἐμπόρων ἄνευ τῆς μεσολαβῆσεως τῶν φορτηγῶν ἀκατατίων· τὰ δὲ πλοίαρια, τὰ μετακομίζοντα ἐδώδιμα καὶ λοιπὰ ἀναγκαῖα τοῦ βίου, ὡς καὶ τὰ διάφορα πλοῖα, τὰ εἰσπλέοντα εἰς τὸν λιμένα τῶν Ἀθηνῶν, θέλουσι φέρεи εἰς τὴν Πρωτεύουσαν τὴν ἀφθονίαν καὶ εὐθυμίαν, διότι θέλουσι πωλεῖ ταῦτα ἐντὸς τοῦ λιμένος ἀμέσως πρὸς τοὺς καταναλωτὰς ἄνευ τῆς μεσολαβῆσεως τῶν μεταπρατῶν. Εἰς δὲ τὰς διαφορὰς ἀτμοπλοϊκᾶς εταιρίας θέλουσι δοθῆ γήπεδα, ἐπὶ τῶν ὁποίων θέλουσιν οἰκοδομήσει τὰ γραφεῖα καὶ τὰς ἀποθήκας τῶν· τὰ δὲ ἀτμοκίνητα θέλουσι προσδένεσθαι εἰς τὴν ἀκτὴν, ὥστε ἐξ αὐτῶν ν' ἀποβαίνωσιν οἱ ἐπιβάται ἀμέσως εἰς τὴν ξηρὰν ἄνευ τῆς μεσολαβῆσεως τῶν ἀκατίων καὶ τῶν βαρκάρηδων, οὕτω λοιπὸν οἱ μὲν ταξειδεύοντες θέλουσιν ἀπαλλαγῆ τῶν σημερινῶν ἐνοχλήσεων καὶ τῶν πολλῶν δαπανῶν, οἱ δὲ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν ἐν γένει θέλουσιν ἀγοράζει ὅλα τὰ ἀναγκαῖα τοῦ βίου πολὺ εὐθυνότερα ἢ σήμερον, καθόσον εἶναι γνωστὸν, ὅτι ὁ καταναλωτῆς πληρῶναι ὅλα τὰ πρόσθετα ἐξοδα τῶν ἐμπόρων, τὰ μετακομιστικὰ καὶ τὰ κέρδη τῶν μεταπρατῶν. Τὰ δὲ ἀτμοκίνητα τῶν δια-

φόρων ευρωπαϊκῶν γραμμῶν, προοριζόμενα εἰς τὸν Πειραιᾶ δι' ὥρας τινὰς δὲν ἐπιτρέπουσι σήμερον εἰς τοὺς ἐπιβάτας τῶν ν' ἀνερχῶνται εἰς Ἀθήνας· γενομένης ὁμῶς τῆς διώρυγος, ὅλοι οὗτοι θέλουσιν ἐπισκεπτεσθαι τὰς Ἀθήνας, καὶ οὗτοι λογιζόνται εἰς πολλὰς ἑκατοντάδας εἰησίως. Ἐκ τούτων δὲ ἐπισκέψεων δὲν θέλει εἶσθαι ἀσήμαντος ἢ τε ὕλικῆ καὶ ἢ ἠθικῆ ὠφέλεια τῆς Πρωτεύουσας.

Εἰ καὶ κατὰ τ' ἄλλα ἢ ἐκ τῆς διώρυγος ὠφέλεια θέλει εἶσθαι μεγίστη, ἢ διὰ τὰ θαλάσσια ὁμῶς λουτρά θέλει εἶσθαι ἀνωπολόγιστος· καθόσον τότε ὀλόκληρος ὁ πληθυσμὸς τῶν Ἀθηνῶν θέλει λούεσθαι ἀνεξόδως εἰς τὴν διώρυγα ἢ εἰς τὸν λιμένα τῶν Ἀθηνῶν, ἐν ᾧ σήμερον λούονται μόνον, ὅσοι δύνανται νὰ πληρώσωσιν ἀμαζαν· θέλει δὲ ὑπάρχει ὕδωρ ἀφθονὸν καὶ πρόχειρον διὰ τὸ κατὰβρεγμα τῶν ὁδῶν κατὰ τὸ θέρος, καὶ πρὸς τούτοις τὸ αὐχμηρὸν τῆς ἀτμοσφαιρας θέλει ἐλαττωθῆ, διότι ἡ θαλασσιὰ αὔρα θέλει δροσίξει αὐτὴν κατὰ τὸ θέρος. Εἶναι δὲ περὶ ττὸν νὰ εἴπωμεν κατὰ πόσον θέλει αὐξήσει τὴν ὠραιότητα τῆς Βλληνικῆς Πρωτεύουσας ὁ λιμὴν καὶ ἡ ἀέναος κίνησις τῶν πλοίων καὶ τῶν ἀτμοκινήτων. Κοινωνικῶς δὲ θεωρούμενου τοῦ πράγματος, ἡ διώρυξ ὄχι μόνον θέλει ἐπιφέρει οἰκονομίαν δύο περὶ πῶν ἑκατομμυρίων, τὰ ὅποια σήμερον ἐκ περισσοῦ πληρόνουσιν οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν καὶ οἱ ταξειδεύοντες, ἀλλὰ θέλει ἐπιτρέψει ν' ἀσχοληθοῦν εἰς τὴν γεωργίαν ἢ εἰς ἄλλας βιομηχανίας τοὐλάχιστον 500 ἄνθρωποι καὶ ἄλλοι τόσο ἵπποι, οἵτινες σήμερον ἐργάζονται διὰ τὴν συγκοινωνίαν τῶν δύο πόλεων καὶ 100 τοὐλάχιστον νᾶυται καὶ ἀκάτια· ἀσήμαντος δὲ δὲν θέλει εἶσθαι καὶ ἡ τῆς ἀγορᾶς καὶ τῶν καθημερινῶν ἐπισκευῶν τῶν ὀχημάτων καὶ τῶν φορτηγῶν ἀμαξῶν παντὸς εἶδους οἰκονομία.

Τὸ σπουδαιότερον ζήτημα εἶναι τὸ τῆς δαπάνης· περὶ ταύτης δὲν δυνάμεθα νὰ ὁμιλήσωμεν μετ' ἀκριβείας πρὶν ἢ γίνωσιν, ὡς εἴπομεν, καταμετρήσεις καὶ χωροσταθμίσεις ἐπιστημονικαί, ἀλλὰ κατὰ προσέγγισιν καὶ ὑποθετικῶς· οὕτω λοιπὸν ὑποθέτοντες, ὅτι ἡ ἐν λόγῳ διώρυξ θέλει ἔχει μῆκος μὲν ἑπτὰ χιλιομέτρων, πλάτος δὲ τριάκοντα μέτρων καὶ βάθος δώδεκα.

Κατὰ μέσον ὅρον θέλει ἐξορυχθῆ ὕλη 2,520,000 κυβικῶν μέτρων· ἐκτιμῶντες δὲ τὴν ἐργασίαν τῆς ἐξορύξεως εἰς 80 λεπτά ἕκαστον κυβικὸν μέτρον, κατὰ μέσον ὅρον εὐρίσκουμεν τὸ

ποσὸν τῶν δραχμῶν 2,016,000· εἰς τοῦτο δέον νὰ προσθέσωμεν ἐν ἑκατομμύριον δραχμῶν διὰ τὴν κατασκευὴν εὐρυχώρου ὀπισσοῦν λιμένος, δι' ἀποζημιώσεις καὶ καταστήματα, ὥστε τὸ ὅλον τῆς ἀπαιτουμένης δαπάνης θέλει ἀναβῆ εἰς τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν 3,016,000· ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις θέλει ἐλαφρυνθῆ, ὡς πρὸς τὴν δαπάνην, πωλοῦσα τὰ εἰς τὰς ὄχθας τοῦ κατασκευασθησομένου λιμένος γήπεδα εἰς μεγάλας τιμὰς.

Ὁ μὲν σιδηρόδρομος, ὅστις, ὡς ἀνωτέρω ἐρρήθη, κατ' οὐδὲν θέλει βελτιώσει τὴν συγκοινωνίαν τῆς Πρωτεύουσας, θέλει στοιχίσει περὶ τὰ τρία ἑκατομμύρια δραχμῶν, διὰ τὰ ὅποια ἡ Κυβέρνησις ἐγγυᾶται τόκον 6 0/0· ἔχει δὲ ἀνάγκην ἀεναῶν ἐπιδιορθώσεων καὶ ἀνανεώσεως τοῦ ὕλικου του ὡς φθειρομένου· ἡ δὲ διώρυξ θέλει μὲν στοιχίσει ἅπαξ τὰ ὑπολογισθὲν ποσόν, ἀλλὰ τὰ ἀποτελέσματα θέλουσιν εἶσθαι πολὺ ἀνώτερα καὶ διαρκέστερα.

Ἄλλα τὴν δαπάνην τῆς κατασκευῆς τῆς διώρυγος πρέπει νὰ ἀναλάβῃ ἐταιρία, ἥτις πρὸς ἀποζημιώσιν τῆς νὰ λαμβάνῃ φόρον τινὰ ἀπὸ τὰ πλοία, ἢ ἡ Κυβέρνησις, ἥτις ν' ἀφήσῃ κατόπιν ὅλως ἐλευθερὰν καὶ ἀφορολόγητον τὴν συγκοινωνίαν ταύτην; Τὸ πρῶτον εἶναι εὐκολώτερον καὶ ἐκ τῶν σήμερον συνηθιζομένων, διότι παντοῦ τὰ μεγάλα ἔργα δι' ἐταιριῶν γίνονται. Ἄλλ' ἡμεῖς ἠθέλομεν προτιμῆσαι ν' ἀναλάβῃ ἡ Κυβέρνησις τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου τούτου διὰ πολλοὺς λόγους. Εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι ἡ δαπάνη εἶναι μεγάλη καὶ μάλιστα εἰς τὰς σημερινὰς δυσχερείας τοῦ ταμείου, ἀλλὰ ἠθέλομεν ὑποδείξει τρόπον, δι' οὗ ἡ δαπάνη δύναται νὰ ἐλαττωθῆ κατὰ πολὺ διὰ τὴν Κυβέρνησιν.

Ἡ δαπάνη αὕτη ἀντιπροσωπεύει κατὰ τὸ πλεῖστον τὴν ἀξίαν τῆς ἐργασίας, ἐν μέρει δὲ καὶ τῆς ἀγορᾶς τῶν ἐργαλείων· καὶ τὴν μὲν ἐργασίαν δύναται νὰ ἔχῃ ὀλιγοεξόδως ἡ Κυβέρνησις διὰ τῶν πολλῶν καταδίκων, τοὺς ὁποίους διατηρεῖ εἰς διαφόρους φυλακὰς τοῦ Κράτους μετ' ἀδροτάτης δαπάνης, ὄχι μόνον διὰ τὰς φυλακὰς, διὰ τὴν τροφὴν, ἐνδυμασίαν καὶ λοιπὴν αὐτῶν περιποίησιν, ἀλλ' εἶναι ἠναγκασμένη νὰ διατηρῆ πλεόν τῶν χιλίων στρατιωτῶν μόνον διὰ τὴν φρούρησιν αὐτῶν, ὥστε ἐὰν ταῦτα πάντα λογισθῶσιν εἰς χρέηματα, θέλομεν ἄνευ ὑπερβολῆς εὐρεῖ ποσὸν ἀνώτερον τοῦ ἑκατομμυρίου, τὴν εἰρησίαν τοῦ Κράτους δαπάνην διὰ τοὺς καταδίκους καὶ τὴν ἀφαίρεσιν πολλῶν χειρῶν ἀπὸ ὠφελίμων ἐργασιῶν. Ἐὰν λοιπὸν ἡ Κυβέρνησις ἀπεφάσιζε νὰ μεταχειρισθῆ τοὺς καταδίκους διὰ τὴν κατα-

σκευὴν τῆς διώρυγος, δὲν μένει ἀμφιβολία, ὅτι τὸ ἔργον ἤθελεν ἀποτελεσθῆ ἐντὸς 3—4 ἐτῶν ἀρχῆς δὲ οὕτω γενομένης, τοῦ λοιποῦ οἱ καταδίκαι ἤθελον ἀποβαίνει ὠφέλιμοι εἰς ἑαυτοὺς καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν, ἐπασχολούμενοι εἰς τοιαῦτα πάντοτε ἔργα· καὶ διαρκούσης μὲν τῆς ποινῆς των νὰ μὴ ἦναι θάρος τῆς κοινωνίας, τὴν ὁποίαν εἶχον τὴν ἀτυχίαν ἢ ἀδικήσωσι διὰ τῶν ἐγκλημάτων· ὅσοι δὲ ἐξέλθωσι ποτε τῶν δεσμοτηρίων νὰ ἦναι συνηθισμένοι εἰς τὴν ἐργασίαν, ὥστε νὰ μὴ ἐμπίπτωσι εἰς ἀκηδίαν ἢ ἀπελπίσιν καὶ ἐντεῦθεν νὰ ῥέπωσι πάλιν εἰς τὴν ὁδὸν τῶν ἐγκλημάτων.

Εἶναι δὲ γνωστόν, ὅτι τοὺς καταδίκους παντοῦ ἐνασχολοῦν εἰς δημόσια ἔργα. Ἡ Γαλλία, ἀφοῦ πολλοὺς τούτων ἔχει ἐργαζομένους εἰς τοὺς ναυστάθμους, στέλλει καὶ πλείστους κατ' ἔτος εἰς τὴν Καϊάνην, ὅπου ἐργάζονται εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ἄλλας βιομηχανίας. Ἡ Ῥωσσία ἔχει διὰ τοὺς καταδίκους ἀποικίας, ὅπου ἐργάζονται διὰ τὴν Κυβέρνησιν. Ἐσχάτως δὲ κατεσκευάσθη ἐν Ῥωσσίᾳ σιδηρόδρομος μόνον ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν καταδίκων, (ὅρα ἐφημ. τῶν Συζητήσεων τῆς 3 Δεκεμβρίου 1863). Ἐν ταῖς Παραδουναβίαις Ἡγεμονίαις οἱ καταδίκαι ἐργάζονται εἰς τὰ ἀλατορυχεῖα. Ἡ δὲ Τουρκία παρεχώρησε, πρὸς τὴν ἑταιρίαν τοῦ μεταξὺ Ρουχτσουκίου καὶ Βάρνης κατασκευαζομένου σιδηροδρόμου, χιλιάδας τινὰς καταδίκων, ἵνα ἐργασθῶσι εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ σιδηροδρόμου τούτου καὶ τινος λιμένος πλησίον τῆς Βάρνης.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ὄχι μόνον ἔχει δικαίωμα νὰ χρησιμοποιήσῃ τοὺς καταδίκους, ἀλλὰ μάλιστα καὶ καθήκον ἐπιβαλλόμενον αὐτῇ ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου, οὗτινος τὸ ἄρθρον 9 ἔχει ὡς ἐξῆς. «Οἱ εἰς δεσμὰ διὰ βίου καταδικασμένοι ὑποβάλλονται καὶ εἰς δημόσια ἔργα» δὲν εἶναι δὲ ἀμφιβολία, ὅτι καὶ οἱ εἰς εἰρκτὴν καὶ φυλάκισιν καταδικαζόμενοι θέλουν προτιμᾶ νὰ ἐργάζωνται εἰς τὸ ὑπαιθρον καὶ ἢ ἀναπνέωσι καθαρὸν ἀέρα, παρὰ νὰ σήπωνται εἰς τὰ σκοτεινὰ καὶ δυσώδη δεσμοτήρια· ἢ μὴ ἐκτέλεις δὲ τῆς ἀνωτέρω διατάξεως τοῦ νόμου δὲν καθιστᾶ ἄρα γε ἑλλειπῆ τὴν μέχρι τούδε ἐπιβαλλομένην εἰς τοὺς καταδίκους ποινήν; ἀφίνομεν κατὰ μέρος πόσον ὠφέλιμος ἤθελεν ἀποβῆ ἡ ἐργασία καὶ εἰς τὴν ὑγίαν αὐτῶν τῶν καταδίκων.

Ἐκτὸς τούτου δυνατόν εἶναι νὰ χρησιμοποιηθῆ καὶ μέρος τοῦ στρατοῦ διὰ τοῦ σχηματισμοῦ λόχων τῶν σκαπανέων δι' ἑθε-

λοντῶν ἐξ ὄλων τῶν ὄπλων τοῦ στρατοῦ· ὅταν ἡ Κυβέρνησις ὀρίσῃ ἐπιμίσιόν τι εἰς ἕκαστον στρατιώτην, ταχθσόμενον εἰς τοὺς λόχους τῶν ἐθελοντῶν σκαπανέων, δὲν εἶναι ἀμφιβολία ὅτι ταχέως θέλουσι σχηματισθῆ οἱ λόχοι οὗτοι, διότι οἱ στρατιῶται μας, λαμβανόμενοι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ τῶν γεωργικῶν οἰκογενειῶν, ἔχουσι τὰς ἐξῆς τῆς ἐργασίας. Εἶναι δὲ ἄλλως τε καὶ κοινωνικῶς ἀναγκαῖον, ὅπως μὴ ἀπομάθωσιν οὗτοι τὰς πρὸ τῆς κατατάξεως ἐξῆς των· διότι ἄλλως, ἀποκαθιστάμενοι φυγόπονοι, ὅταν μετὰ τὴν λήξιν τῆς θητείας των ἐξέλθωσι τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ, δὲν θέλουσι ἔχει διαθέσιν πρὸς τὴν ἐργασίαν, καὶ φόβος εἶναι μήπως τραπῶσι πρὸς βίον ἐκρυθμόν· οὕτω δὲ χρησιμοποιούμενοι οἱ στρατιῶται θέλουν δικαίως ὀνομασθῆ οἱ σκαπανεῖς τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Τοιοιουτρόπως λοιπὸν διὰ τῆς ἐκμεταλεύσεως τῶν δύο τούτων ἐμψύχων πόρων (οἵτινες ἐκ χειρῶν σήμερον ἀργῶν θέλουσι μεταβληθῆ εἰς κεφάλαια παραγωγικὰ), ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις δύναται ὄχι μόνον τὸ προκείμενον ἔργον νὰ κατορθώσῃ, ἀλλὰ νὰ δώσῃ καὶ τὴν πρώτην ὄθησιν εἰς τὰ δημόσια ἔργα, τῶν ὁποίων ὁ τόπος μας ἔχει ἀπόλυτον καὶ κατεπείγουσαν ἀνάγκην.

Ἐπανερχόμενοι δὲ εἰς τὸ προκείμενον λέγομεν ὅτι ἡ κατασκευὴ τῆς ἐν λόγῳ διώρυγος θέλει φέρει οἰκονομίαν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς πρωτευούσης ἑκατομμυρίων τινων ἐτησίως διὰ τε τῆς εὐθυνίας τῶν ἀναγκαίων τοῦ βίου καὶ διὰ τῆς ἀποφυγῆς πολλῶν δαπανῶν τῶν ταξειδιωτῶν καὶ διὰ τῆς οἰκονομίας ταύτης ἐπὶ ἔτη τινὰ θέλει ἀναπληρωθῆ ἡ δαπάνη τῆς κατασκευῆς τῆς διώρυγος, ἣτις θέλει εἶσθαι αἰώνια· εἶναι δὲ τοσοῦτον μέγα τὸ συμφέρον τῆς Πρωτευούσης, ὥστε δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι οἱ οἱ κάτοικοι αὐτῆς εὐχαρίστως ἤθελον δεχθῆ νὰ ὑποβληθῶσι καὶ εἰς προσωπικὴν ἐργασίαν, ὅπως συντελέσωσιν εἰς τὸ ὠφελιμότεον τοῦτο ἔργον· δὲν θέλει δὲ βοηθητῆε ὀλίγον τὸ ἔργον τοῦτο ἡ Κυβέρνησις, ἂν, ἀφοῦ χαράξῃ τὰς γραμμάς τῆς διώρυγος, ἐπιτρέψῃ νὰ γίνωσιν ἐντὸς αὐτῶν κεραμειδοκάμιναι· τότε πολλὰί χιλιάδες κυβικῶν μέτρων τοῦ χώματος θέλουν μεταβληθῆ ταχέως εἰς κεράμους, οἵτινες ἐξαγόμενοι διὰ τὴν Τουρκίαν θέλουν φέρει καὶ ἀρκετὰ χρήματα· ἂν δὲ κατορθωθῆ καὶ ἡ τομὴ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου καὶ ἡ ἀποξήρανσις τῆς Κωπαΐδος διὰ διώρυγος ἀποληγούσης εἰς τὴν πεδιάδα τῶν Ἀθηνῶν, ὥστε νὰ ἐνεργῆται διὰ τοῦ ὕδατος ἡ μετακόμισις τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν προϊόντων ἐκ τῶν μεσογειῶν ἐπαρχιῶν τῆς Λεδαδεῖας καὶ τῶν Θηβῶν, δὲν μένει ἀμφιβολία, ὅτι καὶ ὁ πληθυσμὸς τῆς

Ἑλληνικῆς Πρωτεύουσας θέλει αὔξηθῆ ταχέως καὶ υπερμέτρως, καθόσον εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ μετὰ τῆς θαλάσσης συνάφεια πολλῶν Πρωτεύουσῶν συνετέλεσεν εἰς τὸν μέγαν αὐτῶν πληθυσμὸν διότι ἡ θαλασσοπολία, προμηθεύουσα εὐκολίας τοῦ βίου, συντελεῖ θαυμασίως εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ. Δὲν ἐκινήθη ἄρα γε ὑπὸ τοιοῦτου τινὸς λόγου ὅτε Μέγας Κωνσταντῖνος, μεταθέσας τὴν Πρωτεύουσαν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Κράτους ἀπὸ τόπον μεσόγειον, ὅπου ὁ λαὸς ἐμαστίζετο συχνὰ ὑπὸ σιτοδείας καὶ παντοδαπῶν ἐλλείψεων, εἰς τὸ παράλιον Βυζάντιον, καὶ ὁ Μέγας Πέτρος, καταστήσας Πρωτεύουσαν τῆς αὐτοκρατορίας του, ἀντὶ τῆς μεσογείου Μόσχας, τὴν παράλιον Πετρούπολιν; Σήμερον δὲ διὰ ποίαν ἄλλην αἰτίαν προτίθενται νὰ καταστήσωσι τοὺς Παρισίους λιμένα θαλάσσιον; Δὲν συνδέουσιν ἄρα γε τὴν Πρωτεύουσαν τῆς Γαλλικῆς Αὐτοκρατορίας μετὰ τῆς θαλάσσης ἄπειροι σιδηροδρόμοι; ἄλλως δὲ οὐδεμία ἄλλη Πρωτεύουσα ἐποποθετήθη οὕτω κακῶς ὡς ἡ Ἑλληνικὴ, μακρὰν δηλαδὴ τῆς θαλάσσης καὶ οὔτε κἀν εἰς τὰς ὄχθας ποταμοῦ ἀνάου καὶ πλευστοῦ κειμένη.

Διὰ τῶν ἀνωτέρω δίδομεν ἀπλῶς νύξιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν τοιαῦτα δὲ ζητήματα συζητοῦνται καὶ λύονται καθ' ἡμέραν εἰς τὸν πεπολιτισμένον κόσμον· παρ' ἡμῖν ὅμως πρό τινων ἐτῶν ἦτον οἰκτεירוῦ ἀξίος, ὅστις ἤθελε ῥιψοκινδυνεύσει νὰ γράψῃ ἢ νὰ ὀμιλήσῃ περὶ τοιούτων, σπανίως δὲ ὑπουργὸς ἐτόλμησε νὰ σκεφθῆ καὶ ν' ἀναφέρῃ περὶ ἔργου ἐπαγγελλομένου μεγάλης εἰς τὸ ἔθνος ὠφέλειαν.

Εὐτυχῶς σήμερον τὰ πάντα μετεβλήθησαν· ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Θρόνου καθηται Ἡγεμὼν δημοφιλῆς, ἀρετῶν ὄντως βασιλικῶν καὶ διαθέσεων λαοσωτηρίων· ἡ μέχρι τοῦδε διαγωγὴ Αὐτοῦ ἐδικαίωσε πληρέστατα τὰς προσδοκίας τοῦ ἔθνους. Ἡ εὐκρίνεια, ἡ χρηστότης καὶ ἡ τιμιότης, ἅτινα εἶναι ἀρεταὶ τῆς νεαρᾶς ἡμῶν δυναστείας, θέλουσι εἶσθαι τοῦ λοιποῦ καὶ τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα τῶν ἱκανῶν ἐκείνων ἀνδρῶν, οἵτινες ἐπιθυμοῦσι νὰ πλησιάζωσι τὸν Θρόνον. Οἱ μέλλοντες ν' ἀναμιγνύονται εἰς τὰ πολιτικὰ δὲν ἔχουσι ἀνάγκην νὰ διαστρέφωσι τὸν νοῦν των, ὅπως συστηθῶσιν ἄς σιέπτωνται νυχθημερὸν περὶ κοινωφελῶν ἔργων καὶ ἄς ἐτοιμάζονται νὰ τὰ ἐκτελῶσιν, ὅταν περιέλθωσιν εἰς τὰ πράγματα· δὲν θέλουσι πλέον ἀπαντήσει τὸ ἀναποφάσιστον καὶ τὰς ἀπελπιστικὰς ἀναστολάς τοῦ παρελθόντος. Ἡ νέα βασιλεία ὄχι μόνον ἀποδέχεται τὰ καλὰ, ἀλλὰ προτρέπει, παρακαλεῖ μάλιγα ἢ καὶ προκαλεῖ εἰς ταῦτα τὴν εὐγενῆ ἀμιλλαν τῶν τέκνων τῆς πατρίδος.

Ἡ Κυβέρνησις ἔχει πατριωτισμὸν καὶ φιλοτιμίαν, δυσ-ἰχώρως ἢ ἐλλείψις εἰδικῶ ὑπουργείου τῶν δημοσίων ἔργων εἶναι ὁ βράχος, εἰς ὃν συντρίβονται αἱ μεγάλαὶ ιδέαι καὶ τὰ ἐθνωφελῆ σχέδια ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἐθνοσωτηρίου μεταβολῆς ἄς σπεύσῃ εἰς σύστασιν τοῦ εἰρημένου ὑπουργείου καὶ ἔστω βεβαιοσ, ὅτι θέλει προσφέρει μεγίστην ὑπηρεσίαν εἰς τὴν πατρίδ', διότι διὰ τῆς ἐνασχολήσεώς μας εἰς δημοσίαι καὶ παραγωγὴ ἔργα καὶ θέλομεν ἀπαλλαγθῆ τῶν περιστοιχουσῶν ἡμᾶς δυσχερειῶν καὶ βαδίσει ταχέως πρὸς τὸν πολιτισμὸν.

Ἐς πρὸς τὸ προκείμενον δὲ ἔργον ἠθέλην εἶσθαι καλὸν νὰ ἐνεργηθῶσιν ἀμέσως ἐπιστημονικαὶ καταμετρήσεις καὶ ὑπολογισμοί, ὥστε ἐὰν ἀποδειχθῆ, ὡς ἐλπίζομεν, τὸ εὐσχεὸς τῆς ἐπιχειρήσεως, ἡ Κυβέρνησις νὰ διαλύσῃ τὸ μετὰ τοῦ ἐργολάβου τοῦ σιδηροδρόμου συμβόλαιον καὶ νὰ ἐνασχοληθῆ εἰς τοῦτο δραστηρίως, ὅπως ἐπιταχύνη τὴν ἄρσιν τῶν μαστιζουσῶν τὴν Ἑλληνικὴν Πρωτεύουσαν δυσχερειῶν.

Φ

Περὶ καταλλήλου κατασκευῆς καὶ χρήσεως τοῦ ὀρροῦ τοῦ γάλακτος.

Ὁ ὀρρὸς τοῦ γάλακτος, τὸ κοινῶς ὀνομαζόμενον τυρόγαλον, εἶναι τὸ ἀθωότερον καὶ τὸ προχειρότερον ὑπακτικὸν ἢ εὐκαίλιον καθάρσιον, τὸ ὁποῖον δύναται τις νὰ μεταχειρισθῆ κατὰ τὸ ἔαρ. Συνήθως δὲ μεταχειρίζονται αὐτὸν, οἱ διαρκῶς πάσχοντες δυσκοιλιότητα, οἱ καθεστικῶτα βίον διαγοντες, καὶ συνήθως ἐνεκα τούτου ἐνοχλούμενοι εἴτε ὑπὸ διάρκους δυσκοιλιότητος, εἴτε καὶ ὑπὸ ἄλλων αἰμορροϊδικῶν καλουμένων ἐνοχλήσεων· ὠφέλιμος εἶναι ἐπίσης ὁ ὀρρὸς τοῦ γάλακτος καὶ παρὰ τοῖς πάσχουσιν ὀχληρότατον κνισμὸν ἐνεκα ἐκζέματος, ἢ ἄλλου τινὸς ἐξανθήματος κατὰ τὰ αἰδοῖα, ἢ καὶ καθ' οἶόν δὴ ποτε ἄλλο μέρος τοῦ δερματος. Ανακούφισιν μεγάλην φέρει ἐπίσης ἡ χρῆσις τοῦ ὀρροῦ τοῦ γάλακτος καὶ παρὰ τοῖς λεγομένοις ὑποχονδριακοῖς, οἵτινες συνήθως μὲν οὐδὲν σπουδαῖον νόσημα πάσχουσιν, αἰωνίως ὁμῶς παραπονοῦνται νῦν μὲν ὑφ' ἐνὸς εἶδους παθήσεως, νῦν δὲ ὑφ' ἑτέρου, καὶ πάντοτε νομιζοῦσιν, ὅτι πάσχουσι σπουδαίως.

Προ' αὐτοῖς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀρμόζει τὸ Ἰταλικὸν λόγιον *chi patisce di tutto, non patisce di niente* «ὁ παραπονούμενος ὅτι πάσχει κατὰ πολλὰ, συνήθως κατ' οὐδὲν πάσχει»· ἀλλ' οὐχ ἦττον καὶ τοὺς κατ' οὐδὲν πάσχοντας, ἀλλ' αἰωνίως παραπονουμένους, ὁ ἰατρὸς οὐδέποτε οὔτε νὰ ἀποπέμπῃ ἀποτόμως πρέπει, οὔτε πάλιν νὰ τοὺς ἐκμεταλλεύται καὶ νὰ κερδοσκοπῇ ἐκ τῶν παραπόνων των. Παρ' αὐτοῖς λοιπὸν ὡς ἐν τῶν καλλιτέρων ἰαμάτων δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ὁ ὄρρος τοῦ γάλακτος· διότι ναὶ μὲν συνήθως οἱ ὑποχονδριακοὶ οὐδὲν σπουδαῖον πάσχουσιν, ἀλλὰ δὲν εἶναι καὶ ὅλως ἰδανικαὶ αἱ ἐνοχλήσεις των· οἱ ἄνθρωποι οὔτοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διαγούσιν καθεστηκῶτα βίον, προκαλοῦντα δυσκοιλιότητα, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐμφράξεις· διὰ δὲ τῆς φαντασίας των ἐπαυξάνουσι τὰς ἐνοχλήσεις ταύτας, διότι ὁ συχνάκις ἐξετάζων τὸν σφυγμὸν του, καὶ ὁ τρομάζων ἐκ τῶν φαινομένων ἀκαθαρσιῶν τῆς γλώσσης του οὐχὶ μόνον κατ' οὐδὲν συντελεῖ οὔτε εἰς τὴν καθυσχύασιν τοῦ τυχόν τεταραγμένου ὄντος σφυγμοῦ του, οὔτε εἰς τὴν ἐξάλειψιν τῶν ἀκαθαρσιῶν τοῦ στομάχου του, ἀλλὰ τούναντίον προσεπαυξάνει ταῦτα, ἀφαιρῶν τὰς πρὸς πέψιν δυνάμεις ἀπὸ τοῦ στομάχου καὶ μεταφέρων, οὕτως εἰπεῖν, αὐτὰς εἰς τὸν ἐγκέφαλον· ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἡ φαντασία γίνεται ζωηρότερα, καὶ ὁ σφυγμὸς ταχύτερος ἢ ἐνίοτε καὶ σκληρότερος.

Ἐπὶ τῶν περιπτώσεων δὲ τούτων ὁ ἰατρὸς δύναται νὰ εὐεργετήσῃ τὸν πάσχοντα, ἂν παραγγείλῃ αὐτὸν νὰ λαμβάνῃ κατὰ πᾶσαν πρῶταν ἐν ποτήριον ὄρρου τοῦ γάλακτος· ἐὰν δὲ ὁ ἰατρὸς τύχῃ νὰ ἦναι καὶ φιλόσοφος, καὶ διὰ καταλλήλου τρόπου πρῶτον μὲν ὑποδείξῃ εἰς τὸν ἄρρωστον, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐξετάξῃ συνεχῶς τὴν γλώσσάν του καὶ τὸν σφυγμὸν του, δευτέρου δὲ ὑπαγορεύσῃ εἰς αὐτὸν καὶ τὴν λοιπὴν κατάλληλον, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τονωτικὴν καὶ ἰδίως ἐνεργητικὴν δῖαιταν, τότε ἡ εὐεργετία γίνεται ἔτι μεγαλειότερα, καὶ ὁ ἰατρὸς καθίσταται παρὰ τῷ ἄρρωστῷ ἀληθῶς ἰσόθεος. Ἄς πιστεῦσῶσι δὲ οἱ νέοι συναδελφοί, ὅτι πολλάκις ὁ ἰατρὸς ἀποκτᾷ ὑπόληψιν οὐχὶ μόνον, ὅταν θεραπεύῃ σπουδαῖα καὶ πραγματικὰ νοσήματα, ἀλλὰ πρὸς τούτους καὶ ὅταν θεραπεύῃ καὶ αὐτὰ τὰ ἰδανικά. Διὰ καταποτίων ἐκ ψύχας ἄρτου προσελαβόμεν ποτε βεβαιωτάτην ἐκτρωσιν, τὴν ὁποῖαν ἀφεύκτως ἤθελον προκαλέσει τὰ δραστήρια φάρμακα, τὰ ὁποῖα εἶχε κατὰ νοῦν νὰ μεταχειρισθῇ ἡ νομιζομένη ἀσθενής, κατὰ συμβουλήν μαλας τινός. Ἄς προσέξῃ ὅμως πολὺ ὁ νέος ἰατρὸς, ὥστε οὐδέποτε ἐν τῷ

βίῳ του ν' ἀνακαλύψῃ τὸ τέχνασμα ὁ ἄρρωστος, διότι τότε, ἂν μάλιστα ὁ ἐξαπατηθεὶς ἀνήκῃ εἰς τὸ γυναικεῖον φύλον, ἢ ἐκδικησὶς εἶναι φρικώδης, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲν ἀποβαίνει πρὸς βλάβην τοῦ ἰατροῦ, ἀλλ' ἐνίοτε πρὸς βλάβην καὶ αὐτοῦ τοῦ δυστυχοῦς ἄρρωστου· ἐπὶ ὁμοίας περιπτώσεως ἢ ἄρρωστος, παρὰ τῇ ὁποῖα διὰ τῶν ἐκ ψύχας ἄρτου καταποτίων προσελαβόμεν τὴν ἐκτρωσιν, καὶ οὕτω, ἐγεννήθη ἐν ὠριμότητι ὠραιότητα νεάνις, ζῶσα ἔτι, ἢ ἄρρωστος λέγομεν αὐτῇ, μαθοῦσα τὸ τέχνασμα ἡμῶν, ἐπὶ ὁμοίας περιπτώσεως οὔτε κὰν ν' ἀκούσῃ ἠθέλησε τὸ ὄνομά μας, κατέφυγεν εἰς τὴν ἐμπειρίαν τρανοῦ τινος, ὅστις διὰ τῆς ἐπιθέσεως βδελλῶν εἰς τὰς νύμφας ἐθεράπευσε μὲν τὴν ἐκ τῆς ἐγκυμοσύνης *φλεγμαίτρουσαν* (!) μήτραν, ἀλλὰ προὐκάλεσεν ἐκτρωσιν ἐξαμῆνου ἐμβρίου ἄρρενος. Ἡ δὲ πάσχουσα κατηράσθη μὲν ὑπερμέτρος τὸν προκαλέσαντα τὴν ἐκτρωσιν ἰατρὸν, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς οὐδέποτε ἐσυγχώρησε ὥστε διὰ μὲν τοῦ τεχνάσματος ἐπρολάβομεν τὴν ἐκτρωσιν κορασίου, ἀλλ', ἔνεκα τῆς ἀκριτομυθίας ἡμῶν πρὸς τὸν σύζυγον τῆς πασχούσης, ἐμμέσως πως ἐγίναμεν παραίτιοι ἐκτρώσεως ἄρρενος. Περιέργου δὲ εἶναι ὅτι οὔτε βραδύτερον ἐπὶ ἄλλης σπουδαιοτάτης περιπτώσεως, καθ' ἣν ἐσώσαμεν ἐκ πραγματικοῦ κινδύνου τὴν θυγατέρα ἐκείνην, τῆς ὁποίας τὴν ἀποβολὴν προσελάβομεν μᾶς ἔδωκεν ἄφρονι ἀμαρτιῶν ἢ ἐξαπατηθεῖσα διὰ τῶν ἐκ ψύχας ἄρτου καταποτίων· διαρκοῦντος μὲν τοῦ κινδύνου τῆς θυγατρὸς τῆς, μᾶς ἐθεώρει σωτῆρας αὐτῆς· παρελθόντος δὲ τούτου, εὗρεν εὐκαιρίαν νὰ μᾶς ἐκδικηθῇ.

Παρὰ τοῖς τοιούτοις λοιπὸν ἄρρωστοῖς ἢ συμπεριφορὰ τοῦ ἰατροῦ πρέπει νὰ ἦναι ρυθμικωτάτη καὶ λιαν σοβαρὰ· οὐδέποτε πρέπει νὰ δεικνύῃ εἰς τὸν ἄρρωστον, ὅτι δὲν πιστεύει τὰς παθήσεις του· αἱ δὲ παραγγελίαι περὶ τε τὴν δῖαιταν καὶ περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς λοιπῆς θεραπείας πρέπει νὰ γίνωνται μετὰ σοβαρότητος. Πρὶν παραγγείλῃ τὴν χρῆσιν τοῦ ὄρρου τοῦ γάλακτος ὁ ἰατρὸς πρέπει νὰ περιγράψῃ τὰ εὐεργητικὰ ἀποτελέσματα αὐτοῦ· καλὸν δὲ εἶναι νὰ παραγγείλῃ τὸν ἄρρωστον νὰ προπαρασκευάζῃ εἰ δυνατόν καὶ διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ χειρῶν τὸν ὄρρον, ἵνα τῷ δώσῃ οὕτω καὶ ἐπασχόλησίν τινα.

Κατασκευάζεται δὲ ὁ ὄρρος τοῦ γάλακτος κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον· ἀφ' ἐσπέρας θερμαίνεται εἰς πύλινον εἰ δυνατόν ἀγγεῖον ἡμισεία ὀκτὰ γάλακτος μέχρι τοῦ πρώτου ἀνάβρασμου ἢ κοχχλασμοῦ, ἀμέσως τότε, κοχχάζοντας τοῦ γάλακτος, καὶ ἀνα-

δευομένου με ξύλινον κοχλιάριον, προστίθεται μία δραχμή τρυγικής ποτάσης (oremoris tartari) ἢ δέκα πέντε σταγόνας μεχρῆς εἰκοσι ζωμοῦ λεμονίου ἀμέσως μετὰ τὴν προσθήκην ἐνὸς τούτων κόπτεται τὸ γάλα καὶ ἀποχωρίζονται τὰ ὀρρόδη αὐτοῦ μόρια ἀπὸ τῶν τυρωδῶν καὶ ἄλλων παρατείνονται ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς στιγμᾶς ὁ τε ἀναβρασμὸς καὶ τὸ ἀνάδευμα, ἵνα γείνη τέλειος ἀποχωρισμὸς καταβιβάζεται ἀπὸ τῆς ἐστίας τὸ γαλακτοῦχος ἀγγεῖον μετὰ δὲ τὴν ἀποψύχρανσιν τοῦ ὀρροῦ στραγγίζεται, καὶ φυλάσσεται οὗτος εἰς κατάλληλον μέρος. Τὴν δὲ ἐπιούσαν ἀπὸ πρῶτης λαμβάνει ἐκ τούτου νύστις ὁ θέλων πατήριον χωρητικότητος ὀγδοήκοντα δραμίων μέχρις ἑκατόν.

Κατὰ τὰς πρῶτας δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας ἐπέρχεται μικρὰ τις εὐκοιλιότης ἢ καὶ ἡπία διάρροια, τὴν ὁποίαν ὁ μεταχειριζόμενος τὸν ὀρρόν τοῦ γάλακτος διατηρεῖ ἢ μετριάζει, ἢ καὶ ἀυξάνει ἀνελόγως τῶν περιστάσεων καὶ κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ ἱατροῦ καὶ δύο μὲν ἢ καὶ τρεῖς ἀποπατήσεις καθ' ἑκάστην ἡμέραν εἶναι καλὸν νὰ γίνωνται ἐπὶ τῆς χρήσεως τοῦ ὀρροῦ τοῦ γάλακτος τὰς δὲ πλείους πρέπει ν' ἀποφεύγη καὶ αἱ μὲν πλείοτεροι τούτων ἐλαττοῦνται, ἢ καὶ παύονται διὰ τῆς ἐλαττώσεως τῆς ποσότητος τοῦ ὀρροῦ τοῦ γάλακτος, ἢ καὶ διὰ τῆς παντελοῦς παύσεως τῆς χρήσεως αὐτοῦ ἐπὶ μίαν ἡμέραν. Αἱ δὲ ὀλιγώτεροι ἀυξάνουσι διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς ποσότητος, τὴν ὁποίαν δυνάμεθα ν' ἀναβιάσωμεν καὶ μέχρι τῆς ἡμισείας ὀκτὼ καθ' ἑκάστην ἡμέραν.

Τὸν ὀρρόν τοῦ γάλακτος συνήθως μεταχειρίζονται οἱ ἀνθρωποι κατὰ τὸ ἔαρ, ἀπὸ τοῦ Μαρτίου μέχρις Ἰουνίου ἀλλὰ καὶ ἐν πάσῃ ἄλλῃ ὥρᾳ δύναται τις νὰ μεταχειρισθῇ τούτον. Πρόληψις δὲ ὑπάρχει ὅτι ἀμέσως μετὰ τὴν πύσιν τοῦ ὀρροῦ τοῦ γάλακτος πρέπει νὰ περιπατήσῃ ὁ λαβὼν τούτον, καὶ τούτο μὲν ἀπολύτως δὲν εἶναι ἀναγκαῖον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ χρῆσις γίνεται κατὰ τὸ ἔαρ, ὅτε ὁ περίπατος εὐάρεστος ὢν, καθίσταται καὶ ὠφελιμώτατος παρὰ τοῖς καθεστηκότα θίον διάγουσιν, ἃς μὴ ἀποτρέπωνται καὶ τοῦ περιπάτου οἱ μεταχειριζόμενοι τὸν ὀρρόν τοῦ γάλακτος.

Παρὰ δὲ τοῖς πάσχουσι συνάμα καὶ ἐμφράξεις τῶν σπλάγχμων τῆς κάτω κοιλίας, καλὸν εἶναι νὰ ἀναμιγνύηται ὁ ὀρρός τοῦ γάλακτος καὶ μετὰ δύο ἕως τρία κοχλιάρια τῆς τραπέζης νεωστὶ ἐκθλιθέντος ζωμοῦ τοῦ χόρτου τῆς καπνιάς, ὅπερ φύεται αὐτομάτως ἐν μεγίστῃ ἀφρονίᾳ εἰς ἅπαντας σχεδὸν τοῦ

ἀγροῦ τῆς Ἀνατολῆς. Προπαρασκευάζεται δὲ ὁ ζωμὸς οὗτος κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. Προμηθεύεται ἀφ' ἐσπέρας ποσότης τις χόρτου, τὸ ὁποῖον τὴν πρῶτην πρὸ τῆς χρήσεως τοῦ ὀρροῦ τοῦ γάλακτος, πλύνεται καλῶς καὶ ἔπειτα συνθλίβεται ἐντὸς ἰγδίου μετὰ δὲ τὴν τελείαν σύνθλιψιν ἀποστραγγίζεται ἰσχυρῶς ἐντὸς ἀραιοῦ μαλλίνου, ἢ λινοῦ ἢ καὶ θαμβακηροῦ υφάσματος καὶ οὕτως ἐκθλίβεται ὁ ἀποχρῶν ζωμὸς οὗτος δὲ ἀναμιγνύεται μετὰ τοῦ ὀρροῦ, καὶ οὕτω καταπίνεται σύμπαν τὸ μίγμα, εἰς τὸ ὁποῖον δύναται τις νὰ προσθήσῃ, ἐὰν θέλῃ, καὶ ποσότητά τινα ζαχαρέως ἢ μέλιτος, καθὼς ἐπίσης καὶ ἀρωματικοῦ τινος ὑδατος, οἷον τοῦ λεγομένου ἀθρονέρου. Περιττόν δὲ εἶναι νὰ εἴπωμεν ὅτι τὰ δύο τελευταῖα ταῦτα προστίθενται οὐχὶ ὡς ἴμα, ἀλλὰ τρόπον τινὰ ὡς ἄρτυμα, ἢ πρὸς μετριάσιν τῆς ἀηδοῦς γεύσεως καὶ ὀσμῆς, τὴν ὁποίαν ἤθελε προξενήσει παρὰ τισιν ἢ ἀπλῆ χρῆσις τοῦ ὀρροῦ τοῦ γάλακτος καὶ τοῦ ζωμοῦ τῆς καπνιάς.

Περὶ στρόφων, (κοψιμάτων) τῶν νεογνῶν.

Παρ' ἅπασι σχεδὸν ἢ τοῦλάχιστον παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν νεογνῶν συμβαίνουσι στρόφοι, τὰ κοινῶς λεγόμενα *κοψιμάτα*, εὐθὺς μετὰ τὰς πρῶτας ἡμέρας ἀπὸ τῆς γεννήσεώς των ἐν τῶν αἰτίων τῶν στρόφων τούτων εἶναι τὸ κρουλόγημα, τὸ ὁποῖον παθαίνουσι συνήθως τὰ νεογνά, καὶ μ' ὄλας τὰς ἐπιμελείς προφυλάξεις, ἕνεκα τῆς μεταβάσεως αὐτῶν ἀπὸ τῆς αἰετοπεθεομοιοβάθμου θερμότητος, ἐν ἣ ἔπλεον ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρὸς των, εἰς τὴν συνεχῶς μεταβαλλομένην θερμότητα τῆς κοινῆς ἀτμοσφαιρας καὶ τούτο μὲν εἶναι ἐν τῶν αἰτίων τῶν στρόφων ἀλλὰ τὸ συνεχέστερον αἴτιον αὐτῶν εἶναι ἢ ἕνεκα κρουολογήματος ἢ καὶ ἄλλως τινὸς ἀφορμῆς ὀξυδώσεως τοῦ μητρικοῦ γάλακτος ἐν τοῖς μικροῖς αὐτῶν στομάχοις. Τὸ γάλα τότε ὀξυδούμενον, ἢ οὐδόλως μεταβαίνει εἰς τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος, καὶ ἐπομένως δὲν χρησιμεύει ὡς τροφή, ἀλλὰ μένει ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῆνι, ὡς ὕλη μὴ ὑποκειμένη εἰς πέψιν, καὶ μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐξερχομένη μαζί μετὰ τὰ ἐκκρίματα τῶν ἐντέρων ὡς τυρὸς ἢ ὡς τυρωδὴ συγκρίματα, ἢ μεταβαίνει μὲν ἐν μέρει καὶ εἰς τὴν κυκλοφορίαν, ἀλλὰ κακῶς τρέφει τὸν ὄργανισμὸν, προξενεὶ εἰς αὐτὸν κακοχυμίας, καὶ ἐντεῦθεν ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον

γεννώνται τὰ κατμαστιζόντα τὰ νήπια διάφορα ἐξανθήματα' τὰ ὁποῖα ὁ κινὸς λαὸς ὀνομάζει *ἐμφοφύτην* ἢ *ψοφοφύτην* ἢ καὶ *ἀμπελοκλάδι*.

Κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις ταύτας τ' ἀτυχῆ νήπια πᾶσχουσι στρόφους, ἀνησυχοῦσι, κλαυθμηρίζουσι, καὶ ἐνίοτε κραυγάζουσι σπαραξικαρδίως. Ἡ κατάστασις αὕτη, παρατεινομένη, οὐχὶ μόνον τὴν ὑγίαν βλάπτει οὐσιωδέστατα, ἀλλ' ὑπερβρεῖ μεγάλως καὶ εἰς τὸ μέλλον ἠθικὸν τῶν νηπίων εἵμεθα δὲ πεπεισμένοι πληρέστατα, ὅτι τὸ ὀξύθυμον, τὸ ἀνήσυχον, τὸ ὀργίλον, τὸ πεισματικῶδες, τὸ ἐπίμονον, καὶ πολλὰ ἄλλα ἠθικὰ ἐλαττώματα κληρονομοῦσι κατὰ μέγα μέρος τὰ ἀθὰ νήπια ἐκ τοιαύτης τινὸς παρατεινομένης ὀξυδώσεως τοῦ στομάχου τῶν.

Διαγινώσκειται δὲ ἡ ὀξύδωσις αὕτη πρῶτον μὲν ἐκ τῶν στρόφων καὶ διηνεκῶν κλαυθμηρισμῶν ἢ καὶ κραυγῶν τῶν νηπίων· δεύτερον δὲ ἐκ τῆς ὀξυνάδας, τὴν ὁποῖαν ἀποπέμπει ἡ ἐκπνοή των· ἐπὶ μικρὸν ἂν ὀσφρανθῆ τις τὴν ἐκπνοὴν τῶν νηπίων τότε, αἰσθάνεται τὴν ὀξύδωσιν αὐτῆς. Κατὰ τρίτον λόγον διαγινώσκειται ἡ ὀξύδωσις αὕτη ἐκ τῶν ἐμεσμάτων καὶ ἀποπατημάτων τῶν νηπίων. Τὰ περιττώματα ταῦτα ὄξουσι τότε ὀξυνάδας· καὶ τὰ μὲν ἐμέσματα ὁμοιάζουσι τὸ κεκομμένον γάλα· τὰ δὲ ἀποπατήματα, ὁμοιάζουσι τυρὸν ὄξυνισμένον, ἢ, μᾶλλον εἰπεῖν, ὁμοιάζουσιν συγκρίσματα ἀσβέστου ἀπὸ τοῖγου ἀποξοσθείσης καὶ ἐντὸς ἀγγείου περιέχοντος ὕδωρ ἀναδευθείσης· πρὸς δὲ τούτοις τ' ἀποπατήματα πλὴν τῆς ὀξύτητος, ἀποπέμπουσι καὶ ἑτέραν τινὰ δυσώδη ἀποφορὰν, καὶ ἐνίοτε μὲν εἶναι πράσινα, ἐνίοτε δὲ κροκοειδῆ ἢ φαιὰ, καὶ πάντοτε ὀξεὰ καὶ δυσώδη· διαγνωστικὸν σημεῖον εἶναι ἐπίσης, ὅτι ἐπὶ τῆς περιπτώσεως ταύτης τὰ νήπια, κλαυθμηρίζοντα, συνέλκουσι τοὺς πόδας πρὸς τὴν κοιλίαν· τὰς δὲ χεῖρας φέρουσι συνεχῶς εἰς τὸ στόμα, ὡς νὰ θέλωσι τρόπον τινὰ νὰ ἐβγάλωσι τι ἀπ' αὐτοῦ.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ διαγνώσεως τῆς ὀξυδώσεως καὶ τῶν στρόφων παρὰ τοῖς νεογνοῖς καθὼς ἐπίσης καὶ περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς νοσηρᾶς ταύτης καταστάσεως· καὶ ὑπάρχοντος μὲν προχείρου ἰατροῦ πλησίον τῶν νοσοῦντων νηπίων, καλὸν εἶναι νὰ προσκληθῆ ὁὗτος· ἐπὶ τοιούτων δὲ περιπτώσεων ἡμεῖς τοῦλάχιστον κατὰ τὸ διάστημα τῆς εἰκοσαετοῦς ἰατρικῆς πείρας μας ὠφελήθημεν ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ ἐξῆς φαρμάκου.

Λάβε Ἰπανθρακικῆς Μαγνησίας δραχ. ἡμισίαν.
Κόμμεως ἀραβικοῦ λεπτότατα τετριμμένου
δραχ. δύο.

Ἀνάμιξον ἐντελῶς μετὰ
Ἄπεσταγμένου ὕδατος μαράθου
Σεραπίου κόμμεως ἀραβικοῦ ἀνά οὐγγ. μίαν
μέχρις οὗ γέινει ψευδογαλάκτωμα.

Δός, καὶ σημείωσον κατὰ πᾶσαν πρώτην ἢ δευτέραν
ῶραν ἀνά ἓν κοχλιάριον τοῦ γλυκοῦ.

Μὴ ὑπάρχοντος ὅμως ἰατροῦ, δὲν πρέπει καὶ αἱ μητέρες νὰ μένουσι μὲ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας· ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἴπομεν ὅτι οἱ στρόφοι προέρχονται ἐκ κρυολογήματος· ἀλλ' ἐνίοτε, καίτοι ἀρθείσης τῆς αἰτίας, δηλαδὴ τοῦ κρυολογήματος, οὐχ ἤττον ὅμως οἱ στρόφοι ἐπιμένουσι· διότι, ὀξυδιθέντος ἀπαξ τοῦ ἐν τῷ στομάχῳ γαλακτος, ἡ μένουσα ἐν αὐτῷ ποσότης χρησιμεύει ὡς ζύμη πρὸς ἄμεσον ὀξύδωσιν τοῦ προστιθεμένου· τότε λοιπὸν αἱ μητέρες, μὴ ὑπάρχοντος ἰατροῦ, δύνανται νὰ ἀντικαταστήσωσι αὐτὸν διὰ τῶν ἐξῆς, τὰ ὁποῖα καὶ ἂν δὲν ὠφελήσωσιν, ΟΥΔΕΠΟΤΕ ὅμως εἶναι δυνατόν νὰ βλάψωσι.

Νὰ προπαρασκευάσωσι δηλαδὴ ἐγχυμα χαμαιμήλων ἢ ἀνίθου, ἢ μαράθου, γενόμενον διὰ τῆς ἐπιχύσεως μιᾶς δραχμῆς ἐνὸς ἐκ τούτων μὲ εἰκοσι δραχμάς θερμοῦ ζέοντος ὕδατος. Μετὰ τὴν ἐπὶ πέντε στιγμὰς μούσκειυσιν στραγγίζουσι καὶ φυλάττουσι τὸ ὑγρὸν εἰς κεκλεισμένον ἀγγεῖον, ἔπειτα λαμβάνουσι ἡμισίαν δραχμὴν μαγνησίας καὶ δύο δραχμάς κόνεως ἀραβικοῦ κόμμεως, ἀναμιγνύουσι ταῦτα ἐντελῶς· πάντοτε δὲ ἀναμιγνυόμενον ἐντὸς ἀγγείου τινὸς πυλίνου μὲ ἀπλοῦν κοχλιάριον, προσθέτουσι μικρὸν κατὰ μικρὸν τὸ χλιαρὸν ἀπόξεμα μέχρις οὗ γίνωσιν ἅπαντα ταῦτα ἐν μίγμα· ἔπειτα προσθέτουσι, ἂν θέλωσι, καὶ δύο κοχλιάρια τοῦ γλυκοῦ ζακχάρεως· καὶ ἐκ τοῦ μίγματος τούτου προποτίζουσι τὰ νεογνά κατὰ πᾶσαν πρώτην ἢ δευτέραν ῶραν ἀνά ἓν κοχλιάριον τοῦ γλυκοῦ.

Διὰ τῆς χρήσεως τοῦ πάντη ἀπλουστάτου καὶ ἀείποτε μὲν ἐπωφελοῦς οὐδέποτε δὲ ἐπιβλαβοῦς τούτου φαρμάκου εἶναι σχεδὸν ἀδύνατον νὰ μὴ θεραπευθῆ ἡ ὀξύδωσις τοῦ στομάχου καὶ νὰ μὴ παύσωσιν οἱ στρόφοι, τὰ κριήματα, ὅταν ταῦτα προέρχωνται ἐξ ἀπλοῦ κρυολογήματος ἢ καὶ ἐκ πλησμονῆς

γάλακτος, τουτέστι πολυφαγίας του νεογνοῦ· ὅταν δὲ τὰ κακὰ ταῦτα ἐπιμένωσι, καλὸν εἶναι πάντοτε νὰ καταφύγωσιν αἱ μητέρες ἢ οἱ οἰκογενεῖαρχαι καὶ εἰς τὴν ἀνάτριψιν τῆς κινίνης, ὡσπερ περιεγράψαμεν τοῦτο ἐν ταῖς σελίσι 48—52 τοῦ πρώτου τόμου τῆς Μελίσσης τῶν Ἀθηνῶν.

Διαβεβαιούμεν δὲ μὲ τὸν θετικώτερον τρόπον τὰς μητέρας τέκνων ἢ τοὺς οἰκογενεῖαρχας ὅτι ΟΥΔΕΠΟΤΕ θὰ μεταμεληθῶσι διὰ τὴν πρὸς προμήθειαν τῶν φαρμάκων τούτων δαπάνην· ἐννεπικονταενεάκις δὲ τοῖς ἑκατὸν θὰ εὐλογοῦσι τὴν ὥραν, καθ' ἣν ἀπεφάσισαν νὰ μεταχειρισθῶσι ταῦτα· διότι καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι δὲν θὰ ὠφελήσωσιν, οὐδέποτε εἶναι δυνατόν νὰ βλάψωσιν. Ἐὰν δὲ τὰ φάρμακα ταῦτα ἦναι ἐνδεδειγμένα καὶ ἐπιπύχωσι τοῦ σκοποῦ, τότε οὐδεμία ἄλλη ἴσως γίνεται μεγαλειτέρα εἰς τὰς οἰκογενείας εὐχαρίστησις παρὰ τοῦ νὰ ἴδωσι τὰ τέκνα των ἀναλαμβάνοντα ἀπὸ σπαραξικαρδίων στρόφων καὶ δεινοτάτης ἀσθενείας, ἅτινα ἀπειλοῦσιν, ὡς καὶ ἄλλοτε εἶπομεν τοῦτο (1) μαρασμόν, καὶ τὸν ἐκ τούτου φρικωδέστατον καὶ ἐπωδυνώτατον θάνατον.

Εἰδήσις σπουδαιότατη.

Εὔρεσις ὑδάτων ἐν τῇ Ἀττικῇ.

Μετὰ τῆς μεγαλειτέρας ἡμῶν εὐχαριστίσεως ἐμάθομεν καὶ σπεύδομεν ν' ἀναγγεῖλωμεν, ὅτι ἡ Κυβέρνησις πρὸ τινῶν ἡμερῶν διώρισεν ἐπιτροπὴν ἐξ εἰδημόνων ἀνδρῶν πρὸς ἐξευρεσὶν καὶ αὐξήσιν τῶν ὑδάτων τῆς Πρωτευούσης, καὶ ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη, συνελθοῦσα, διευθύνθη πρῶτον εἰς τὸν Ἰλισσόν· ἐκεῖ δὲ, μάλις σκάψασα ἐν τῇ κοίτῃ τοῦ ποταμοῦ, εὔρεν ὕδωρ ἄφθονόν ἀναβλύζον, καὶ αὐθις χανόμενον· σκάψασα δὲ καὶ περαιτέρω τῆς πρώτης θέσεως, εὔρεν ἐπίσης ἄφθονον ὕδωρ ἀναβλύζον καὶ χανόμενον· τὸ αὐτὸ πείραμα καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιτυχίας ἐπανελάβε καὶ κατὰ τρίτην τινὰ θέσιν ἐντὸς τῆς κοίτης τοῦ ποταμοῦ. Πειθεῖσα δὲ ἐκ τούτων ὅτι ὑπάρχει μὲν ἔτι ἄφθονον

ὕδωρ ἐν τῷ ποταμῷ, ἀλλὰ βέσι ὑπογείως, ὅπως οἱ μακαρίται Φόβελ καὶ Σικτοβριάνδος πρὸ ἐξήκοντα περίπου ἐτῶν εἶπον, ἡμεῖς δὲ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐπανελάβομεν (1) ἀπεφάσισε τὴν ἐξορύξιν τάφρου πλατείας ἐπικαρσίας τε καὶ κατὰ μήκος τῆς κοίτης τοῦ ποταμοῦ, μέχρις ὅτου εὔρηθῃ ἀποχρῶσα ποσότης ὕδατος· τὴν τάφρον δὲ ταύτην νὰ μετασχηματίσῃ ἔπειτα εἰς ὑδροθήκην χωρητικότητος πενήκοντα ἑκατομμυρίων ὀκάδων νεροῦ. Ἐνταῦθα λοιπὸν θὰ συλλέγηται τοῦ λοιποῦ ὁ πολῦτιμος οὗτος θησαυρός, καὶ ἐντεῦθεν θὰ διοχετεύηται πρὸς πότισιν ὅλων τῶν κατωτέρω τῆς θέσεως ταύτης κτημάτων. Προβλέπεται δὲ ὑπὸ τῶν εἰδημόνων ὅτι ἡ ποσότης αὕτη τοῦ ὕδατος εἶναι ἱκανὴ νὰ μετασχηματίσῃ ἅπαντα τὰ κατωτέρω τῆς ὑδροθήκης κατὰξτρα καὶ ἄγωνα ὄντα κτήματα μέχρι Πειραιῶς καὶ Φαλήρου εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας· εὐκολώτατον μάλιστα εἶναι τότε τὸ ὕδωρ τοῦτο νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ὡς πότιμον εἰς τοὺς ἐν Πειραιεῖ κατοίκους.

Μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν ταύτην ἡ ἐπιτροπὴ διευθύνθη εἰς τὸν ὑποτιθέμενον Ἡρδανόν, κατὰ τὸ πολύγονον, ἢ τὸ πεδίον τοῦ Ἄρεως· ἐκεῖ δὲ ἀκριβῶς περίπου κατὰ τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν καὶ ἡμεῖς ὑπεδείξαμεν, εὔρεν ἱκανὴν ποσότητα ὕδατος, ἀναβλύζοντος καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Ἀπεφασίσθη λοιπὸν νὰ κατασκευασθῇ καὶ ἐνταῦθα ὑδροθήκη χωρητικότητος δύο ἑκατομμυρίων ὀκάδων νεροῦ. διὰ τῆς ποσότητος δὲ ταύτης θὰ ποτίζονται τοῦ λοιποῦ ἀφθόνως ἅπαντα τὰ ἐκ τῆς δίψης καχεκτικώτατα ὄντα δένδρα τῆς ὁδοῦ τῶν Πατησίων, τῆς ὁδοῦ τῶν Διοσίων, καὶ τῆς ὁδοῦ Σιλέπα· θὰ ποτίζονται συνάμα καὶ ἅπαντα τὰ παρακείμενα κτήματα· τὸ δὲ σημαντικώτερον πάντων εἶναι, ὅτι θὰ καταβρέχονται αἱ ὁδοὶ καὶ οὕτω θ' ἀπαλλαγθῶμεν ταχέως τῆς ἀπαυφλούσης ἡμᾶς ἐνίοτε κόνεως (τοῦ κονιοροῦ), ἧς τινος εὐκόλως ἐσχηματίζοντα ἄχρι τοῦδε νέφη ὀλόκληρα, καὶ ἐπὶ ἐλαφρᾶς πνοῆς ἀντιθέτων ἀνέμων, καὶ μᾶς ἐμάστιζον ἀνιέως.

Ἄς δοξάζομεν λοιπὸν τῆς θεῖαν πρόνοιαν· πρὸ δύο μὲν περίπου μηνῶν ἐν ἣ ἡμεῖς περὶ ποσίμων καὶ ποτιστικῶν ὑδάτων πραγματεία ἐγράφομεν τὰ ἐξῆς. «Καὶ ἐπὶ σμικρὸν δὲ ἐὰν ἐδιστάζωμεν ἢ δὴ περὶ τῆς καλῆς θελήσεως τῆς Κυβερνήσεως, ἠθέ-

(1) Ἴδε Μελίσσης Ἀθηνῶν, Περίοδ. 6'. τόμ. α'. σελ. 49.

(1) Ἴδε Μελίσσης Ἀθηνῶν Περίοδ. 6'. τόμ. α'. σελ. 70, καὶ 71.

»λαμεν σιωπήσει τελείως, διότι πρό πολλοῦ ἀηδιάσαμεν ἢ
 ράκουόμεν με κίνδυνον μάλιστα τῆς ζωῆς μας καὶ οὐ μικρὰν
 βλάβην τῆς υγείας καὶ τῆς παρουσίας μας τὸ φωνῆ βοῶντος
 »ἐν τῇ ἐρήμῳ.» σήμερον δὲ ἡ Κυβέρνησις, με ὄλους τοὺς ὑ-
 πάρχοντας κατὰ δυστυχίαν ἐπι περισπασμούς της, διὰ περιφα-
 νῶν πράξεων ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ φωνὴ τῶν ζητούντων τὰ καλὰ
 ὑπὲρ τοῦ τόπου δὲν θὰ ὁμοιάζει τοῦ λοιποῦ τὴν φωνὴν τοῦ
 βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Τὴν 24 Δεκεμβρίου 1863 ὁ Κύριος ὑπουργὸς τῶν Ἐπιτε-
 ρικῶν, εὐχαριστῶν ἡμᾶς διὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς περὶ ποσίμων
 καὶ ποτιστικῶν ὑδάτων πραγματείας μας, ἔγραφεν ἐπιστήμως
 πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ τὰ ἐξῆς. « Αἱ σκέψεις δὲ, αἱ ἐν τῇ
 πραγματεία ἡμῶν ταύτῃ ἐκτιθέμεναι, εἶναι οὐχ ἥττον σπου-
 δαῖαι, καὶ ὡς τοιαῦται θέλουσι ληθῆναι ὑπ' ὄψιν προσηκόντως.»
 Πρὶν δὲ παρέλθουν δύο μῆνες ὁ Κύριος ὑπουργὸς ἔλαβε τῷ
 ὄντι προσηκόντως ὑπ' ὄψιν τὰς σκέψεις μας ἐκεῖνας καὶ ἐφρόν-
 τισε νὰ ποτίσῃ ἅπασαν τὴν διψῶσαν ἐν τῇ Ἀττικῇ φυτικὴν τε
 καὶ ζωϊκὴν φύσιν. Πόσον ἠπατημένοι θὰ εὐρεθῶσι μίαν ἡμέραν
 οἱ νομίζοντες ἐπι ἄωρον τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν. Πόσα πικρὰ
 δάκρυα δὲν πρέπει νὰ χύσῃσι πρὸς ἐξίλασμόν τῶν (ἂν ἦναι
 ποτε δυνατόν νὰ τύχῃσι ἄφεςιν τῶν ἀμαρτιῶν των οἱ βλά-
 ψαντες ὀλόκληρον κοινωνίαν) ἐκεῖνοι, ὅσοι ἐμπόδισαν τὴν Ἑλλη-
 νικὴν κοινωνίαν νὰ φθάσῃ εἰς τὸν προορισμὸν της· ἀλλ' ἐπὶ τὸ
 προκείμενον.

Τοιαῦται ἀπόπειραι ἂν γείνωσι καὶ εἰς τὸν Κηφισὸν εἴμεθα
 πεπεισμένοι πληρέστατα, ὅτι ἡ γῆ τῆς Ἀττικῆς θὰ καταντήσῃ
 γῆ τῆς ἐπαγγελίας, καὶ τότε δὲν θὰ στερωμέθα κρεάτων, ὅπως
 σήμερον, ὅτε εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ ἀγοράζωμεν τὰ ψόφια
 κατσίκια ἀντὶ δύο καὶ τριῶν δραχμῶν τὴν ὀκάν. Δὲν θὰ λι-
 μώττωμεν τῶν ὀπώρων καὶ τῶν λαχάνων, ὅπως σήμερον καὶ
 πρό τινων μάλιστα ἐτῶν, ὅτε εἴμεθα ἠναγκασμένοι ἢ ἀγορά-
 ζωμεν τὴν φράουλαν ἀνά δέκα πέντε δραχμάς τὴν ὀκάν. Ἐὰν
 δὲ ἐλλείψωσιν ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς καὶ αἱ αἴγες, τότε οὐδὲν ἴσως
 κλίμα θὰ ἦναι τερπνότερον, υγιέστερον καὶ γλυκύτερον τοῦ κλί-
 ματος τῶν Ἀθηνῶν. Ἄπαντα μὲν τὰ περίξ αὐτῶν κατάξηρα
 ὄντα σήμερον ὄρη καὶ οἱ λόφοι θὰ καλυφθῶσιν ὑπὸ δασῶν πικ-
 χυσκίων καὶ δένδρων εὐωδιστάων καὶ καρπίμων· ἡ δὲ πεδιάς
 ἀνάως θὰ πρασινίξει καὶ θὰ τέρπει τὴν ὄρασιν· ἐν δὲ τῷ ἡμέ-
 ρῳ τότε κλίματι τῆς Ἀττικῆς δὲν θὰ ἔχῃ τις ἀνάγκη νὰ

φυλάττῃ ἐντὸς κλωβίων τὰ καλλικέλαδα καναρίνια καὶ τοὺς
 γλυκυφώνους κοσσίφους· διότι ταῦτα τότε θὰ συζῶσι μετὰ τῶν
 κατοίκων ἐν πλήρει ἀρμονίᾳ καὶ ἐλευθερίᾳ, περυγίζοντα ἐν τῇ
 ἀτμοσφαίρᾳ καὶ πληροῦντα τὸν ἀέρα διὰ τῶν κελαδυσμάτων των.

Μία τῶν ἐνθουσιωτέρων μας εὐχῶν ὑπῆρξε πρὸ καιροῦ τὸ νὰ
 περιοδεύσωμεν ἄνευ τινὸς πόμπου καὶ ἐπιδείξεως πανταχοῦ τοῦ
 Ἑλληνικοῦ Κράτους, εἰ δυνατόν μάλιστα καὶ κατὰ τινα ἄλλα
 μέρη τῆς Ἀνατολῆς πρὸς ἀνίχνευσιν τῶν κοινωνικῶν ἀναγκῶν,
 ἵνα προκαλῶμεν εὐτυχίμῳς καὶ κατὰ τὸ μέτρον τῶν δυνάμεών
 μας τὴν διὰ τοῦ τύπου συζήτησιν καὶ θεραπείαν αὐτῶν, καὶ
 προλαμβάνωνται οὕτω αἱ κοινωνικαὶ δυσαρέσκεια καὶ ψυχρότη-
 τες μεταξὺ κυβερνῶντων καὶ κυβερνωμένων, ἢ καὶ αὐταὶ αἱ
 γεννώμεναι ἐκ τούτων στάσεις καὶ ἐπαναστάσεις. Καὶ πρὸ μὲν
 τῆς ὀκτωβριανῆς μεταπολιτεύσεως, γνωστὸν εἶναι, ὅτι οὔτε
 κὰν νὰ σκεφθῶμεν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐπιθυμίας μας ταύτης
 μᾶς ἐπετράπη ποτὲ, ὑπὸ τῶν ἀπηνῶς καταδικαζόντων ἡμᾶς
 τότε. Μετὰ δὲ τὴν ἐπάνοδον ἡμῶν ἐκ τῆς ἐξορίας τὸ ἐκ τῶν
 γνωστῶν αἰτίων πλήρες ναυάγιον τῆς παρουσίας μας μόλις μᾶς
 ἐπέτρεπε ν' ἀποζῶμεν σηπόμενοι καὶ πεινώτεροι. Πρὸς ἀποφυγὴν
 τοῦλάχιστον τῆς σήψεως δις ἀπεπειράθημεν διὰ τε τῆς μεσιτείας
 σεβαστῶν φίλων καὶ ἐγγράφως πρὸς τοὺς δυναμένους νὰ μᾶς
 παρέξωσιν εὐκολίαν τινὰ (τοῦλάχιστον τὴν ἀνέξοδον ἢ ἀναυλον
 μετάβασιν) πρὸς τοῦτο, καὶ δυστυχῶς ἀπετύχουμεν ἢ μάλιστα
 καὶ παρεξηγήθημεν. Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ καὶ ἄλλων παρεξηγή-
 σεων προσθέτομεν ὅτι παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ΟΥΔΕΝ ἄχρι
 τοῦδε ἐζητήσαμεν, ἵνα μὴ προσθέσωμεν δυσχερίαν τινα εἰς τὴν
 ἄλλως μὴ εὐχερῆ θέσιν της. Ἀλλὰ πόσον ἄρᾳ γε βάρος ἤθελε
 προσθέσει τὸ σαρκίον μας εἰς τὰ ἀτμόπλοια τῆς Ἑλληνικῆς ἐ-
 ταιρίας; Ἄχ πόσον σκληρὸν εἶναι τὸ νὰ συναισθάνηται τις, ὅτι
 δύναται νὰ πράξῃ τι καλὸν ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ νὰ μὴ
 ἐπαρκῆ πρὸς τοῦτο ἐξ ἰδίων του καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης εἰδή-
 σεως τρίτου, ἱκανοῦ ὄντος ἐνίοτε τὰ πάντα νὰ παρεξηγήσῃ ἢ
 τὰ πάντα νὰ μετρήσῃ κατὰ τὸν πῆχυν τοῦ ἐλαττηρίου του.

»λαμεν σιωπήσει τελείως, διότι πρό πολλοῦ ἀηδιάσαμεν ν' ἀκούωμεν με κίνδυνον μάλιστα τῆς ζωῆς μας καὶ οὐ σμικρὰν βλάβην τῆς υγείας καὶ τῆς περιουσίας μας τὸ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ.» σήμερον δὲ ἡ Κυβέρνησις, με ὄλους τοὺς ὑπάρχοντας κατὰ δυστυχίαν ἐτι περισπασμούς της, διὰ περιφανῶν πράξεων ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ φωνὴ τῶν ζητούντων τὰ καλὰ ὑπὲρ τοῦ τόπου δὲν θὰ ὁμοιάζει τοῦ λοιποῦ τὴν φωνὴν τοῦ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Τὴν 24 Δεκεμβρίου 1863 ὁ Κύριος ὑπουργὸς τῶν Ἐπιτερικῶν, εὐχαριστῶν ἡμᾶς διὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς περὶ ποσίμων καὶ ποτιστικῶν ὑδάτων πραγματείας μας, ἔγραφεν ἐπισήμως πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ τὰ ἐξῆς. « Αἱ σκέψεις δὲ, αἱ ἐν τῇ πραγματεία ἡμῶν ταύτῃ ἐκτιθέμεναι, εἶναι οὐχ ἥττω σπουδαῖαι, καὶ ὡς τοιαῦται θέλουρ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν προσηκόντως.» Πρὶν δὲ παρέλθουν δύο μῆνες ὁ Κύριος ὑπουργὸς ἔλαβε τῷ ὄντι προσηκόντως ὑπ' ὄψιν τὰς σκέψεις μας ἐκεῖνας καὶ ἐφρόντισε νὰ ποτίσῃ ἅπασαν τὴν διψῶσαν ἐν τῇ Ἀττικῇ φυτικὴν τε καὶ ζωϊκὴν φύσιν. Πόσον ἠπατημένοι θὰ εὐρεθῶσι μίαν ἡμέραν οἱ νομίζοντες ἐτι ἄωρον τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν. Πόσα πικρὰ δάκρυα δὲν πρέπει νὰ χύσῃσι πρὸς ἐξίλασμόν τῶν (ἀν ἦναι ποτε δυνατόν νὰ τύχῃσιν ἄφεςιν τῶν ἀμαρτιῶν των οἱ ἐλάψαντες ὀλόκληρον κοινωνίαν) ἐκεῖνοι, ὅσοι ἐμπόδισαν τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν νὰ φθάσῃ εἰς τὸν προορισμόν της· ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον.

Τοιαῦται ἀπόπειραι ἀν γείνωσι καὶ εἰς τὸν Κηφισὸν εἴμεθα πεπεισμένοι πληρέστατα, ὅτι ἡ γῆ τῆς Ἀττικῆς θὰ καταστήσῃ γῆ τῆς ἐπαγγελίας, καὶ τότε δὲν θὰ στερώμεθα κρεάτων, ὅπως σήμερον, ὅτε εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ ἀγοράζωμεν τὰ ψόφια κατὰ κεῖνα ἀντὶ δύο καὶ τριῶν δραχμῶν τὴν ὀκάν. Δὲν θὰ λιμώττωμεν τῶν ὀπώρων καὶ τῶν λαχάνων, ὅπως σήμερον καὶ πρό τινων μάλιστα ἐτῶν, ὅτε εἴμεθα ἠναγκασμένοι ν' ἀγοράζωμεν τὴν φράουλαν ἀνὰ δέκα πέντε δραχμάς τὴν ὀκάν. Ἐὰν δὲ ἐλλείψωσιν ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς καὶ αἱ αἰγες, τότε οὐδὲν ἴσως κλίμα θὰ ἦναι τερπνότερον, υγιέστερον καὶ γλυκύτερον τοῦ κλίματος τῶν Ἀθηνῶν. Ἄπαντα μὲν τὰ περίξ αὐτῶν κατάξηρα ὄντα σήμερον ὄρη καὶ οἱ λόφοι θὰ καλυφθῶσιν ὑπὸ δασῶν πυκνῶν καὶ δένδρων εὐωδιστάτων καὶ καρπύμων· ἡ δὲ πεδιάς ἀενάως θὰ πρασινίζει καὶ θὰ τέρπει τὴν ὄρασιν· ἐν δὲ τῷ ἡμέρῳ τότε κλίματι τῆς Ἀττικῆς δὲν θὰ ἔχῃ τις ἀνάγκην νὰ

φυλάττῃ ἐντὸς κλωβίων τὰ καλλικέλαδα καναρίνια καὶ τοὺς γλυκυφώνους κοσσίφους· διότι ταῦτα τότε θὰ συζῶσι μετὰ τῶν κατοίκων ἐν πληρεῖ ἀρμονίᾳ καὶ ἐλευθερίᾳ, πτερυγίζοντα ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ καὶ πληροῦντα τὸν ἀέρα διὰ τῶν κελαδυσμάτων των.

Μία τῶν ἐπισημοτέρων μας εὐχῶν ὑπῆρξε πρὸ καιροῦ τὸ νὰ περιοδίσωμεν ἄνευ τινὸς πόμπου καὶ ἐπιδείξεως πανταχοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, εἰ δυνατόν μάλιστα καὶ κατὰ τινα ἄλλα μέρη τῆς Ἀνατολῆς πρὸς ἀνίχνευσιν τῶν κοινωνικῶν ἀναγκῶν, ἵνα προκαλῶμεν εὐσχήμως καὶ κατὰ τὸ μέτρον τῶν δυνάμεων μας τὴν διὰ τοῦ τύπου συζήτησιν καὶ θεραπείαν αὐτῶν, καὶ προλαμβάνωνται οὕτω αἱ κοινωνικαὶ δυσαρέσκεια καὶ ψυχρότητες μεταξὺ κυβερνῶντων καὶ κυβερνωμένων, ἢ καὶ αὐταὶ αἱ γεννώμεναι ἐκ τούτων στάσεις καὶ ἐπαναστάσεις. Καὶ πρὸ μὲν τῆς ὀκτωβριανῆς μεταπολιτεύσεως, γνωστὸν εἶναι, ὅτι οὔτε κὰν νὰ σκεφθῶμεν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐπιθυμίας μας ταύτης μᾶς ἐπετρέπη ποτὲ, ὑπὸ τῶν ἀπηνῶς καταδιωκόντων ἡμᾶς τότε. Μετὰ δὲ τὴν ἐπάνοδον ἡμῶν ἐκ τῆς ἐξορίας τὸ ἐκ τῶν γνωστῶν αἰτίων πλήρες ναυάγιον τῆς περιουσίας μας μόλις μᾶς ἐπέτρεπε ν' ἀποζῶμεν σηπόμενοι καὶ πεινώντες. Πρὸς ἀποφυγὴν τοῦλάχιστον τῆς σήψεως δις ἀπεπειράθημεν διὰ τε τῆς μεσιτείας σεβαστῶν φίλων καὶ ἐγγράφως πρὸς τοὺς δυνάμεις νὰ μᾶς παρεξῶσιν εὐκολίαν τινὰ (τοῦλάχιστον τὴν ἀνέξοδον ἢ ἀναυλον μετάβασιν) πρὸς τοῦτο, καὶ δυστυχῶς ἀπετύχωμεν ἢ μάλιστα καὶ παρεξηγήθημεν. Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ καὶ ἄλλων παρεξηγήσεων προσθέτομεν ὅτι παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ΟΥΔΕΝ ἄχρι τοῦδε ἐζήτησαμεν, ἵνα μὴ προσθέσωμεν δυσχέρειάν τινα εἰς τὴν ἄλλως μὴ εὐχερῆ θέσιν της. Ἀλλὰ πόσον ἄρ' γε βάρος ἤθελε προσθέσει τὸ σαρκίον μας εἰς τὰ ἀτμόπλοια τῆς Ἑλληνικῆς ἐταιρίας; Ἄχ πόσον σκληρὸν εἶναι τὸ νὰ συναισθάνηται τις, ὅτι δύναται νὰ πράξῃ τι καλὸν ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ νὰ μὴ ἐπαρκῆ πρὸς τοῦτο ἐξ ἰδίων του καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης εἰδήσεως τρίτου, ἱκανοῦ ὄντος ἐνίοτε τὰ πάντα νὰ παρεξηγήσῃ ἢ τὰ πάντα νὰ μετρήσῃ κατὰ τὸν πῆχυν τοῦ ἐλαττηρίου του.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ.

Κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα, ἐξεδόθη τύποις τοῦ Κυρίου Κ. Ἀντωνιάδου φυλλάδιόν τι ὅσον σμικρὸν, τοσοῦτον καὶ πολῦτιμον, ἐπιγραφόμενον Ἰπποκράτης Κομιθῆ ὑπὸ ΚΑΡΟΛΟΥ ΡΑΪΝΧΟΛΔΟΥ. 1. Ὄρκος.— νόμος.— περὶ τέχνης.— περὶ ἀρχαίας ἰατρικῆς.

Ὁ φιλοπονήσας τὸ πονημάτιον τοῦτο εἶναι ὁ γνωστότατος εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον καὶ εἰς τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος Κ. Ραϊνχόλδος, ὁ διακρινόμενος ἀείποτε διὰ τὴν κρύπτουσαν μεγίστην πολυμαθειαν καὶ ἀκραν φιλέργειαν μετριοφροσύνην οὐχ ἦττον, ἢ διὰ τὸν ἀκραίφνη φιλελληνισμόν του. Πρὸς σύστασιν τοῦ ἔργου τούτου ἀρκεῖ μόνον νὰ μεταφέρωμὲν τὸν πρόλογον τοῦ συγγραφῆως ἔχοντα οὕτω.

«Τοῖς ἀπὸ Κῶ χαίρειν.»

Γαλ. 1, 55.

«Τῆς περὶ Ἰπποκράτην τοῖς πολλοῖς ἰατροῖς ὀλιγωρίας αἰτίαν εἶναι ἠγοῦμαι τὴν τῆς ὕλης, ὑπὸ δὴ τοῦ τε ὀγκώδους καὶ τοῦ πολυδαπάνου τῶν ἐκδόσεων, δυσχέρειαν.»

«Δι' ὅπερ τὴν δε ἐποίησάμην τὴν συνεκδήμου τε καὶ εὐπορίστου συλλογῆς ἐκδοσιν.»

«Ἀμέλει οὐ μεταγράψας ἀπλῶς, ἀλλὰ κρίσει ἐμῇ χρησάμενος.»

«Ἐν Μουνηχί, ἰσταμένου μηνὸς Ποσειδεῶνος πρώτη 1863.»

C. H. Th. Reinhold.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἐξεδόθη καὶ τὸ ἐξῆς συγγραμμάτιον.

«Σύνοψις τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἐρανισθεῖσα μὲν ὑπὸ Δ. Παπαρρηγοπούλου, ἐκδοθεῖσα δὲ ὑπὸ Νικολάου Νάκη, βιβλιόπώλου, ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ν. Ἀγγελίδου 1864.»

Καὶ τὸ πονημάτιον τοῦτο εἶναι μὲν σμικρὸν τὴν ἔκτασιν, ἑκατὸν πενήτηκοντα πέντε μόλις σελίδας εἰς δέκατον ἕκτον ἔχον, ἀλλὰ πολῦτιμον τὴν ὕλην, διότι ἐν αὐτῷ συνοψίζονται ἀπασαί αἱ πράξεις τοῦ μεγάλου ἡμῶν ἀγῶνος· ὁ δὲ φιλοπονήσας τοῦτο υἱὸς τοῦ γνωστοῦ ὁμωνύμου ἱστορικοῦ καὶ καθηγητοῦ, καίτοι μικρὸς τὴν ἡλικίαν, παρέχει ὅμως ἰκανώτατον τεκμήριον τῆς μελλούσης ἐπιδόσεως αὐτοῦ εἰς τὴν ἱστορίαν. Τοιαῦτα πολῦτιμα τῷ ὄντι ἔργα εἶθε ἐπεχειροῦν καὶ ἄλλοι ἐμπειρότεροι περὶ τὰ τοιαῦτα καὶ μεγαλειτέρας ἀξιώσεις ἔχοντες, ἵνα καταστήσωσιν οὕτω τὰς μεγάλας τοῦλάχιστον πράξεις τοῦ μεγάλου ἡμῶν ἀγῶνος γνωστὰς πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν. Ἀλλὰ δυ-

στυχῶς ἄχρι τοῦδε τοῦλάχιστον ὀλίγοι ἠσχολήθησαν εἰς τοιαῦτα ἔργα, ὁ δὲ φιλοπονήσας τὸ ἐν λόγῳ πονημάτιον εἶναι κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον ἀξίεπαινος, καθόσον κατέστησεν αὐτὸ περιληπτικὸν συνάμα καὶ εὖωνον, τιμώμενον ἀντὶ δραχ. 1, 25.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

Ἡ εὐλογία δυστυχῶς μαστίζει ἔτι τὴν ἀνθρωπότητα, οὐ μόνον καθ' ἅπαν σχεδὸν τὸ ἑλληνικὸν Κράτος, ἀλλὰ καὶ πέραν αὐτοῦ. Ἐν χειμάρρῳ μάλιστα, ἐπαρχία κειμένη μεταξὺ Ἡπείρου καὶ Ἀλβανίας, προὔξενησε καὶ προξενεῖ ἔτι μεγίστην θραῦσιν. Οὐκ ὀλίγην δὲ θραῦσιν προὔξενησε καὶ προξενεῖ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει· ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐνέσκηψαν καὶ ἐπικρατοῦσι καὶ πλείστα ἄλλα ἐξανθηματικά νοσήματα, κατ' ἐξοχὴν ἱλιερίσ καὶ ὀστρακιά. Ἐπειδὴ δὲ παρὰ φύσιν ἤδη ἐπικρατεῖ καλοκαιρία, καὶ ὑπάρχει μάλιστα καύσος ὑπερβολικὸς καὶ λίαν δυσανάλογος τῆς ἐποχῆς, διὰ τοῦτο φοβούμεθα, ὅτι τὰ ἐξανθηματικά ταῦτα νοσήματα, οὐ μόνον δὲν θὰ μετριασθῶσι κατὰ τὴν ἐπίτασιν, ἀλλὰ καὶ θ' αὐξήσωσι.

— Θέλουσι μᾶς συγχωρήσει, ἐλπίζομεν οἱ ἀναγνώσται νὰ δημοσιεύσωμεν καὶ τὰ ἐξῆς ἔγγραφα.

Ἀξιώτιμε Κύριε Γούδα!

Πολλὴν εὐχαρίστησιν μοῦ ἐπροξένησεν ἡ ἀναγνώσις τοῦ περιοδικοῦ συγγραμμάτος σας ἢ «Μέλισσα τῶν Ἀθηνῶν.» Ἐύχομαι ἐκ καρδίας, ἵνα τὸ παράδειγμα σας μιμηθῶν καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν συγγραφέων, διδάσκοντες εἰς τὸν λαὸν τὸν πρακτικὸν βίον καὶ παρουσιάζοντες εἰς αὐτὸν ὡς εἰς καθρέπτην τὰς ἀρετὰς τῶν προγόνων μας καὶ τὰ ἐλαττώματά μας· εὐχομαι αἱ ἰδέαι σας νὰ γείνουν κοιναὶ καὶ εἰς τὴν καλύβην τοῦ γεωργοῦ μας.

Ἐπιθυμῶν δὲ νὰ συντελέσω ελάχιστόν τι εἰς τὴν διάδοσιν τῶν καλῶν τούτων ἰδεῶν, σὰς παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε τὸ μικρὸν ποσὸν τῶν δραχ. 100 ὡς συνδρομὴν μου μετὰ τὴν διαβεβαίωσιν τῆς βαθείας εὐγνωμοσύνης μου, καὶ τῆς πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεώς μου.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 8 Φεβρουαρίου 1864.

Ὁ φίλος σας Γ. Ν. ΜΑΝΤΖΙΑΒΙΝΟΣ.

Πρὸς τὸν Κύριον Πρόεδρον τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τοῦ ὄρφανοτροφείου Χατζῆ Κώστα.

Κύριε Πρόεδρε!

Ὁ ἐνταῦθα ἀξιότιμος ἔμπορος Κ. Γ. Ν. Μαντζιαβίνος μοι

ἔπεμψε σήμερον δραχμὰς ἑκατὸν ὡς συνδρομὴν ἑνὸς ἀντιτύπου εἰς τὸ παρ' ἐμοῦ συντασσόμενον περιοδικὸν σύγγραμμα ἢ Μελίσσο τῶν Ἀθηνῶν ἐπευχόμενος, ἵνα τὰ δι' αὐτοῦ δημοσιευόμενα γίνουσι κοινὰ καὶ εἰς τὴν καλύβην τοῦ γεωργοῦ μας.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐνιαύσιος συνδρομὴ τῆς Μελίσσης λογίζεται μόνον εἰς δραχμὰς δέκα, φρονῶ, ὅτι ἐκπληρῶ τὴν πρόθεσιν τοῦ δωρητοῦ, ἐὰν παρακαλέσω ὑμᾶς νὰ δεχθῆτε τὰ περισσεύοντα ἑννέα ἀντίτυπα καὶ τὰ προστέρετε ὡς βραβεῖον ἐπιμελείας καὶ χρηστοηθείας εἰς τοὺς ἐκπαιδευομένους ἐν τῷ ὀφρανοτροφείῳ Χατζῆ Κώστα.

Ἰποσημειοῦμαι μετὰ τῆς προσηκούσης ὑπολήψεως.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 8 Φεβρουαρίου 1864.

ΑΝΑΣΤ. Ν. ΓΟΥΔΑΣ.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 12 Φεβρουαρίου 1864.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ.

Ἀριθ. Πρωτ. 867.

Πρὸς τὸν ἐν τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος.

Σὰς διαβιβάζομεν, ὑπὸ ταινίαν, δύο ἀντίτυπα τοῦ πρώτου φυλλαδίου τοῦ ὑπὸ τοῦ ἐντίμου ἱατροῦ Κ. Γούδα ἐκδιδομένου περιοδικοῦ πονήματος. Ἡ Μελίσσα τῶν Ἀθηνῶν.

Ἡ ἀφιλοκερδῆς προσπάθεια, ἣν ὁ ἀξιότιμος καὶ λόγιος οὗτος συμπολίτης ἡμῶν καταβάλλει, ἵνα διαδώσῃ εἰς ἅπαντας τοὺς χριστιανικοὺς λαοὺς τῆς Ἀνατολῆς ἰδέας κοινοφελεῖς, δι' ὧν δύναται νὰ καταστήῃ ὁ εἶος αὐτῶν ἀνετος, ἐστὶν ἀναντιρρήτως ἄξιος, παντὸς ἐπαινοῦ, διὸ καὶ πάντες ὀφείλομεν νὰ συνδράμωμεν αὐτὸν εἰς τὸ ἀξίολογον τοῦτο ἔργον του ὅσον ἔνεστι.

Συνιστῶντες, ἐπομένως, ὑμῖν ἰδίως τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος πόνημα, πεποιθᾶμεν ὅτι θέλετε καταβάλλει πᾶσαν ἐφικτὴν προσπάθειαν ὅπως διαδοθῇ αὐτὸ εἰς τὰς διαφόρους κλάσεις τῶν κατοίκων τῶν ὑπὸ τὴν ὑμετέραν δικαιοδοσίαν μερῶν καὶ συλλεχθῶσι συνδρομαὶ ἵνα δυναθῇ ὁ συγγραφεὺς νὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ νὰ τελειοποιήσῃ μάλιστα τὸ τοσοῦτον κοινοφελὲς αὐτοῦ ἔργον.

Ἡ μετριότης τῆς τιμῆς ἐκάστης συνδρομῆς ἀναλόγως τῆς σπουδαιότητος τοῦ συγγράμματος θέλει βεβαίως συντείνει ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν πρὸς συλλογὴν συνδρομῶν προσπαθειῶν σας.

Θέλετε δὲ μᾶς ἀναγγεῖλει ἐν καιρῷ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν, συνεπειᾶ τῆς παρούσης, ὑμετέρων ἐνεργειῶν. Ὁ Ἰπουργός.